

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous / Julkishallinto ja juridiikka

Rina Suominen

JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISRYHMÄN JÄSENYYS JA TOIMINTAAN
OSALLISTUMINEN TUOMIOISTUINKÄYTÄNNÖSSÄ

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous

RINA SUOMINEN

Järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenyys ja toimintaan osallistuminen tuomioistuinkäytännössä

Opinnäytetyö

81 sivua + 5 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Päivi Ollila

Toimeksiantaja

Keskusrikospoliisi

Marraskuu 2013

Avainsanat

koventamisperuste, järjestäytynyt rikollisuus, rikoslaki, tuomio

Opinnäytetyö käsittelee koventamisperusteen soveltamista tuomiossa silloin, kun rikos on tehty järjestäytyneen rikollisryhmän nimissä. Tarkoituksena on selvittää, miten koventamisperuste vaikuttaa tuomioon ja millä perustein sitä voidaan soveltaa. Opinnäytetyö on myös tiivis katsaus järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja sen toimintaan. Aiheena järjestäytynyt rikollisuus on hyvin ajankohtainen, sillä viime aikoina se on esiintynyt useasti tuomioistuinkäsittelyissä.

Työ on empiirinen, ja siinä on tutkittu 12:a tuomioistuinten tuomiota, joissa yhtä lukuun ottamatta on sovellettu rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta rangaistusta mitattaessa. Tuomiot sijoittuvat aikavälille 29.2.2012 - 17.5.2013, ja niissä jokaisessa on otettu kantaa korkeimman oikeuden tapaukseen 2011:41, jossa koventamisperusteen käytöstä on annettu tarkemmat linjaukset.

Tuomioiden perusteella saadut tulokset vastaavat pitkälti työssä kerrottua faktatietoa aiheesta. Yllättävää on se, miten lyhyitä tuomioita järjestäytyneen rikollisuuden nimissä tehneet rikolliset saavat siitä huolimatta, että heidän tuomioissaan sovelletaan koventamisperustetta. Järjestäytyneen rikollisuuden määritelmät vaativat yhdenmukaistamista, jotta koventamisperusteen soveltaminen olisi selkeämpää ja järjestäytynyttä rikollisuutta saataisiin vähennettyä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Business Management

SUOMINEN, RINA

Membership of a Criminal Organization and Participation
in Activities – Significance in Court Practice

Bachelor's Thesis

81 pages + 5 pages of appendices

Supervisor

Päivi Ollila, Senior Lecture

Commissioned by

National Bureau of Investigation

November 2013

Keywords

an aggravating circumstance, organized crime, criminal
law, judgment

This thesis deals with application of the criterion of an aggravating circumstance in the judgment when an offence is committed in the name of an organized criminal group. The aim was to find out how the judgment criterion taken into account, what criteria can be applied and how to combat organized crime more effectively. The thesis also has a concise overview of organized crime and its activities.

The work is empirical, and for it 12 courts verdicts were studied, with one exception has been applied in the criminal law 6. chapter 5. § 2. the penalty an aggravating circumstance pursuant to criterion was measured. Judgments were made between 29 February 2012 and 17 May 2013 and each has taken position in a Supreme Court case in 2011: 41, with aggravating circumstances for the use of the criterion of specific alignments.

The results obtained from the judgments are largely concurrent with factual information on the subject. It is surprising how short sentences crime related to organized crime were despite the fact that their judgments are subject to an aggravating circumstance. The definition of organized crime, and an aggravating circumstance call for harmonisation in order to apply the criteria in a consistent manner and to reduce organized crime.

ESIPUHE

Suoritin tradenomi-opintoihini kuuluvan syventävän harjoittelun keskusrikospoliisissa Vantaalla, josta saamani kokemus oli antoisa ja korvaamaton. Harjoitteluni aikana opin paljon keskusrikospoliisin toiminnasta ja organisaatiosta. Haluan kiittää esimiestäni rikostarkastaja Tapio Kalliokoskea, joka ehdotti minulle todella mielenkiintoista aihetta ja myös kertoi hyviä vinkkejä ja havaintoja opinnäytetyöhöni liittyen. Suuri kiitos kuuluu myös jengiasiantuntija, rikosylikonstaapeli Leena Einistölle, jolta sain paljon apua ja vinkkejä työhöni. Kiitän myös Pasi Sirviötä, Kimmo Kylmäkoskea, Jussi Oksasta ja Juha Suomista, jotka kaikki antoivat oman panoksensa kertoessaan minulle aiheesta ja antoivat tarvittavia materiaaleja käyttööni.

LYHENTEET

1 %	”Lainsuojattomien” jengiläisten symboli
BS	In bad standing - huonomaineisena erotettu jäsen
CMC	Cannonball MC
Europol	Euroopan unionin poliisivirasto
GS	In good standing - hyvämaineisena erotettu jäsen
HAMC	Hells Angels MC
HE	Hallituksen esitys
HO	Hovioikeus
JR	Järjestäytynyt rikollisuus
KRP	Keskusrikospoliisi
KKO	Korkein oikeus
KO	Käräjäoikeus
MC	Motorcycle club eli moottoripyöräkerho
PTR	Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos
RL	Rikoslaki
UB	United Brotherhood
vp	Valtiopäiväasiakirjat
YK	Yhdistyneet Kansakunnat

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

ESIPUHE

LYHENTEET

1	JOHDANTO	8
1.1	Opinnäytetyön tausta	8
1.2	Tavoitteet ja menetelmät	9
2	JÄRJESTÄYTYNYT RIKOLLISUUS	10
2.1	Laki ja sopimukset	11
2.1.1	Rikoslaki 17 luku 1a §	12
2.1.2	RL 6 luku 5 §	14
2.1.3	EU:n kriteerit	17
2.1.4	YK:n kriteerit ja Palermon yleissopimus	18
2.1.5	EU:n puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta	19
3	JÄRJESTÄYTYNEIDEN RIKOLLISRYHMIEN JAOTTELU JA TOIMINTA	20
3.1	Rikollisuuden alat	23
3.1.1	Huumausainerikollisuus	24
3.1.2	Liiketoiminta ja talousrikokset	24
3.1.3	Kiristysrikollisuus	25
3.1.4	Tietoverkkorikollisuus	25
3.2	Jengien tunnukset	26
3.3	JR-johtajat	27
3.4	Jäsenyys	27
3.5	Osallisuus	28
3.6	Tilastoja	29
4	KESKUSRIKOSPOLIISI	30
4.1	Keskusrikospoliisin toiminta	30
4.2	Rikostorjunta	31

5	RIKOLLISRYHMÄT	34
5.1	Hells Angels MC	34
5.2	Bandidos MC	36
5.3	Bad Machine 81 Finland 1 %	37
5.4	Cannonball MC	38
5.5	United Brotherhood	39
5.6	M.O.R.E.	39
6	TUOMIOISTUINTEN ANTAMAT TUOMIOT	40
6.1	Korkeimman oikeuden ratkaisu huumausainerikoskokonaisuudesta - KKO 2011:41	41
6.2	Taulukaupasta syntynyt laiton perintä R 11/493	44
6.3	Autokaupasta syntynyt velan perintä R 12/1220	46
6.4	Ampumatapaus riidan seurauksena - R 12/2334	48
6.5	Pahoinpitelytapaus ryhmän maineen kohentamiseksi - R 12/8308	49
6.6	Kosto - R 11/2782	50
6.7	Perintätoimia taloudellisen edun hankkimiseksi - R 12/12185	52
6.8	Törkeä kiristyksen yritys velan perimiseksi - R 13/125	55
6.9	Yhtiön auton korjauksesta syntynyt velan perintä - R 12/423	56
6.10	Laittomien käsiaseiden ja taloudellisen hyödyn hankkiminen - R 13/349	57
6.11	Laaja rikossarja velan perimiseksi - R 12/721	59
6.12	Bad Machine 81 Finland 1 % -ryhmän rikoskokonaisuus - R 12/1492	63
6.13	Johtopäätökset tuomioista	69
7	YHTEENVETO	75
	LÄHTEET	78
	LIITTEET	
	Liite 1. Järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmät	
	Liite 2. Tuomiot, joissa on sovellettu JR-koventamisperustetta	
	Liite 3. Bandidos MC Downtown Chapter -säännöt	

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta

Koventamisperustetta voidaan soveltaa oikeuden antamassa tuomiossa silloin, kun rikos on tehty rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaisesti vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä. Pykälän soveltaminen ei ole ollut yksiselitteistä, eikä sen soveltamiselle ole ollut selkeitä määritelmiä. Tämä on aiheuttanut sen, että koventamisperustetta on sovellettu vaihtelevin perustein. Korkeimman oikeuden antama tuomio tapauksessa 2011:41 on kuitenkin ollut lainvalvontaviranomaisille tärkeä ratkaisu oikeuskäytännössä, sillä se määritteli selvät perusteet mainitun koventamisperusteen käyttämiselle. Kyseisen tuomion jälkeen oikeuskäytäntö järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenten tuomioista on muuttunut yhtenäisempään suuntaan.

Järjestäytynyt rikollisuus on rikollisuuden ala, joka on vasta viime vuosikymmeninä todella alkanut laajentua ja kehittää toimintaansa monialaisemmaksi. Oikeuskäytäntöä järjestäytyneiden rikollisryhmän jäsenten tekemistä rikoksista on useista tuomioista huolimatta vielä niin vähän, että yhteistä linjaa ja yksiselitteisiä lakipykäläiä ei lainvalvontaviranomaisilla vielä ole. Syynä tähän on se, että järjestäytynyt rikollisuus ja siihen liittyvä jäsenyys on vaikea määritellä täsmällisesti. Rikoslakiin lisättiin vuonna 1976 kohta, joka mahdollistaa koventamisperusteen käytön rangaistusta mitattaessa, kun rikos on tehty vakavia rikoksia varten järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenenä. Vähäisen oikeuskäytännön ja laihan näytön takia oikeusviranomaisten antamat tuomiot tapauskohtaisesti ovat melko vaihtelevia koventamisperusteen osalta. Hovioikeus on useissa tapauksissa muuttanut käräjäoikeuden tuomiota juuri koventamisperusteiden osalta. Koventamisperustetta on käytetty esimerkiksi silloin, kun järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen on tehnyt rikoksen, minkä todetaan sopivan ryhmän toimintakokonaisuuteen. Näyttö siitä, että ryhmä olisi hyötynyt rikoksesta tai toimeksianto rikokseen olisi todella tullut ryhmältä, ei ole ollut riittävää. Tärkeää koventamisperusteen oikeanlaiselle käytölle on, että rikoksen tehneen henkilön rikos voidaan näyttää olevan kytköksissä järjestäytyneeseen rikollisryhmään.

Ongelmalliseksi järjestäytyneen rikollisuuden määritelmän tekee se, miten se eroaa tavallisesta rikollisuudesta, millä perusteilla ryhmä voidaan luokitella järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi, miten voidaan määritellä jäsenyys tai toiminta järjestäytyneen ri-

kollisryhmän hyväksi ja minkälainen näyttö on riittävää, jotta koventamisperustetta voidaan käyttää.

Toinen järjestäytyntä rikollisuutta koskeva pykälä on RL:n 17. luvun 1 a §, jossa määritellään osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan. Niin yksiselitteisiltä kuin pykälässä määritellyt kohdat kuulostavatkin, niitä ei ole voitu soveltaa vielä ainoassakaan tuomiossa näytön riittämättömyyden vuoksi.

1.2 Tavoitteet ja menetelmät

Tutkimusote on laadullinen ja sen tavoitteena on tarjota keskusrikospoliisille tiivis yhteenveto rikoslain 17. luvun 1 a §:n ja rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan soveltamisen perusteista tuomioistuimissa. Vaikka lainsäädäntö on ollut voimassa jo vuosia, oikeuskäytäntöä erityisesti RL:n 17: 1a §:n osalta on vasta vähän. Työ antaa järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenten syyksi epäiltyjen rikosten esitutkintaa suorittaville viranomaisille sekä syyttäjille hyvät lähtötiedot, minkälaisiin tapahtumakuvauxsiin on syytä kiinnittää huomiota ja miten esimerkiksi toimiminen rikollisryhmän jäsenenä voi ilmetä. Työssäni olen käsitellyt myös mainittujen lainkohtien eroa ja niiden tarkoitusta sekä useita tapauksia, joista olen tehnyt yhteenvetoja ja taulukoinut tulokset. Tulokset ilmentävät järjestäytyneen rikollisuuden vakavuutta ja antavat konkreettista tietoa siitä, mihin seikkoihin pitäisi panostaa, jotta järjestäytyntä rikollisuutta saataisiin torjuttua entistä tehokkaammin. Työssäni olen lisäksi käsitellyt järjestäytyntä rikollisuutta ilmiönä yleisellä tasolla.

Tutkimuksen luonne on empiirinen, sillä tutkin opinnäytetyössäni saatavilla olevat tuomiot ajalta 29.2.2012 - 17.5.2013, joissa on sovellettu koventamisperustetta (RL 6:5 § 2. kohta). Tuomiot on annettu korkeimman oikeuden ennakkopäätökseen 2011:41 jälkeen, joka on ollut eräänlainen käännekohta järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenen tuomitsemisessa, joten sen käsitteleminen on olennainen osa opinnäytetyötäni. Ennakkopäätös antaa pohjan muissa tuomioissa käytettyihin koventamisperusteiden soveltamisille. Kaikissa kyseisen päätöksen jälkeisissä oikeustapauksissa on vedottu korkeimman oikeuden ratkaisun perusteluihin, jotka käsittelevät koventamisperusteen soveltamista ja arvioimista ryhmää järjestäytyneenä rikollisryhmänä. Nostan esille myös niitä perusteita, joilla alemman oikeuden päätöksiä on kumottu ja muutettu, jotta koventamisperusteen käytön perusteita olisi helpompi vertailla ja tuoda esiin ongelmakohdat. Tuomioita tarkastelemalla saan tietoa siitä, millä perustein koventamispe-

rustetta on voitu soveltaa, ja missä tapauksissa syyttäjä on koventamisperustetta vaatinut, mutta oikeus ei ole katsonut, että sitä voitaisiin soveltaa.

Taulukoin saamani tulokset ja teen yhteenvedon perusteluista tarkkaillen, nouseeko esiin jokin tietty peruste. Samalla kerään tietoa muun muassa siitä, mitkä rikollisryhmät nousevat eniten esiin, mitkä rikoslajit, joihin koventamisperustetta on sovellettu, ovat yleisimpiä ja kuinka paljon koventamisperusteet ovat tuomioihin vaikuttaneet. Työssä päätelmien teko on abduktiivista, sillä havainnollistan saamani tiedot kaavioilla ja vertaan sitä keräämääni faktatietoon. Kartoitan myös yleisesti järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa, ryhmien rakennetta ja eroja sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntamenetelmiä, jotta aihe avautuisi lukijalle kokonaisuudessaan.

Haastattelen Keskusrikospoliisin järjestäytyneen rikollisuuden asiantuntijoita sekä tuomioistuimen syyttäjää, joten saan varmasti selville tärkeitä ja ongelmallisia seikkoja, jotka on otettava huomioon, kun tehdään esitutkintaa ja annetaan tuomioita. KRP:n asiantuntijoita haastatteleamalla saan myös ajantasaista tietoa järjestäytyneistä rikollisryhmistä ja niiden toiminnasta sekä järjestäytyneen rikollisuuden nykyaikaisista torjuntamenetelmistä. Työni on täysin julkinen, joten asiantuntijoiden kertoma tieto esimerkiksi torjuntamenetelmistä voidaan kertoa vain yleisellä tasolla. Aiheesta on olemassa myös muutamia merkittäviä kirjallisia teoksia, joita käytän opinnäytetyössäni pohjana järjestäytyneen rikollisuuden teorialle.

2 JÄRJESTÄYTYNUT RIKOLLISUUS

Järjestäytynyt rikollisuus on saanut alkunsa Yhdysvalloista, josta se on levinnyt ympäri maailmaa – Suomeenkin. Jengirikollisuus on tuottanut lainsäätäjille ongelman, miten se pitäisi määritellä. Miten järjestäytynyt rikollisuus eroaa tavallisesta rikollisuudesta? Mitkä ovat järjestäytyneen rikollisuuden sellaiset ominaispiirteet, mitkä ovat määriteltävissä. Määritelmien ongelmallisuutta kuvasta se, että EU-valtiot eivät ole päässeet yksimielisyyteen jengirikollisuuden määrittelemiseksi, jonka takia mailla onkin omat määritelmänsä, jotka eroavat jonkin verran toisistaan. Siitäkin huolimatta, että Euroopan Unioniin kuuluvia maita koskevat EU-oikeudelliset lainsäädäntövelvoitteet, lainsäädäntöä ei ole saatu yhtenäiseksi (Palo 2010, 73). Kansainvälisesti toimivat järjestäytyneet rikollisryhmät käyttävätkin tätä lainsäätäjien ja viranomistoimijoiden ongelmaa hyödykseen. Yhdessä EU-alueen valtiossa olevaa heikkoa lainsäädäntöä

saadaan käytettyä rikollisessa toiminnassa laajasti hyödyksi ja rikoshyödyn kätkeminen viranomaisilta hoidetaan piilottamalla omaisuus ulkomaille (mts, 74).

Jonkinlaiseen yksimielisyyteen järjestäytyneen rikollisuuden linjauksista on kuitenkin päästy, ja siitä on tehty yhteinen sopimus, ns. Palermon sopimus, jota Suomikin on sitoutunut noudattamaan. Lisäksi EU:n neuvoston päätöksellä on luotu järjestäytyneen rikollisuuden määritelmälista, joka on Suomen lainvalvontaviranomaisten tärkein määritelmälista arvioitaessa jengien rikollista toimintaa. Näiden lisäksi Suomen laissa on omat säädöksensä järjestäytyneelle rikollisuudelle rikoslain 17. luvun 1 a §: n 4. momentissa, joka pohjautuu Palermon sopimukseen.

Erilaisista määritelmistä ja taustoista huolimatta rikollisryhmillä on tiettyjä yhteisiä piirteitä. Niitä ovat pitkäaikaisuus, intressien moninaisuus, hierarkkinen rakenne, pääoman kertyminen ja sijoittaminen, poliittisen suojelun hyödyntäminen ja väkivallan käyttö oman edun nimissä. Järjestäytynyt rikollisuus on jatkuvasti lisääntynyt ja onkin terrorismin ohella huomattava uhka kansainväliselle järjestykselle. (Lunde 2004, 8–12.) Keskusrikospoliisin toimintakertomuksessa (2012) järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa on todettu järjestäytyneen rikollisuuden kehittyvän toimintatavoiltaan, rakenteiltaan ja vaikutuksiltaan monimuotoisemmaksi. Kansainvälistyminen järjestäytyneessä rikollisuudessa näkyy mm. siten, että laitonta liiketoimintaa harjoittavat rikollisryhmät verkostoituvat kansainvälisesti ja käyvät keskenään kauppaa tuotteillaan ja palveluillaan.

Henkilö- ja tavaraliikenteen säännöllisistä rajatarkastuksista luopuminen Pohjois-, EU- ja ETA-maissa on tehnyt JR-toiminnan kansainvälistymisestä helpompaa ja yhä useammin ryhmät toimivatkin kansainvälisesti keskenään. Rajatarkastuksista luopuminen on toisaalta tiivistänyt valtioiden välistä yhteistoimintaa järjestäytyneen rikollisuuden kitkemiseksi ja yhtenäistänyt toimintaperiaatteita. Määritelmien ei tarvitse olla täysin samanlaisia, mutta toimivan yhteistyön perusedellytys on, että jokaisessa jäsenmaassa samanlaisia tekoja pidetään moitittavina ja rangaistavina. (Palo 2010, 75.)

2.1 Laki ja sopimukset

Suomessa ei ole erillistä lainsäädäntöä järjestäytyneestä rikollisuuden torjuntaan, vaan sitä koskevat kaksi pykälää, rikoslain 6. luku 5. § kohta 2 ja 17. luku 1 a §, ovat sisäl-

lytetty Suomen rikoslakiin. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan on kirjattu, että erityislain tarve selvitetään ja muutenkin tehostetaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 b.)

Suomi on sitoutunut torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta laein ja kansainvälisin sopimuksin: Palermon yleissopimus ja EU-valtioiden vuoden 1998 puitepäättös, jonka on korvannut järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta tehty puitepäättös 2008/841/YOS. Nämä asettavat jokaista jäsenmaata pakottavat reunaehdot järjestäytyneen rikollisuuden määritelmille. Jäsenvaltiot saavat kansallisessa laissa asettaa omat väljemmät määritelmänsä tai ankarampia rangaistussäännöksiä, mutta kiellettyä on asettaa kansainvälisissä sopimuksissa annettuja määritelmiä rajoittavampia vaatimuksia. (Palo 2010, 153.)

Kotimaista lainsäädäntöä on muutettu kansainvälisesti sovittujen sääntelyvelvoitteiden antamien linjausten pohjalta (Palo 2010, 73). Rikoslain 17. luvun 1a §:ssä on määritelty kansalliset kriteerit järjestäytyneelle rikollisryhmälle kun puolestaan 6. luvun 5 §:n 2 kohdassa on määritelty koventamisperuste, jota voidaan soveltaa, kun rikos on tehty vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä. Näistä on kerrottu tarkemmin jäljempänä.

Määritelmät ovat sanamuodoiltaan jonkin verran toisistaan poikkeavia, mutta loppujen lopuksi niiden linjaukset antavat lähestulkoon samanlaiset kriteerit. Liitteenä oleva Taulukko 4 havainnollistaa paremmin edellä kuvatut määritelmät.

2.1.1 Rikoslaki 17 luku 1a §

Rikoslain 17. luvun 1a §:ssä on määritelty järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen. Tämä lakimuutos syntyi, kun Suomi hyväksyi EU:n neuvostossa yhteisen toiminnan rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista 98/733/YOS, ns. Palermon sopimus. Suomea sitoutuminen velvoitti hallituksen antamaan eduskunnalle asiasta esityksen, jonka pohjalta lopullinen rikoslain pykälä säädettiin. Yhteisellä sopimuksella Suomi ei velvoittautunut lakiteknisiin ratkaisuihin, mutta se velvoittaa sisällyttämään artikloihin tietyt yhteisen toiminnan osat. (HE 183/1999.)

Suomen lainsäädännön mukaan kyseessä on järjestäytynyt rikollisryhmä, kun sen muodostaa vähintään kolme henkilöä, se on tietyn ajan koossa pysyvä ja rakenteeltaan

jäsentynyt yhteenliittymä, joka yhteistuumin tekee rikoksia, joista on säädetty vankeusrangaistus vähintään neljäksi vuodeksi (RL 19.12.1889/39).

Rikoslain 17:1a §:ssä on myös määritelty se, minkä toiminnan perusteella henkilön voidaan katsoa osallistuneen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan.

Se, joka:

1. *perustamalla tai organisoimalla järjestäytyneen rikollisryhmän taikka värväämällä tai yrittämällä värvätä väkeä sitä varten,*
2. *varustautumalla tai yrittämällä varustaa järjestäytyntä rikollisryhmää räjähteillä, aseilla, ampumatarvikkeilla tai niiden valmistamiseen tarkoitetuilla aineilla tai tarvikkeilla taikka muilla vaarallisilla esineillä tai aineilla,*
3. *toimeenpanemalla, yrittämällä toimeenpanna tai antamalla järjestäytyneelle rikollisryhmälle koulutusta rikollista toimintaa varten,*
4. *hankkimalla, yrittämällä hankkia tai luovuttamalla järjestäytyneelle rikollisryhmälle toimitiloja tai muita sen tarvitsemia tiloja taikka kulkuvälineitä tai muita ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeitä välineitä,*
5. *suoraan tai välillisesti antamalla tai keräämällä varoja järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisen toiminnan rahoittamiseksi,*
6. *hoitamalla järjestäytyneen rikollisryhmän tärkeitä taloudellisia asioita tai antamalla ryhmän toiminnan kannalta erittäin tärkeitä taloudellisia tai oikeudellisia neuvoja tai*
7. *järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisten tavoitteiden saavuttamista muulla olennaisella tavalla aktiivisesti edistämällä*

osallistuu järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan --. (RL 19.12.1889/39.)

Kihlakunnansyyttäjä Perttu Könönen kertoo haastattelussa (2013), että toisinaan poliisi ja syyttäjät jättävät kokonaan tarkastelematta tämän rikosnimikkeen, kun tutkintaan

käytettävät resurssit ovat huomattavasti suuremmat luvun käyttämisestä saatuun hyötyyn nähden. Sellainen rikos, josta on säädetty laissa rangaistuksessa maksimissaan kaksi vuotta, tuomitaan hyvin todennäköisesti alle vuoden rangaistus, jolloin laajoista tutkimuksista saatu hyöty on lähes mitätön, eikä palkitse tutkimustyötä. Toisaalta syyttäjien pitäisi useammin vaatia vastaajaa tästä rikosnimikkeestä syytteeseen. Uusi rikosnimike on myös tuomioistuimelle hankala, jolloin se vaatii tuomarilta omanlaistaan rohkeutta ilman aiempaa käytäntöä tuomita siitä rangaistukseen. Rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta vaaditaan sekä syyttäjältä että tuomarilta. Rikosnimike ei päädy tuomarin arviointiin, ellei syyttäjä vaadi siitä syytettä. Könönen katsoo realistiseksi ajatuksen, että henkilö voitaisiin rangaista osallistumisrikoksesta sekä tuomita ankarammalla rangaistuksella.

2.1.2 RL 6 luku 5 §

Rikoslain 6. luvun 5. §:ssä on määritelty koventamisperusteet, joita sovelletaan oikeuden antamien tuomioiden koventamiseksi. Koventamisperuste ankaroittaa tuomiota ja sitä sovelletaan, kun normaali tuomio ei olisi riittävän ankara. Pykälässä on lueteltu viisi kohtaa, jotka määrittelevät sen, milloin koventamisperustetta voidaan käyttää:

1. *rikoksen toiminnan suunnitelmallisuus*
2. ***rikoksen tekeminen vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä***
3. *rikoksen tekeminen palkkiota vastaan*
4. *rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta*
5. *tekijän aikaisempi rikollisuus, jos sen ja uuden rikoksen suhde rikosten samankaltaisuuden johdosta tai muuten osoittaa tekijässä ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä.*

Kohta 2 on se, jota tarkastelen myöhemmin esittelemissäni oikeustapauksissa. Tavalista on, että vastaajan kohdalla käytetään useitakin edellä mainituista kohdista koventamisperusteena, mutta vain kohta 2 koskee järjestäytyntä rikollisuutta. Koventamisperustetta on viime aikoina käytetty yhä useammassa tuomiossa, jonka kihlakunnansyyttäjä Könönen (2013) toteaa olevan hyvä suuntaus. Haastattelussa hän sanoo, että tuomioistuimet ovat alkaneet ymmärtämään paremmin järjestäytyneen rikollisuuden toimintatapoja, mutta toteaa, että koventamisperusteen käytölle suurin haaste on riittävän näytön hankkiminen. Ryhmä ei pyri salaamaan tietoja rikoksista pelkäämään viranomaisilta ja julkisuudelta vaan toisinaan myös oman ryhmän sisällä alempiarvoisilta jäseniltä. Ryhmät käyttävät hyväkseen hierarkiaa, jolloin näyttö ryhmän johdon osallisuudesta rikoksiin on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta vaikeaa saada. (Könönen 2013.)

Korkein oikeus on tapauksen 2011:41 perusteluissa katsonut, että kyseisen pykälän säännös on rangaistuksen määräämistä koskeva itsenäinen säännös, jota sovelletaan riippumatta siitä, onko tehtyyn rikokseen sovellettavissa jokin erityissäännös. Perustana tälle on se, että rikoksen tekemisestä järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenenä on rangaistava. Tätä koventamisperustetta käytettäessä sitä on sovellettava sen omista tarkoituspäristä lähtien ja sen soveltamisedellytyksiä harkittaessa on kiinnitettävä huomiota säännöksen sanamuotoihin ja sen omiin, kotimaisiin esitöihin.

Rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan esitöissä (HE 44/2002 vp s. 191) on todettu rangaistuksen koventamisperusteen edellytykseksi rikoksen tekemisen vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä. Järjestäytyneiden rikollisryhmien toiminta on tehokasta ja laajamuotoista, minkä takia se uhkaa oikeusjärjestyksen suojaamia etuja. Järjestäytyneen rikollisuuden säätämisestä rangaistavaksi ehdotettiin Hallituksen esityksen valtiopäiväasiakirjassa 183/1999. Edellytyksenä koventamisperusteen käytölle on se, että järjestäytyneen rikollisryhmän järjestäytyminen on oltavata niin tiivistä, että siitä voidaan päätellä käskyvaltasuhteiden olemassaolo ja työnjaon eriytyminen. Työnjako näkyy usein esimerkiksi siten, että ryhmän johtaja suunnittelee rikoksen ja alempiarvoiset jäsenet tekevät kukin sovitun osuuden rikoksesta ja toimii johtajan määräysten mukaisesti. Tyypillisiä järjestäytyneen rikollisryhmien rikoksia ovat huumausainerikokset, talousrikollisuus ja rahanpesu, ihmiskauppa ja erilaiset muodot rajat ylittävistä rikollisuudesta.

Edellytys kyseisen koventamispäätöksen soveltamiselle on myös se, että rikokset, joita varten ryhmä on järjestäytynyt, ovat vakavia. Koventamisperusteen soveltaminen ei kuitenkaan rajaa pois vakavia rikoksia vähäisempiä rikoksia. Jos kvalifointiperusteltaan vähäisempi rikos on välittömästi edistänyt ryhmän yhteistä toimintatavoitetta, koventamisperusteen käyttö on oikeutettua. Koventamisperustetta ei voida käyttää, mikäli tehdyllä rikoksella ei voida näyttää olevan mitään yhteyttä liigan toimintakokonaisuuteen. (HE 44/2002 vp, 191–192.)

Ongelmalliseksi kyseisen koventamisperusteen soveltaminen saattaa tulla, kun rikoksen toteuttamiseen osallistunut henkilö on tehnyt rikoksen ryhmän painostuksesta ja ryhmäkurin vaikutuksesta. Mittaamisperusteella on tällöin kaksinainen luonne: sama seikka on sekä tuomion koventamis- että lieventämisperusteena. Jokainen vastaa omasta toiminnastaan itse, ja valinta on tietoinen, kun henkilö liittyy rikoksia varten järjestäytyneeseen liigaan. Säännöt tuntien on odotettavissa, että rikoksiin on osallistuttava. Toisaalta rangaistuksen mittaamisessa lieventämisperusteena voi olla se, että henkilö on tehnyt rikoksen painostuksen alaisena, eikä siten omasta tahdostaan. Tämä seikka osoittaa yhden syyn sille, miksi koventamisperusteen käyttö on toisinaan haastavaa. (HE 44/2002 vp, 192.)

Korkein oikeus on todennut tapauksen 2011:41 perusteluissa, että kyseisen pykälän mukaisen koventamisperusteen soveltamiselle olennaista on se, mikä on ollut rikollisryhmän yhteenliittymisen syy. Rikoksen vakavuus ei siten ole olennainen kysymys, vaan on tarkasteltava sitä, missä tarkoituksessa vastaaja on tekemänsä rikokset tehnyt. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle on siis se, että ryhmän on täytynyt järjestäytyä vakavien rikosten tekemistä varten ja että väitetyt rikokset on tehty osana ryhmän järjestäytymisen perusteena ollutta toimintaa.

Ennen tapausta 2011:41 pykälän soveltamiseksi ei ole esitetty riittäviä perusteita ja sitä on käytetty vaihtelevin perustein. Kyseinen tapaus on siinä mielessä esimerkkitapaus, kun alemmat oikeudet perustelivat koventamisperusteen käytön sillä, että ryhmä, johon vastaajat kuuluivat, oli järjestäytynyt vakavien rikosten tekemistä varten. Lisäksi huumausainerikollisuuden sanottiin sopivan tällaisen ryhmän toimintakuvaan. Käräjä- ja hovioikeus eivät kuitenkaan perustelleet tehtyjen rikosten yhteyttä ryhmään, joka on koventamisperusteen soveltamiselle olennaisin asia.

2.1.3 EU:n kriteerit

EU:n neuvoston päätöksellä 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2 on puolestaan tehty yh-dentoista ominaisuuden luettelon, ns. ENFOPOL-määritelmät jotka määrittelevät jär-jestäytyneen rikollisryhmän kriteerit. Seuraavista ominaisuuksista on täyttyvä kuusi ominaisuutta, joista pakollisina ovat kohdat 1, 3, 5 ja 11, jotta kriteerit järjestäytynees-tä rikollisryhmästä täytyvät.

- 1. useamman kuin kahden henkilön yhteistyö**
2. ryhmän jäsenillä omat määrätyt tehtävät
- 3. ryhmä toimii pitkän tai rajoittamattoman ajan**
4. ryhmä käyttää sisäistä kuria
- 5. ryhmää epäillään törkeistä rikoksista**
6. ryhmä toimii kansainvälisellä tasolla
7. ryhmä käyttää väkivaltaa tai muita uhkailukeinoja
8. ryhmä käyttää peiteyhtiöitä
9. ryhmä harjoittaa rahanpesua
10. ryhmä pyrkii vaikuttamaan poliitikkoihin, julkiseen hallintoon, tiedotusvälinei-siin, oikeusviranomaisiin tai talouselämän edustajiin
- 11. ryhmän toiminnassa taloudellisen hyödyn ja/tai vallan tavoittelu on määrää-vänä tekijänä** (Järjestäytyneen rikollisuuden EU-kriteerit, 2013.)

EU:n lainvalvontaviranomaiset käyttävät tätä listaa aktiivisia toimenpiteitä vaativien järjestäytyneiden rikollisryhmien tunnistamiseksi. Suomessa suurin osa järjestäytyneistä rikollisryhmistä täyttää EU:n kriteerit.

2.1.4 YK:n kriteerit ja Palermon yleissopimus

Suomi allekirjoitti Palermossa 12.12.2000 kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, ns. Palermon sopimus, jonka tarkoituksena on edistää tehokkaammin yhteistyötä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi ja vastustamiseksi. Sopimuksen 2 artiklassa järjestäytynyt rikollisryhmä on määritelty seuraavasti:

- *"Järjestäytynyt rikollisryhmä" tarkoittaa sellaista kolmen tai useamman henkilön muodostamaa rakenteeltaan jäsentynyttä ryhmää, joka on ollut olemassa jonkin aikaa ja jonka tarkoituksen on tehdä yksi tai useampi vakava rikos tai tämän yleissopimuksen mukaisesti rangaistavaksi säädetty teko välittömän tai välillisen taloudellisen tai muun aineellisen hyödyn saamiseksi.*
- *"Vakava rikos" tarkoittaa käyttäytymistä, joka täyttää sellaisen rikoksen tunnusmerkiston, jonka enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta tai ankarampi rangaistus.*
- *"Rakenteeltaan järjestäytynyt ryhmä" tarkoittaa ryhmää, joka ei ole satunnaisesti muodostettu rikoksen välitöntä tekemistä varten, jonka jäsenillä ei välttämättä ole muodollisesti määriteltyjä tehtäviä, jonka jäsenyys ei ole jatkuvaa tai jolla ei ole pitkälle kehittyntä sisäistä rakennetta*
(Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen YK:n yleissopimus 2004.)

Tätä yleissopimusta sovelletaan niiden rikosten torjuntaan ja tutkintaan, jotka ovat määritelty erikseen mainitussa yleissopimuksessa rangaistaviksi ja vakaviksi. Rikokset ovat luonteeltaan kansainvälisiä, ja niihin on osallisena järjestäytynyt rikollisryhmä. Kansainvälisillä rikoksilla tarkoitetaan rikoksia, joiden valmisteluun, toteutukseen tai vaikutusalueeseen liittyy vähintään kaksi valtiota. (Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen YK:n yleissopimus 2004.)

Tässä työssä oleellinen kohta on Palermon sopimuksen 5. artikla, jossa on määritelty järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen. Sopimusvaltiot ovat velvoittautuneet soveltamaan näitä määritelmiä omissa lainsäädännöissään. Teot ja teon yritykset, jotka ovat määritelty rangaistaviksi, ovat sopiminen vakavan rikoksen

tekemisestä, jonka tavoitteena on saada taloudellista tai muuta aineellista hyötyä, tietoinen osallistuminen järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan tai rikollisen toiminnan edistäminen. (Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen YK:n yleissopimus 2004.)

2.1.5 EU:n puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta

Euroopan unionin neuvoston puitepäättöksessä 2008/841/YOS on linjattu tavoitteita ja keinoja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiselle. Tavoitteena on parantaa unionin ja jäsenvaltioiden kykyä torjua yhdessä järjestäytyntä rikollisuutta, joka ulottuu useampaan valtioon. Tavoite pyritään saavuttamaan yhtenäistämällä lainsäädäntöä ja Euroopan unionin tiiviimmällä yhteistyöllä. (Neuvoston puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 2008.)

Puitepäättöksen ensimmäisessä artiklassa rikollisjärjestö on määritelty siten, että se on rakenteeltaan jäsentynyt yhteenliittymä, joka on ollut olemassa jonkin aikaa. Se koostuu useammasta kuin kahdesta henkilöstä, jotka toimivat yhdessä tehdäkseen rikoksia, joista voidaan enimmillään rangaista vähintään neljän vuoden pituisella tai sitä ankarammalla vankeustuomiolla. Toiminnan tarkoituksena on saada suoraan tai välillisesti taloudellista tai muuta aineellista hyötyä rikoksia tekemällä. (Neuvoston puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 2008.)

Samassa artiklassa on määritelty jäsentynyt yhteenliittymä. Jäsentynyt yhteenliittymä on sellainen, jolla ei ole kehittynyttä rakennetta ja joka ei ole satunnaisesti muodostettu rikosten välitöntä tekemistä varten. Jäsentyneessä yhteenliittymässä jäsenillä ei tarvitse olla erikseen määrättyjä tehtäviä, eikä jäsenyyden tarvitse olla jatkuvaa. (Neuvoston puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 2008.)

Jäsenmaiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joilla osallistuminen järjestön rikolliseen toimintaan säädetään rangaistavaksi. Osallistuminen voi tarkoittaa itse rikolliseen tekoon osallistumisen lisäksi järjestäytyneen rikollisryhmän toiminnan rahoittamista tai välineiden hankkimista. Rangaistavaa on myös rikollisen teon suunnittelu, josta säädetty vankeusrangaistus on enimmillään vähintään neljä vuotta.

Seuraamuksista on määrätty kyseisen puitepäättöksen kolmannessa artiklassa siten, että jokaisella jäsenmaalla olisi yhtenäiset rangaistusasteikot edellä mainituista rikoksis-

ta. Nämä säännökset ovat toteutettava siten, että mainitut rikokset, jotka on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa, voidaan pitää koventamisperusteena. (Neuvoston puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 2008.)

Puitepäättös jättää jäsenvaltioille omaa harkintavaltaa lainsäädännön muuttamisessa, vaikka määrää niille uudenlaiset reunaehdot, joita on lainsäädännössä sovellettava. On huomattava, että jäsenmaiden lainsäädännöstä ei saada täysin samanlaisia, mutta määräykset linjaavat lainsäädäntöjä samaan suuntaiseksi ja tiivistävät yhteistyötä. (Neuvoston puitepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 2008.)

3 JÄRJESTÄYTYNEIDEN RIKOLLISRYHMIEN JAOTTELU JA TOIMINTA

Rikollisryhmiä on paljon, ja ne ovat keskenään hyvin erilaisia. Rikollisryhmät voidaan jakaa ns. EU-kriteerit täyttäviin ja muihin järjestäytyneisiin rikollisryhmiin. EU-ryhmiin lukeutuvat ne, jotka täyttävät EU-kriteerit, joita ovat muun muassa toiminnan vakiintuneisuus ja pitkäaikaisuus sekä jäsenten pieni vaihtuvuus. Suurin osa järjestäytyneistä rikollisryhmistä voidaan luokitella EU-ryhmiksi. Näiden ulkopuolelle lukeutuvat ovat useimmiten ryhmiä tai verkostoja, jotka ovat lyhytaikaisesti toimivia ja perustettu yksittäisten rikosten tai rikoskokonaisuuksien tekemistä varten. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a.) Toiminta voi olla paikallista, kansallista tai rajat ylittävää eli kansainvälistä (Valtioneuvoston periaatepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 2013, 4).

Osa tunnuksellisista ryhmistä kuuluu niin sanottuihin rikollisiin moottoripyöräjengihin, jotka täyttävät järjestäytyneen rikollisuuden kriteerit. Tällaiset ryhmät käyttävät ulkoisena tunnuksenaan usein "1 %" -merkintää, joka on merkki siitä, että he ovat lainsuojattomia. Merkintä on Hells Angels MC:n vastaus American Motorcycle Associationin (AMA) väitteelle, että 99 % Yhdysvaltain moottoripyöräilijöistä ovat lainkuuliaisia kansalaisia ja kuuluvat AMA:an (Lunde 2004, 172). Kirjainyhdistelmä MC on puolestaan lyhenne sanoista motorcycle club eli moottoripyöräkerho. MC on kaikkien rikollisten moottoripyöräjengien käyttämä, joka on liivin selässä kirjoitettuna jengin nimen yhteydessä. MC ei tarkoita kuitenkaan rikollista toimintaa, vaan sitä käyttävät myös muut moottoripyöräjengit nimensä yhteydessä, vaikka ne eivät liity millään tavalla rikolliseen toimintaan. (Kylmäkoski 2013.)

Monet ryhmistä toimivat hyvin vakiintuneesti ja organisoidusti. Rikollisten eliittiin kuuluvilla on käytössään huomattavat taloudelliset resurssit, joiden avulla heillä on hyvät mahdollisuudet saada käyttöönsä muun muassa eri alojen palveluja, asiantuntevista ja huipputekniikkaa. Pienempien ryhmien toiminta ei ole aivan yhtä organisoitua. Yksi henkilö voi kuulua useaan järjestäytyneeseen rikollisryhmään tai toimia yhteistyössä alihankkijana. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a.)

Rikollisryhmät ovat usein erikoistuneet tietynlaiseen rikolliseen toimintaan ja ryhmät tekevät yhteistyötä keskenään myymällä palveluksiaan toisilleen (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a). Ryhmillä on myös alaryhmiä, jotka ovat vähempiarvoisempia kuin hierarkkisesti korkeampi ryhmä. Hierarkia vallitsee niin ryhmien välillä, kuin ryhmien sisälläkin. Ryhmien sisällä jäsenet ovat luokiteltu tietyn hierarkian mukaan ja jokaisella on oma työnkuvansa. Tekemällä tiettyjä rikoksia ja toimimalla ryhmässä tiettyjen sääntöjen mukaan, ryhmän jäsenellä on mahdollisuus edetä ryhmän sisällä korkeampaan asemaan. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012.)

Jengeillä on tärkeää normien noudattamisen ja toimiminen ryhmän sääntöjen mukaan. Normien noudattaminen varmistetaan väkivalloin tai väkivallan uhalla. Tällaista uhkaa käytetään muun muassa velan perinnässä, sovittujen tehtävien hoitamisessa, jengin sisäisistä asioista vaikenemisessa ja erimielisyyksien selvittelyssä. Väkivallan uhkaa tehostetaan käyttämällä jengiliivejä, jotka viestittävät mistä jengistä on kysymys. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 8.)

Rikollisryhmät tavoittelevat mahdollisimman suurta taloudellista hyötyä ja verkostoituvat keskenään talouselämän toimijoiden tapaan. 2000-luvun aikana rikollisryhmien toiminta on tullut ammattimaisemmaksi ja kansainvälisemmäksi. Tätä muutosta edesauttoi, kun EU laajeni vuonna 2004 ja mahdollisti vapaan liikkuvuuden aina Valko-Venäjältä Atlantille asti. Suomessa toimivat ryhmät ovat pääasiassa suomalaisia, sillä vakinaisesti Suomessa toimivia ulkomaalaisia ryhmiä on vain muutamia. Suomalaisissa ryhmissä on kuitenkin jäseninä muiden maiden kansalaisia, pääasiassa Itä-Euroopasta läheltä Suomea. Suomalaisilla rikollisryhmillä on kontakteja ja yhteistyötä ulkomaisten rikollisryhmien kanssa, joista suurimmat yhteistyökumppanit ovat Venäjän ja Baltian rikollisryhmät, jotka toimittavat suomalaisille ryhmille laitonta tavaraa tai palveluja. Baltian mailta tulevalle rikollisuudelle Viro on merkittävä kauttakulku-

maa, sillä lauttaliikenne kulkee vapaasti Suomen ja Viron välillä ilman rajatarkastuksia. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012.)

Vaikkakin järjestäytynyttä rikollisuutta esiintyy ympäri Suomea, sen pääpaino on kuitenkin Etelä- ja Länsi-Suomessa. Kansainvälinen toimiminen on helpompaa Etelä-Suomessa, kun meritiet ovat avoinna Baltiaan ja sitä kautta muuhun Eurooppaan. Sen vuoksi rikollisjärjestöt käyttävät tehokkaasti rahti- ja matkustajaliikennettä, mikä suoja heidän toimintaansa ja vähentää kiinnijäämisriskiä. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012.)

Suomessa ulkomaalaistaustaisia rikollisryhmiä ei juuri ole, mutta ulkomaalaiset järjestäytyneet rikollisryhmät reitittävät rikoksiaan Suomeen ja käyttävät hyväksi sen laillisia toimintoja. Ulkomaalainen rikollistoiminta on tuonut uusia toimintatapoja Suomeen, jotka ovat entistä törkeämpiä ja väkivaltaisempia ja kohdistuvat omaisuus- ja petosrikollisuuteen. Lisäksi se on lisännyt ihmiskauppaa. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 8.) Hit-and-run-rikollisuus on myös ilmiö, joka on rantautunut Suomeen ulkomailta ja näkyy etenkin omaisuusrikollisuuden saralla. Kyseessä on sarjoina tehdyt ryöstöt, murrot ja varkaudet, joiden tekijät tulevat pääosin Virosta, Liettuasta, Romaniasta ja Puolasta. Varsinaiset rikoksen tekijät tulevat Suomeen vain tekemään ennalta suunnitellun rikoksen ja poistuvat välittömästi maasta. Toinen ulkomaalaisten, etenkin bulgariaalaisten ja romanialaisten rikollisryhmien harjoittamaa rikollisuutta on maksukortteihin ja -välineisiin kohdistuvat identiteettivarkaudet. Niiden toiminta heijastuu suoraan poliisille ilmoitettujen maksuvälinepetosten määriin ja niistä aiheutuneet taloudelliset tappiot ovat olleet merkittävästi kasvussa. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a.)

JR-ryhmät pyrkivät jatkuvasti kehittämään toimintatapojaan ja olemaan perillä virkavallan toiminnasta, jotta pysyisivät askeleen edellä. Olosuhteiden muutokset vaativat myös rikosten torjuntaviranomaisilta jatkuvasti uusia toimia, jotta kehittyvä rikollisuus saadaan torjuttua. Tärkeää rikollisen toiminnan torjunnassa on, että rikollisen toiminnan tuottama hyöty saadaan mahdollisimman nopeasti konfiskoitua, eli hyöty määrätään ryhmän hallusta otettavaksi valtion haltuun. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 7.)

3.1 Rikollisuuden alat

Järjestäytyneet rikollisryhmät tekevät rikoksia, joista saatava taloudellisen hyödyn saaminen on helpompaa, kiinnijäämisriski pienempi ja rangaistustaso alhaisempi. Huumausainerikollisuus on järjestäytyneen rikollisuuden monialaistumisesta huolimatta edelleen sen pääasiallinen toimiala, mutta sen ympärille on kasvanut paljon muuta rikollisuutta, kuten korkeasti verotettavien tuotteiden salakuljetusrikollisuus sekä ihmiskauppa-, paritus- ja rahanpesurikollisuus. Järjestäytyneen rikollisuuden toimialoihin kuuluu myös talousrikollisuus, joka on erityisesti nousussa, sekä työelämän kustannuksia aiheuttavan sääntelyn kiertäminen eri menetelmiä käyttäen ja mahdollisesti myös ympäristörikokset. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a.) Lisäksi yli puolet vaikuttavampien rikollisjengien jäsenistä on yritysten vastuuasemissa, eikä työntekijöiden oikeudet ole kovinkaan hyvät. Maksuja jätetään maksamatta ja palkat maksetaan pimeinä. Ulkomaalaiset työntekijät, jotka vaativat oikeuksiaan, uhataan väkivallalla (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 8 - 9).

Rikollisryhmät muuttavat toimintaansa sen mukaan, miten olosuhteet ympärillä muuttuvat. Ne hyödyntävät uudet resurssit ja toimintaympäristöt. Rikollisryhmät reagoivat EU-alueen vapaaseen kulkemiseen ja laajensivat toimintaympäristöään kansainväliemmäksi. Lisäksi jatkuvasti kehittynyt tietoverkko on hyödynnetty rikollisessa toiminnassa varsin tehokkaasti. Internet on mahdollistanut rikollisen toiminnan kansainvälistymisen, verkostoitumisen ja nopean toiminnan. Internetin välityksellä tehtävät rikokset ovat pääsääntöisesti tietoverkkorikoksia, maksukorttirikoksia, lapsipornon levitysrikoksia ja tekijänoikeusrikoksia. Tietoverkkoyhteyksiä käytetään hyväksi myös huumausaine- ja ihmiskaupassa (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013). Näiden lisäksi internet toimii myös pohjana huumausainerikollisuudelle, ihmiskaupalle, laittoman maahantulon järjestämiselle, tuoteväärennöskaupoille, uhanalaisten lajien kaupalle ja monimuotoiselle kansainväliselle petosrikollisuudelle, sillä internetin kautta tiedottaminen ryhmien välillä ja rikoksista sopiminen on helppoa. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 7.) Europolin mukaan tutkinta on kohdistettava tietoverkkoihin lähes aina, kun kyseessä on kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013).

3.1.1 Huumausainerikollisuus

Monet järjestäytyneet rikollisryhmät keräävät tulonsa huumausaineiden salakuljetuksella ja levityksellä, sillä Suomessa riittää edelleen kysyntää huumeiden käyttäjien laskusuhdanteesta huolimatta (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a). Järjestäytyneellä rikollisuudella onkin vahva asema huumausainebisneksessä Suomessa. Etenkin 1990-luvun jälkeen huumausainerikollisuus yleistyi järjestäytyneen rikollisuuden keskuudessa ja se on edelleen järjestäytyneen rikollisuuden yksi päätoimialoista (Valtioneuvoston periaatepäättös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 2013, 4 - 5). JR-ryhmät hoitavat lähes kokonaan laittomien huumausaineiden maahantuonnin Suomeen ja myyvät sitä edelleen suomalaisille rikollisille, jotka puolestaan hoitavat sen jakelun ja levittämisen ympäri Suomea. Huumausaineiden järjestämisessä ja maahantuonnissa JR-ryhmät toimivat yhteistyössä ulkomaisten ryhmien kanssa, joista suurimmat yhteistyöryhmät löytyvät Virosta. (Huumausainerikollisuus 2013.)

3.1.2 Liiketoiminta ja talousrikokset

Liiketoimintasektorit, joissa järjestäytyneen rikollisuuden jäsenet pääasiallisesti toimivat ovat tatuointibisnes, ravintolat, baarit, ovimiestoiminta, moottoripyöräkorjaamot sekä ajoneuvokauppa ja ajoneuvojen tuonti (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a). Talousrikollisuus on tällä sektorilla yleistä, sillä maksuja jätetään maksamatta, tuloja salataan, palkat maksetaan pimeästi, käydään kuittikauppaa ja tehdään tilauspetoksia. Tällä toiminnalla rahoitetaan huumausainerikollisuutta, prostituutiota, ihmiskauppaa sekä salakapakoita. (Kokkonen 2013.) Rikoksilla saatuja varoja ei yleensä käytetä esimerkiksi hienoihin autoihin, sillä se herättäisi lainvalvojen huomion (Einistö 2013). Rakennusalalla JR-ryhmien jäsenet toimivat kiinteistönhuollon-, siivous- ja turvallisuuspalvelujen saralla. Rakennustyömailla on noussut ongelmaksi se, että työvälineitä varastetaan ja myydään edelleen Itä-Euroopassa. Järjestäytyneiden rikollisryhmien ovimiestoiminta koki kolauksen, kun vuonna 2012 korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisussaan linjauksen, jonka mukaan järjestysmieskortti voidaan peruuttaa henkilöltä sillä perusteella, että hän on järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 8 - 9.)

3.1.3 Kiristysrikollisuus

Kiristysrikollisuus on huomattavasti ollut kasvussa ja siihen liittyy usein väkivaltaa tai sen uhkaa. Myöhemmin esitellyissä tapauksissa kiristysrikollisuus esiintyy useissa tuomioissa. Järjestäytynyt rikollisuus pyrkii hankkimaan taloudellista etua, mikä on helppoa hankkia yksittäisiltä henkilöitä kiristämällä. Kiristysrikokset liittyvätkin talousrikoksiin, joihin liittyvät epäselvät saatavat ja perusteettomat korot ja kulut. Kiristyksellä saadut rahat jaetaan ryhmän sisällä, mutta siihen ei ole selvää sääntöä. Toisinaan rikoksen keksijä voi saada suuremman osan, ja on mahdollista, että alempiarvoinen jäsen joutuu maksamaan osallistumisestaan toimintaan. Ideana näissä rikoksissa on kuitenkin se, että jokainen jäsen hyötyy siitä rahallisesti ja jokaisen jäsenen tekemä rikos on osa rikollisryhmän toimintaa ja muut jäsenet saavat siitä hyötyä. Yksittäinen jäsen ei saa tehdä rikoksia, joista ryhmä ei tiedä tai saa minkäänlaista hyötyä. (Kouvola HO 29.2.2012 R 11/493.)

Kiristystapauksissa uhrilla on kaksi vaihtoehtoa: joko hän kertoo poliisille ja luottaa siihen, että saa sitä kautta turvaa tai maksaa vaaditun summan kiristäjille. Sellaisiakin tapauksia tosin on, että uhri on pyytänyt apua toiselta JR-ryhmältä, jolloin asia on mennyt jopa pahemmaksi, ja lopulta molemmat ryhmät ovat kääntyneet tätä yksittäistä henkilöä vastaan. (Könönen 2013.)

Tuomiot kiristysrikoksista ovat lieviä. Maksimirangaistus on neljä vuotta vankeutta, mutta kihlakunnansyyttäjä Könönen (2013) ei muista, että maksimirangaistus olisi koskaan toteutunut kiristystapauksessa. Rangaistukset kiristysrikoksista jää usein hyvin lyhyiksi. Könönen onkin sitä mieltä, että törkeiden kiristysten rangaistusasteikko voitaisiin nostaa jopa kymmeneen vuoteen. Tulevaisuuden uhka-arviona on ammattimaiset talousrikolliset ja järjestäytynyt rikollisuus tulee valtaamaan vakuutus-, pankki- ja muihin rahoituslaitoksiin kohdistuvan petosrikollisuusalan (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013).

3.1.4 Tietoverkkorikollisuus

Maksukorttirikollisuuden lisäksi myös tietoverkkorikollisuus on ollut kasvussa, mistä Suomi ei ole kuitenkaan toistaiseksi vielä kärsinyt suurta vahinkoa. Niistä saatu rikoshyöty on kuitenkin kasvanut merkittävästi. Kiinnijäämisriski on pieni, sillä globaaleissa kommunikaatioväylissä, internetissä ja mobiililaitteissa toimiminen on mahdollista

anonymymina. Tietoverkkorikokset aiheuttavatkin viranomaistoimijoille haasteen. (Järjestäytynyt rikollisuus 2013 a.)

Järjestäytynyt rikollisuus käyttää tietoverkkoteknologiaa etenkin yrityksiin kohdistuvissa petoksissa, joka ilmenee esimerkiksi maksuväline- ja tilauspetoksina. Petollisesta laskutuksesta, rahankeräyksestä ja markkinoinnista kärsivät etenkin pienet ja keskiuuret yritykset. Näitä rikoksia toteutetaan joustavilla alihankintaketjuilla, joihin rikoslain järjestäytyneen rikollisuuden tunnusmerkistöä ei voida soveltaa. (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013.)

Petosrikollisuuden torjunta edellyttää viranomaisten välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä tietoverkkoihin kohdistuvaa tutkintaa. Vuonna 2010 tehdyn kyselyn mukaan 60 % yksityisyrittäjistä on kohdannut harhaanjohtavaa markkinointia ja tämän lisäksi 8 % joutuu sen kohteeksi viikoittain tai useammin. Kyselyn mukaan 17 % yksityisyrittäjistä ei ole koskaan joutunut harhaanjohtavan markkinoinnin kohteeksi. (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013.)

Viranomaiset ja elinkeinoelämän toimijat laativat yritysten rikostorjunnan toimintamallia, jossa annetaan ohjeita edellä mainittujen rikosten välttämiseksi ja varautumiseksi. Keskusrikospoliisi julkaisee kaksi kertaa vuodessa yhdessä muiden toimijoiden kanssa tilannekuvan yrityksiin kohdistuvasta järjestäytyneestä rikollisuudesta. (Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa 2013.)

3.2 Jengien tunnukset

Moottoripyöräkerhojen täysjäsenillä on oikeus käyttää jengille ominaista hihatonta farkkukangas- tai nahkatakkia, jonka selässä on ryhmän tunnus. Jengin nimi on kirjailtu puoliympyrän muotoiseen kangaspalaan, joka on liivissä ylimpänä, jengin kotikaupunki on alimpana ja jengin tunnus keskellä. Tätä tunnusta pidetään moottoripyöräjengien keskuudessa koskemattomana. Usein jengiliivissä on merkintä myös jäsenen asemasta ryhmän hierarkiassa. Kannattajajäsenten vaatteet ovat erilaisia, kuin ryhmän muiden jäsenten. Vaatteet ja jäsenten asemat ovat erilaisia ryhmiten välillä. Jengivaatteet ovat tärkeitä jengeille ja tiettyjä vaatteita saavat pitää vain tietyt ansiot saavuttaneet jäsenet. (Lunde 2004, 172.)

3.3 JR-johtajat

Rikollisryhmän johdon avulla ryhmän toiminta pysyy yllä, vaikka yksittäiset suoritus-tason henkilöt poistuisivatkin toiminnasta esimerkiksi vankilaan joutumisen takia. Ryhmän johto nimittäin vastaa rikosten tekemistä koskevien määräysten ja ohjeiden antamisesta sekä päättää niin ryhmän toiminnasta kuin sen rakenteestakin. Ryhmän johto pyrkii verkostoitumaan ja kehittämään rikollisessa toiminnassa tarvittavaa ammattitaitoa. Hyvä johto takaa sen, että rikokset hoituvat systemaattisesti ja ryhmän aiheuttama vaara alkaa kehittyä ja kasvaa. Jos viranomaiset eivät kykene puuttumaan rikollisryhmän johtoon, ryhmän toiminta pystyy jatkumaan edelleen, sillä yksittäisten suoritusjäsenten korvaaminen on huomattavasti helpompaa, kuin ammattitaitoisen johdon korvaaminen. (Palo 2010, 292 - 296.) Idea ja käsky rikoksen tekemiseen lähtee yleensä jengin johdolta. Ilta-Sanomien artikkelissa (”Lähdetään kävelylle” – Suomessakin ammattirikolliset salailevat Sisilian malliin 2013) kihlakunnansyyttäjä Könönen kertoo, että käskystä rikoksen tekemiseen on harvoin näyttöä, sillä ammattirikolliset keskustelevat salaisista asioista, kuten rikosten tekemisistä niin, että siitä ei jää minkäänlaisia merkintöjä teknisiin laitteisiin, jolloin näyttöä rikoksen aloitteelle on miltei mahdotonta saada.

Rikollisryhmän johtajia vastaan on tietävästi haastavaa nostaa syytettä, sillä yleensä näytön puutteellisuus on saanut aikaan syytteen hylkäämisen. Rikoslain 17. luvun 1 a §:n 1. kohta, "perustamalla tai organisoimalla järjestäytyneen rikollisryhmän taikka värväämällä tai yrittämällä värvätä väkeä sitä varten", on tarkoitettu koskemaan ryhmän johtoa, joka on yleensä se toimielin, joka pyrkii kasvattamaan ryhmänsä jäsenmäärää. Pykälä ei kuitenkaan rajaa pois myös muita toimijoita, sillä se on muotoiltu sanoin "se joka" toimii tunnusmerkistön mukaisesti. Kyseessä voi olla siis kuka tahansa. Näytön on aina perustuttava varmoihin todisteluihin, eikä tuomio saa perustua oletamusten varaan. Tästä syystä tätä pykälää ei ole pystytty tähän päivään mennessä soveltamaan ainoassakaan oikeuden tuomiossa. (Palo 2010, 292-296.)

3.4 Jäsenyys

Rikollisryhmän jäsenen osalta lainsäädäntö on selkeä, mutta itse jäsenyys terminä ei ole täysin yksiselitteinen. Jäsenyys voi olla muodollinen olosuhde tai aktiivista toimintaa ja ryhmään sitoutumista. Muodollista, ns. passiivista olotilaa ei voida kriminalisoida, sillä sitä voidaan arvioida ulkoisten tunnusten kautta, eikä tällainen jäsen

välttämättä osallistu rikolliseen toimintaan. Suomen lainsäädännössä on säädetty yhdistymisvapaudesta, joten pelkkä ryhmän olemassaolo ei saa aikaan vaaraa. Ulkoiset tunnusmerkit eivät myöskään aiheuta vaaraa, vaikkakin jotkin ihmiset paheksuvat jengivaatetusta. Passiivinen jäsenyys on kuitenkin vain "hengailu"-tyyppistä jäsenyyttä, jossa jäsen ei osallistu rikollisen toiminnan harjoittamiseen. "Hengailijat" hoitavat käytännön töitä tapaamisissa, kokoontumisissa ja juhlissa, joita ovat muun muassa tarjoilu, myyntipöydät, vartiointi ja kuljetustehtävät (Molsä 2009, 41). Passiiviset jäsenet ovat ikään kuin jengien kannattajia. Aktiivisen toiminnan ja ryhmään sitoutumisen kautta jäsenyyttä voidaan pitää voimassaolevan rikoslain säännösten mukaisesti rangaistavana. Jäsenen voidaan katsoa osallistuvan aktiivisesti rikosten tekemiseen ja ryhmän rikolliseen toimintaan. (Palo 2010, 290 - 291.)

Ryhmän sisällä jäsen ei voi toimia täysin oman harkintansa mukaan tai esimerkiksi kieltää tietyn rikoksen toteutumista. Kieltäytyminen osallistumasta rikokseen saattaa johtaa sisäiseen rangaistukseen henkilöä kohtaan. Ryhmän paineesta huolimatta jokainen jäsen on vastuussa omasta toiminnastaan ja roolistaan ryhmän yhdessä päättämässä rikoksessa. Yksilöiden henkilökohtainen etu on alistua ryhmän päämäärille ja toiminnalle. Sisäinen yhtenäisyys vahvistaa ryhmää ja lojaalisuutta toisia kohtaan. (Palo 2010, 290 - 291.)

3.5 Osallisuus

Rikollisryhmille tyypillistä on toimia suunnitelmallisesti niin jäsenten toiminnan osalta kuin rikoksen toteutuksen kannaltakin. JR-ryhmässä keskinäinen sitoutuminen ja sisäinen lojaliteetti ovat hyvin tärkeässä asemassa niin rikoksen tekohetkellä kuin sen jälkeen tutkinnan ja oikeudenkäynninkin aikana. Rikoksen tekemisessä on usein osallisina useita henkilöitä, mutta olennaista ei niinkään ole se, kuka tekee minkäkin osuuden rikoksen toteutuksesta. Ryhmässä saatetaan sopia siitä, kuka ottaa rikosoikeudellisen vastuun rikoksesta, mikä puolestaan saatetaan palkita ryhmän sisällä paremmalla asemalla tai muulla sovitulla tavalla. Henkilöiden osuudet saattavat olla vain vähäiset rikoksen toteutuksessa, joten osallisuuden toteennäyttäminen on vaikea selvittää ja näyttää toteen, sillä järjestäytyneiden rikollisryhmien tekemät rikoskokonaisuudet ovat monimutkaisia ja osallisia on useita. Ryhmien johtajat ja rahoittajat jäävät yleensä rikosvastuun ulkopuolelle, sillä harvemmin he osallistuvat konkreettiseen rikoksen täytäntöönpanoon. He toimivat lähinnä rikoksen suunnittelussa, josta ei jää to-

distusaineistoa. Jengien välisissä yhteenotoissa uhriksi joutunut henkilö ei välttämättä edes suostu kuulusteluissa kertomaan, kuka on ollut teon takana, sillä virkavalta halutaan pitää mahdollisimman kaukana jengien toiminnasta. Tällöin teon selvittäminen on täysin ulkopuolisten todistajien ja poliisin tutkinnan varassa. (Palo 2010, 68 - 69, 298 - 299.)

Osallisuuden toteennäyttämiseksi on oltava todisteet siitä, että järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenen tekemä rikos on sidoksissa ryhmän toimintaan. Esimerkiksi ylinopeussakko tai rattijuopumus ei voi olla sidoksissa järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, sillä se ei edistä eikä kuulu ryhmän toimintaan. Tämänkaltaisiin rikoksiin ei siten voida soveltaa koventamisperustetta, koska ne ovat henkilön itsensä tekemiä ratkaisuja, ei ryhmän.

3.6 Tilastoja

Keskusrikospoliisin vuoden 2012 toimintakertomuksen taulukosta (**Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.** käy ilmi järjestäytyneiden rikollisryhmien kehitys. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä ryhmien määrä oli nousussa, mutta laski vuosikymmenen loppua kohti. Toisen vuosikymmenen alkaessa rikollisryhmät ovat kääntyneet taas nousuun, mutta vuoden 2012 ryhmien määrät ovat pysyneet samana kuin vuonna 2011. Suurin muutos on tapahtunut EU-ryhmien ja muiden ryhmien välillä. Ensimmäisellä vuosikymmenellä EU-ryhmien määrä oli huomattavasti vähäisempi kuin muiden ryhmien, mutta vuonna 2010 tilanne kääntyi pääläelleen ja nyt vuoden 2012 81 ryhmästä 67 on EU-ryhmiä. Vaikka ryhmien kokonaismäärä on sama kuin vuonna 2011, EU-ryhmien ja muiden ryhmien osuudet kokonaismäärästä ovat muuttuneet. Vuonna 2011 EU-ryhmien osuus oli 58, mikä tarkoittaa sitä, että monet silloiset ryhmät, jotka eivät täyttäneet EU-kriteereitä, täyttivät ne vuonna 2012.

[illegible]

EU-ryhmät	34	35	33	38	36	34	45	58	67
Muut ryhmät	38	44	50	51	52	32	26	23	14
Yhteensä	72	79	83	89	88	66	71	81	81

Taulukko 1. Järjestäytyneiden rikollisryhmien määrä vuosina 2004 - 2012 (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 10 - 11)

Järjestäytyneiden ryhmien jäsenmäärän kulkee käsi kädessä ryhmien lukumääräkäyrän kanssa, jota ilmentää **Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt..** Vuoteen 2007 asti jäsenmäärä oli nousussa, jonka jälkeen se kääntyi pieneen laskuun, mutta näyttäisi kääntyvän jälleen noususuhdanteisesti. (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 11.)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ryhmien jäsenten lukumäärä yhteensä	534	946	1077	1185	1135	948	926	922	966

Taulukko 2. Järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenet vuosina 2004 - 2012 (Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012, 11)

4 KESKUSRIKOSPOLIISI

4.1 Keskusrikospoliisin toiminta

Keskusrikospoliisi on keskittynyt tutkimaan ja torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta. KRP jakautuu viiteen osastoon: tiedusteluosasto, tutkintaosasto, kansainvälinen osasto, rikostekninen laboratorio ja hallinto-osasto. KRP:a johtaa päällikkö apulaispäällikön avustamana, joita puolestaan avustaa johtoryhmä ja esikunta. Järjestäytyneen rikollisuuden tiedustelutoiminnan kansallisena keskuksena toimii tiedusteluosasto. Se keskittyy tutkimaan ja torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta kehittämällä jatkuvasti uusia torjuntakeinoja ja pysymällä mukana jengien liikkeissä. (Keskusrikospoliisin tehtävät 2013.) Tiedusteluosastolla työskentelee asiantuntijoita,

joista yksi toimii tarvittaessa asiantuntijana oikeuden istunnossa, jossa vastaajana on järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen. Asiantuntijan tehtävänä oikeudessa on lähinnä kertoa tietoja sen rikollisryhmästä toiminnasta, jolla epäillään olleen yhteyksiä tapahtuneeseen rikokseen. Asiantuntijan kertomaa käytetään siten todisteena arvioitaessa ryhmän järjestäytymistä vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneenä rikollisryhmänä.

4.2 Rikostorjunta

Poliisi alkoi kiinnittämään huomiota järjestäytyneeseen rikollisuuteen 1970-luvulla, kun siitä alkoi tulla ammattimaisempaa rikollisuutta ja jengit alkoivat muotoutua hierarkkisemmiksi (Valtioneuvoksen periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 2013, 4). Nykyään keskusrikospoliisi hyödyntää järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa sekä kansainvälistä yhteistyötä että tullin ja Rajavartiolaitoksen (PTR) yhteistä rikostiedustelu- ja rikosanalyysitoimintoa. Mahdollisimman tehokas järjestäytyneen rikollisuuden torjunta edellyttää kattavaa ja ajantasaista tilannekuvaa vakavasta rikollisuudesta ja sen torjuntamenetelmistä. Kansainvälisten lainvalvontaviranomaisten yhteistyö on tärkeässä asemassa, kun kerätään näyttöä kansainvälisten rikollisryhmien jäsenten kiinnisaamiseksi. (Tilannekuva 2012, 7 - 10.)

Palo on teoksessaan (2010) kertonut järjestäytyneen rikollisuuden haasteista rikosoikeudellisesta näkökulmasta, jotka pohjautuvat kansainvälisen rikosoikeudistyksen johtopäätöksiin. Rikosoikeus on koottu siten, että sen soveltamisen on ajateltu koskevan yksittäisten rikollisten tekemiä yksittäisiä rikoksia. Järjestäytynyt rikollisuus on järjestänyt toimintansa siten, että lainvalvontaviranomaisten on haasteellista saada koottua riittävä näyttö rikoksen tekemisestä ja sen tekijöistä. Järjestäytyneissä rikollisryhmissä työnjako ja yksilöllinen vastuu organisaatiossa ovat häilyviä, jäsenten vaihtuvuus ryhmässä vaatii lainvalvontaviranomaisilta ajantasalla pysymistä ja tarkkaavaisuutta, toiminta organisaatioissa pyritään pitämään salassa, laittoman ja laillisen toiminta sekoittuvat keskenään, ryhmien kyky vaikuttaa painostamalla ja korruptiolla lainvalvontaan sekä kyky siirtää voittoja ovat haasteita rikosoikeudelliselta kannalta.

Näyttöongelmia lisää se, että järjestäytyneessä rikollisuudessa ei välttämättä ole suoranaista uhria ja vaikka olisikin, hän ei tee välttämättä rikosilmoitusta tai edesauta

rikoksen ratkaisemista, sillä ryhmää vastaan todistavia kohtaan kohdistetaan jonkinlaatuista uhkaa. Rikoksen ratkaiseminen jääkin usein viranomaisten omien tutkimusten varaan, sillä henkilötodistelu saattaa usein jäädä vähäiseksi. (Palo, 2010, 68 - 69.) Kihlakunnansyyttäjä Könönen kertoo Ilta-Sanomien artikkelissa (”Lähdetään kävelyille” - Suomessakin ammattirikolliset salailevat Sisilian malliin 2013), että näyttö rikoksiin saadaan usein jengin tunnusten, kuten jengiliivien kautta.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa (2011, 28) pyritään tehostamaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. Hallitusohjelmassa on otettu huomioon järjestäytyneen rikollisuuden vaikeaselkoisuus ja tarkoituksena onkin selvittää tarve uudelle erityislainsäädännölle. Teknologian kehittymiseen on reagoitu, sillä hallitusohjelmassa on kerrottu, että tietoverkkorikollisuuden torjuntaan aiotaan panostaa sekä turvataan keinot torjua identiteettivarkaudet, kansalaisten oikeusturvasta huolehditaan tasavertaisesti internetympäristössä ja oikaistaan teletunnistietojen tallentamiskustannusten jakoa viranomaisten ja teleoperaattorien kesken.

Hallitus hyväksyi 25.4.2013 hallituksen ohjelmaan perustuvan strategian järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamisesta. Strategian mukaisia toimia ryhdytään valmistelemaan vuosien 2013 - 2015 aikana. Toimenpiteet vaativat hallinnonaloilta paljon valmisteluja, jotta strategian toteuttaminen pystytään aloittamaan. Strategia sisältää hallituksen velvoitteen selvittää tarve erityislaille järjestäytyneestä rikollisuudesta.

Tavoitteena on vähentää järjestäytynyttä rikollisuutta ja heikentää sen toimintaedellytyksiä ja estää rikollisuuden haitallisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Järjestäytynyttä rikollisuutta pyritään ensisijaisesti ennaltaehkäisemään vaikuttamalla rekrytoimishalukkuuteen ja tekemällä järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen kannattamattomaksi ja houkuttelemattomaksi. Järjestäytynyttä rikollisuutta pyritään vähentämään ja estämään ilmiönä kehittyminen vakavampaan suuntaan. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.)

Rikosprosessia tehostetaan, jotta rikosvastuu toteutuisi yhä useammin. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen sotkeutuneita ihmisiä pyritään saamaan pois rikolliselta polulta kannustamalla ilmoittamaan rikoksista. Suuri muutos on tapahtumassa todistajansuojelussa, johon on suunnitteilla oma lainsäädäntö ja luodaan viranomaisten yhteistyöelin todistajansuojeluun. Myös oikeudessa todistamista anonyymi-

nä harkitaan. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.) Tämä muutos edistää varmasti todistajien uskallusta todistaa oikeudessa, sillä todistajiin kohdistuu suuri uhka, kun he todistavat rikollisryhmän jäsentä vastaan. Myöhemmin todistajia kohtaan voi kohdistua väkivaltaa tai väkivallan uhkaa.

Järjestäytyneiden rikollisryhmien toiminta pyritään saamaan kannattamattomaksi tehostamalla rikoshyödyn takaisinsaantia ja menetetyksi tuomittujen saatavien perintää sekä estämällä soluttautuminen yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisille toimialoille. Tässä tullaan hyödyntämään turvallisuusselvityslakia, jolla voidaan arvioida henkilöiden luotettavuutta. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.)

Valtioneuvosto teki 14.6.2012 periaatepäätöksen "Turvallisempi huominen", joka kuuluu sisäisen turvallisuuden ohjelmaan. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, jolla on laajat vaikutukset niin yksilöön, hänen lähipiiriinsä kuin yhteiskunnan turvallisuuteenkin. Syrjäytymisen ehkäiseminen liittyy järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, sillä rikollisryhmät rekrytoivat nuoria jäsenikseen. Syrjäytynyt henkilö hakee asemaa ja arvostusta sekä taloudellista hyötyä kuulumalla rikollisjärjestöön. Henkilö kokee ryhmän jäsenenä vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Eroaminen ryhmästä on usein vaikeaa ja saattaa vaarantaa henkilön hengen ja terveyden. (Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 2013, 4.)

Tehokkaalla rikoksen torjunnalla ottamalla järjestäytyneiden rikollisryhmän jäseniä kiinni ja tuomitsemalla heidät vankeuteen ei täysin rajoita järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa. Valtioneuvoksen periaatepäätöksen (2013) mukaan 6 - 7 % Suomessa olevasta vankimäärästä kuuluu järjestäytyneeseen rikollisryhmään. Tämä vähemmistö jatkaa toimintaansa vankilassa pitämällä yllä hierarkiajärjestelmää, aiheuttamalla ongelmia, kontrolloimalla huumausainekauppaa ja luomalla velkasuhteita. Vankila on myös oiva paikka värvätä uusia jäseniä ryhmään. Järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenellä on huomattavan korkea riski uusintarikollisuuteen. (Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 2013.) Tuomittujen oikea sijoittelu vankiloihin estää rikollisen toiminnan jatkamisen vankeudessa. Rangaistus-aikana panostetaan tuomittujen valmiuksiin rikoksettomaan elämään ja rikollisryhmästä irtautumiseen, jotta elämä vankilasta vapautumisen jälkeen palautuisi rikoksettomaksi.. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.)

Rikosylikonstaapeli Leena Einistön (2013) arvion mukaan yhteistyö poliisin esitutkinnan ja syyttäjän välillä takaisi paremman tuloksen näytön saamiseksi sekä rikoslain 17. luvun 1 a §:n käytölle. Syyttäjä toimii oikeudessa asian esittelijänä, joten osallistuminen esitutkintaan takaisi paremman perehtymisen käsillä olevaan tapaukseen.

5 RIKOLLISRYHMÄT

Rikollisryhmien tunnuspiirteet olen pitkälti perustanut käsittelemieni oikeustapausten perusteella saamiini tietoihin, jotka ovat Keskusrikospoliisin järjestäytyneen rikollisuuden asiantuntijan rikosylikonstaapeli Kimmo Kylmäkosken lausumia. Osa tiedoista perustuu myös Kylmäkosken tekemiin PowerPoint-esityksiin, jotka eivät ole julkisesti saatavilla. Lisäksi olen käyttänyt lähteenä kirjallisuutta ja internetlähteitä järjestäytyneestä rikollisuudesta.

Järjestäytyneiden rikollisryhmien luokittelu on tärkeä peruste koventamisperusteelle. Ilman, että ensin on todettu ryhmän toimivan vakavien rikosten tekemisen tarkoituksessa, ei rikoksesta syytettyä voida tuomita kyseessä olevan koventamisperusteen mukaisesti. Kun ryhmä on todettu järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi, on seuraavaksi arvioitava rikoksen tehneen henkilön ja tehdyn rikoksen yhteyttä ryhmään.

Jotta välttyisin toistamasta samoja perusteluja yhdestä rikollisryhmästä eri oikeustapauksissa, olen koonnut jokaisesta ryhmistä olennaisimmat tiedot, joiden perusteella ryhmä on arvioitu olevan järjestäytynyt vakavien rikosten tekemistä varten ja niistä voidaan siten puhua järjestyneinä rikollisryhminä.

5.1 Hells Angels MC

Tunnuslause: Kolme pystyy pitämään asian salassa, jos kaksi on kuollut.

Hells Angels MC (HAMC), suom. Helvetin Enkelit, on suurin, vanhin ja kuuluisin, kansainvälisesti järjestäytynyt moottoripyöräjengi. Se perustettiin vuonna 1948 San Bernardinossa Kaliforniassa. (Lunde 2004, 172.) HAMC:lla on noin 400 eri mantereilla toimivaa osastoa, joissa on yhteensä noin 4000 jäsentä. (Helsingin KO R 12/12185.) Se on järjestäytynyt porrasorganisaatioksi, mikä tarkoittaa sitä, että eri osastojen välillä ja niiden sisällä vallitsee selkeä hierarkia. Kukin jäsen on ylempänsä alainen ja alempansa esimies. Organisaatio vaatii ehdotonta lojaalisuutta ryhmän

jäseniltä. Mikäli alempiarvoinen kieltäytyisi ylemmässä arvossa olevan jäsenen käskystä, seuraisi siitä vähintään lievää väkivaltaa ja joka tapauksessa henkilön erottaminen ryhmästä. (Pirkanmaan KO R 12/1220.)

HAMC:lla on hyvin tarkkaan säädelty se, miten moottoripyöräkerho voi päästä HAMC:n täysivaltaiseksi osastoksi. Prosessi on kaksivaiheinen, jossa etenemisen kriteereinä ovat lojaalisuus, uskollisuus ja annettujen tehtävien toteutuminen. Vain täysivaltaisella kerholla on oikeus kantaa *täysiä värejä* eli liiveissä punavalkoista, siivekästä pääkalloa, jonka yläpuolella lukee puolikaassa kerhon nimi ja kuvan alapuolella maatunnus. Kerhon kotipaikka puolestaan lukee liivien etupuolella. (Mölsä 2009, 42.)

Hells Angels on yhtiö, joka on rekisteröinyt useita tavaramerkkejä: muun muassa nimi, pääkallo, tunnus, Route 81 (tunnus tulee aakkosten H ja A järjestysnumeroista ja tarkoittaa Hells Angeliä) jne. Yhtiön ja tavaramerkkien avulla HAMC pystyy hyötymään toiminnastaan taloudellisesti. (Mölsä 2009, 40.)

Suomessa HAMC:n osasto sai täysjäsenyyden kansainvälisessä organisaatiossa vuonna 1996. Jäsenyyden alusta asti ja sitä ennen toimintaan on liittynyt vakavien rikosten tekeminen. Vuosien 2003 - 2008 Suomessa HAMC:lla on ollut noin 50 jäsentä, jotka jakautuvat neljän alaosaston kesken, kussakin noin kymmenen jäsentä. (Pirkanmaan KO R 12/1220.)

HAMC toimii yhteistyössä muiden Suomessa toimivien järjestäytyneiden rikollisryhmien kanssa lukuunottamatta Bandidos- ja Cannonball MC -järjestöjä. HAMC:in läheisimpiä yhteistyökumppaneita ovat United Brotherhood ja Bats -ryhmät. (Pirkanmaan KO R 12/1220.) Ryhmien yhteistyö ilmenee myös tässä opinnäytetyössäni käsiteltävistä oikeustapauksista, missä joissakin tapauksissa vastaajina on ollut jäseniä eri rikollisryhmistä.

Ryhmän tavoitteena on rahan hankkiminen rikollisin keinoin, pääasiassa huumausainekaupalla ja omaisuusrikoksilla. Toimintaan kuuluu lisäksi väkivalta, jota käytetään ryhmän sisällä, mutta myös kilpailevia rikollisryhmiä vastaan ja velan perinnässä. Väkivaltaa käytetäänkin usein niin, että ulkopuoliset näkevät tilanteen ja etenkin HAMC:in tunnukset, jotta ryhmä saa ulkopuoliset pelkäämään ja kunnioittamaan organisaatiota. HAMC:n jäseniltä vaaditaan lojaalisuutta. Kunnia on

HAMC:lle yksi tärkeimmistä asioista. Ryhmään tai ryhmän jäsenen kohdistunut loukkaus kostetaan astetta kovemmallalla keinolla, kuin millä loukkaus on tehty. (Helsingin KO R/8308.)

5.2 Bandidos MC

Tunnuslause: We are the people your parent warned you about (Me olemme niitä, joista vanhempanne varoittivat).

Bandidos-ryhmä on perustettu Yhdysvalloissa, Texasissa, vuonna 1966, josta se levitti toimintaansa ympäri Eurooppaa (Lunde 2004, 172). Ryhmä luotiin lähes täysin kotoisalla Hells Angels MC:n toimintaa ja sääntöjä. Sillä on käskyvaltasuhteet ja hierarkkinen jäsenjärjestelmä ja se käyttää 1 % -tunnusta merkkinä siitä, että he ovat lain-suojattomia ja haluavat olla yhteiskunnan ulkopuolella. Jäsenyys ryhmässä ei edellytä rikosten tekemistä (KKO 2011:41). Ryhmän tunnuksena on sombrero-päinen lihava meksikolainen. (Mölsä 2009, 70 - 71.) Suomeen Bandidos-liike rantautui 1990-luvun puolivälissä, kun helsinkiläinen Undertakers MC hyväksyttiin Bandidoksen viralliseksi hangaround-kerhoksi (Rikollisjengien määrä räjähtänyt Suomessa 2000-luvulla). Bandidoksella on kansainväliset säännöt, jotka toimivat jokaisen Bandidos-ryhmän peruseriaatteena ryhmien omille, kansallisille säännöille (ks. liite 2). Sääntöjä on noudatettava ja rikkeistä on säädetty rangaistussäännöt, joista ankarin on kuolema. Bandidoksen periaatteisiin kuuluu lojaalisuus ryhmän jäsenten välillä, joka tarkoittaa, että omista ja toisten rikoksista ei puhuta ulkopuolisille. Kertominen on vasikointia, eikä rikoksista puhuta poliisille. (KKO 2011:41.)

Maailmanlaajuisesti jäseniä on noin 2 000 ja Suomessa noin 120. Bandidos MC:llä on noin 30 jengiä ympäri Suomea, joista varsinaisia jengejä on kahdeksan ja loput ovat alaosastoja (Rikollisjengien määrä räjähtänyt Suomessa 2000-luvulla). Tapauksessa 2011:41 osallisena olevassa Bandidos MC Downtown Helsinki (Bandidos Helsinki) -ryhmässä on noin 10 - 15 jäsentä. Organisaatiossa maksetaan jäsenmaksua sekä omaan yhteiseen kassaan että Yhdysvalloissa ja Euroopassa toimiviin Bandidos MC -ryhmiin. (KKO 2004:11.)

Bandidos MC:n alaisuudessa toimii Support Team X -ryhmä, joka noudattaa omien sääntöjensä lisäksi Bandidoksen sääntöjä. Bandidoksen jäsenillä on käskyvalta Support Team X:n jäseniin ja Support Team X -jäsenen käyttäytyminen vaikuttaa

hänen mahdollisuuksiinsa päästä jäseneksi Bandidokseen. Bandidos MC:n alaisuudessa toimii myös Diablos MC, jonka alaisuudessa puolestaan toimii Bad attitude crew. (Einistö 2013.)

Bandidos-kerho harjoittaa maailmanlaajuisesti huumausainerikollisuutta, erityisesti se on keskittynyt amfetamiinin ja metamfetamiinin kauppaan. Sen toimintakokonaisuuteen kuuluu myös omaisuusrikollisuus ja velkojen perintä. Lisäksi se harjoittaa laillista liiketoimintaa, jotka liittyvät tatuointiin, rakentamiseen ja moottoripyörätoimintaan. (KKO 2004:11.) Huumausainekaupasta saadut rahat piiloteta lailliseen liiketoimintaan, muuttamalla liiketoiminnan kirjanpitoa (Einistö 2013).

5.3 Bad Machine 81 Finland 1 %

Bad Machine 81 Finland 1 % on Hells Angels MC -jengin alaosasto, niin sanottu support-ryhmä, joka on perustettu syyskuussa 2011. Aiemmin se toimi nimellä Eastsiders MC. Ryhmän sisällä vallitsee hierarkia, eriytynyt työnjako ja käskyvaltasuhteet. Ryhmän sisällä on noin kuuden henkilön muodostama upseeristo, joka käyttää ryhmän ylintä päätösvaltaa. Lisäksi ryhmällä on taloudenhoitaja, asekersantti ja muita tehtäviä hoitavia jäseniä. Ryhmällä on tiukka sisäinen kuri ja sen rikkomisesta rangaistaan esimerkiksi pahoinpitelemällä. Kovimmista sääntörikkomuksista uhataan tappaa. Ryhmällä on omat liivit, joiden tunnuksat ja värit viittaavat HAMC:iin. Numerot 81 tulevat aakkosten järjestysnumeroista, joista muodostuvat kirjaimet HA eli Hells Angels. Ryhmän on todettu täyttävän hierarkian ja työnjaon eriytymisen tunnusmerkistön ja se on ollut koossa vähintään puitepäätöksessä tarkoitetun jonkin aikaa. Jatkuvasta toiminnasta osoittaa se, että ryhmä on jatkanut toimintaansa poliisin suorittaman etsinnänkin jälkeen.

5.4 Cannonball MC

Cannonball MC (CMC) on Suomessa perustettu kerho, joka sai alkunsa 1990-luvun alussa. Suomessa toimivista järjestäytyneistä rikollisryhmistä Cannonball MC on erittäin vahva ryhmä ja sillä on jengejä noin kymmenen ympäri Suomea. (Rikollisjengien määrä räjähtänyt Suomessa 2000-luvulla.) Hierarkkiseen arvoasteikkoon perustuvat käskyvaltasuhteet: presidentti, varapresidentti, upseerit, täysjäsenet, prospect-jäsenet, kunniajäsenet ja hangaround-jäsenet. Yleensä rikoksen täytäntöönpano rakentuu niin,

että päällystön jäsenet, eli luetelluista kolme ensimmäistä suunnittelevat rikokset ja rikosten täytäntöönpanon toteuttavat täysjäsenet, prospect-jäsenet ja hangaround-jäsenet. Ei ole kuitenkaan epätavallista, että päällystö osallistuisi myös rikosten varsinaiseen toteuttamiseen (Einistö 2013). Hierarkia CMC:ssä on hieman muista jengeistä poikkeava, koska sillä on vain yksi presidentti, jonka alla on kaikki alaosastot. Jokaisella alaosastolla on varapresidentti (vice president) (Einistö 2013). Muilla Suomessa toimivilla jengeillä on puolestaan presidentti jokaisessa kansallisessa alaosastossa. Jengi käyttää jengilivejä, joissa on englanninkielisellä tekstillä osoitettu jäsenen asema. Myös CMC kantaa vaatteissaan prosenttimerkkiä.

CMC:n yksi perusarvoista on lojaalisuus. Jos luottamus rikkoutuu, siitä seuraa yleensä rangaistus, pahimmassa tapauksessa kuolema. Kerhotila on tärkeä paikka jengiläisille ja se on hyvin vartioitu ja tehty viihtyisäksi. Se on kuin toinen koti. Presidentin hyväksyntä tarvitaan kaikkiin isompiin päätöksiin ja häneltä tarvitaan lupa uuden alaosaston perustamiseksi. Rikoksia teetetään prospect- ja hangaround-jäsenillä, koska heidän kiinnijäämisellään ei ole niin suurta vaikutusta jengin toimintaan, kuin jos korkeampiarvoisempi jäsen jäisi kiinni. Alempiarvoiset jäsenet voivat nostaa asemaansa jengissä tekemällä rikoksia. Etenkin henkirikos ja sen julkituominen on kunnioitettavaa jäsenten keskuudessa.

CMC on itsenäinen järjestäytynyt rikollisryhmä ja sillä on huonot välit Hells Angels MC:n kanssa. Bandidoksen kanssa CMC on paremmissa väleissä. Ryhmälle kova maine on ennen kaikkea tärkeässä asemassa. Kaikenlainen kunnianloukkaus kostetaan aina. Koston voimakkuus riippuu loukkauksen laadusta, mutta yleensä kosto on kovempi, kuin ryhmää vastaan tehty loukkaus. Ulkopuolisille on annettava sellainen kuva, joka saa heidät pelkäämään ja kunnioittamaan jengiä. (Helsingin KO 31.10.2012 R 11/2782)

5.5 United Brotherhood

United Brotherhood (UB) on M.O.R.E., Natural Born Killers (N.B.K) ja Rogues Gallery -nimisten ryhmien yhteenliittymä, joka on perustettu vuonna 2010. Yhteenliittymä on sen verran tuore, että osassa esitellyistä oikeustapauksista mainitut ryhmät ovat olleet vielä itsenäisiä. Ryhmään kuuluu yli 80 jäsentä ja sillä on useita alaosastoja Suomessa. Ryhmä erottuu siinä muista esitellyistä, että heidän toimintaansa eivät kuulu moottoripyörät. Lähtökohtaisesti ryhmään pääsee vain rikollisena toimivat henkilöt,

jotka kutsutaan liittymään ryhmään. Epäselvää on, onko ryhmällä valtakunnallisia sääntöjä, mutta yksittäisillä osastoilla on tiettävästi olemassa kirjalliset säännöt. UB:n hierarkia muistuttaa Hells Angels MC:n hierarkiaa. UB:ssä on johtoryhmä ja useita jäsenyystasoja. Poliisin mukaan UB on yksi vaarallisimmista ja rikollisimmista jengieistä Suomessa. Sen pääpaikka on Vantaalla, mutta sillä on toimintaa myös Turussa, Tampereella, Lahdessa, Lappeenrannassa, Jyväskylässä ja Oulussa (Rovaniemen HO 26.4.2013 R 12/721). Lehtiotsikot kasvattavat jengin mainetta ja jengin toiminta perustuu väkivallan uhkaan ja jokainen väkivallan teko on jengille hyväksi.

UB:n toiminta perustuu rahan hankkimiseksi rikollisin keinoin. Erityisesti harjoitettavat rikollisuuslajit ovat huumausainekauppa sekä erilaiset väkivaltarikokset kuten laitton perintä ja kiristys. UB:n tekemät väkivaltarikokset ovat selvästi raaimpia verrattuna muiden ryhmien väkivaltarikoksiin (Rovaniemen HO 26.4.2013 R 12/721). Jäseniä sillä on poliisin tietojen mukaan yli sata ja se toimii Suomessa kahdeksalla paikkakunnalla (Rikollisjengien määrä räjähtänyt Suomessa 2000-luvulla 2013).

5.6 M.O.R.E.

M.O.R.E. (Me Olemme Rikollisten Eliittiä) on suomalainen rikollisjärjestö, joka on perustettu vuonna 2000 Natural Born Killers -järjestön yläorganisaatioksi, mutta yhdistyi United Brotherhoodiin, jolloin M.O.R.E. lakkasi olemasta. Esitellyissä tapauksissa rikoksia on tehty M.O.R.E.:n nimissä, joten sen edesmennyt toimintaa, jolla pystyttiin näyttämään toteen sen järjestäytyminen vakavien rikosten tekemistä varten, on syytä hieman esitellä. M.O.R.E. koostui ns. ajatustyöntekijöistä ja Natural Born Killers:n ns. tekomiehistä, jotka itse asiassa toteuttivat M.O.R.E.:n suunnittelemat rikokset. Ryhmään kuului eritasoisia jäseniä, mutta sen hierarkia ei ollut yhtä selvä kuin esimerkiksi Hells Angels MC:n. Siinä oli selvästi kuitenkin havaittavissa kolmiportainen hierarkia. Johtajaksi pääseminen edellytti meriittejä ja rikostaustaa. Käskyvaltasuhteet näkyivät niin, että ylempänä oleva jäsen oli alemman jäsenen esimies ja sai käskyttää alempaansa. Lisäksi ryhmällä oli kunniajäseniä, joilla ei ollut oikeuksia tai velvollisuuksia eivätkä he kuuluneet järjestön ytimeen. Kunniajäsen sai kuitenkin osallistua juhliin ja joihinkin rikoksiin, sillä kunniajäsenyys edellytti, että järjestö sai hänestä jotakin hyötyä. (Kouvolan HO 29.2.2012 R 11/493.)

Kiristystyyppiset rikokset kuuluivat M.O.R.E.:n rikostoimintaan, sillä jengin tunnuksen aiheuttamaa pelkoa hyväksikäyttäen väitettyjen velkojen perintä hoitui melko hel-

posti. Velanperinnässä toimittiin mielivaltaisesti ja M.O.R.E.: n vaatimat perintäkulut ja korot olivatkin usein suhteettoman suuria suhteessa velan pääomaan. Kiristysrikokset lukeutuvat talousrikollisuuteen, jonka lisäksi M.O.R.E.: n toimialaan kuuluivat huumausainerikokset ja jotkin lievemmät rikokset. M.O.R.E. oli aikoinaan Suomessa toimivista rikollisryhmistä vahingollisin. (Pirkanmaan KO 15.6.2012 R 12/1220)

6 TUOMIOISTUINTEN ANTAMAT TUOMIOT

Seuraavana olen käsitellyt tuomioistuinten antamia tuomioita niistä rikoksista, joissa on tuomiota mitattaessa sovellettu koventamisperustetta (RL 6:5 kohta 2) vastaajan tehtyä rikoksen vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän hyväksi. Ensimmäisenä on korkeimman oikeuden tapaus, jossa se kumosi sekä käräjä- että hovioikeuden päätökset koventamisperusteen käytöstä. Sen myötä KKO antoi linjauksen siihen, koska koventamisperustetta on oikeutettua käyttää. Sen jälkeisissä tapauksissa, joita olen seuraavana esitellyt lyhyesti, on vedottu kyseisiin KKO:n antamiin linjauksiin. Tapauksissa olen tuonut esille vain niiden henkilöiden tuomiot ja vain ne rikokset, joissa on sovellettu kyseistä koventamisperustetta. Tapauksissa olen kertonut tuomioiden pituudet ja rikosnimikkeet. Sulkeisiin olen merkinnyt ne rikosnimikkeet, joita ei ole tehty ryhmän lukuun, mutta ne ovat luonnollisesti vaikuttaneet tuomioihin. Vain yksi seuraavista tuomioista on lainvoimainen, sillä muissa valituslupa tai käsitelly ylemmissä oikeusasteissa on kesken. Kaikki tuomiot ovat julkisia, mutta vain korkeimman oikeuden tuomio on saatavilla osoitteesta www.finlex.fi.

Kertamani tapaukset perustuvat oikeudenkäynnin seurauksena syntyneisiin päätöksiin, joissa on kerrottu, mistä on kyse, tuomioistuinten perustelut ja tuomiot. Jotta olisin voinut syvällisesti perehtyä näyttöön, jolla syy koventamisperusteelle on pyritty hankkimaan ja näyttämään toteen, olisi minun pitänyt tutkia myös esitutkintapöytäkirjat. Tapauksia on kuitenkin niin paljon, että työ olisi vaatinut huomattavasti suuremmat ajalliset resurssit, joita nyt ei ollut saatavilla, sillä esitutkintapöytäkirjat ovat yleensä todella pitkiä. Olen päässyt kuitenkin tyydyttävään lopputulokseen pelkästään tuomioistuinten valmistelemilla päätöslauselmilla, joissa on kattavasti kerrottu tapahtumien kulusta ja perusteluista. Tapaukset ovat usein monimutkaisia ja niihin liittyy useita henkilöitä sekä useita rikosnimikkeitä. Olen pyrkinyt kuitenkin selostamaan tapauksen lyhyesti niiltä osin, kun ne ovat vaikuttaneet koventamisperusteen käyttöön.

Selkeyttääkseni tapahtumien kulkua, olen tehnyt tapausten yhteyteen yksinkertaisen piirroksen tapahtumien kulusta.

6.1 Korkeimman oikeuden ratkaisu huumausainerikoskokonaisuudesta - KKO 2011:41

Korkeimman oikeuden tapaus 2011:41 (diaarinumero R2009/491) on järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenten tuomitsemisen käännekohta arvioitaessa sitä, onko saatu riittävää näyttöä sille, että syytetty voidaan tuomita rangaistukseen käyttäen koventamisperusteena RL:n 6. luvun 5. §:n kohtaa 2, jonka mukaan henkilö on toiminut rikosta tehdessään järjestäytyneen rikollisryhmän lukuun. Tapaus on herättänyt keskustelua ja kiinnostusta mediassa. Mielenkiinnon julkisuudessa herätti se seikka, että tuomiolauselman voidaan katsoa olevan edullinen järjestäytyneelle rikollisuudelle, kun koventamisperuste päätettiin kumota vastaajien tuomioiden osalta.

Kyseessä on henkilöiden A:n, B:n, C:n, D:n ja E:n tekemistä useista huumausainerikoksista, joilla on tavoiteltu huomattavaa taloudellista hyötyä ja ovat kokonaisuutena arvostellen törkeitä. Vastaajat ovat laittomasti pitäneet halussaan suuria määriä huumausainetta, käyttäneet sitä itse ja myyneet sitä edelleen.

Johtopäätöksissään käräjäoikeus on viitannut hallituksen esitykseen eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamisesta, HE 44/2002 vp, jossa on todettu, että järjestäytyminen on oltava niin tiivistä, että siitä voidaan päätellä käskyvaltasuhteiden olemassaolo ja työnjaon eriytyminen. Esimerkkinä kuvatusa toiminnasta on mainittu huumeliiga. Käräjäoikeus on todennut, että Bandidos, jonka jäseniä vastaajat olivat, on EU-kriteerien mukaan järjestäytynyt rikollisryhmä, sillä se täyttää kohdat 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 11 (ks. 2.1.3).

Hovioikeus on vedonnut käräjäoikeuden tavoin hallituksen esitykseen (HE 44/2002 vp), mutta lisännyt vielä, että esityksessä on koventamisperusteen edellytykselle sanottu, että rikokset, joita varten järjestäytynyt rikollisryhmä on järjestäytynyt, ovat vakavia. Koventamisperusteen soveltamista ei ole kuitenkaan rajattu pelkästään vakaviin rikoksiin, vaan se sopii myös vähäisempiin rikoksiin, mikäli ne ovat edistäneet liigan yhteistä toimintatavoitetta. Jos jäsenen rikoksella ei ole mitään yhteyttä ryhmän toimintakokonaisuuteen, koventamisperustetta ei voida käyttää.

Hovioikeus ja käräjäoikeus ovat todenneet, että Bandidos Helsinki ja Support Helsinki, joiden jäseniä vastaajien on sanottu olevan (A ei ollut jäsen, mutta on huomattavan paljon tekemisissä jäsenten kanssa ja oleilee Bandidoksen tiloissa), täyttävät edellä mainitun hallituksen esityksen edellytykset eli käskyvaltasuhteiden olemassaolon ja työnjaon eriytymisen. Lisäksi kerhot täyttävät mainitut EU-kriteerit.

Oikeudessa oli selvitetty, että Bandidos Helsingin toiminta liittyy läheisesti rikolliseen toimintaan muun muassa huumausainekauppaan. Support Helsingin toiminnan osalta todettiin, että se ei varsinaisesti ollut yhteiskunnan normien vastaista. Selvittämättä on jäänyt ryhmien johdon ja organisaation osallisuus kysymyksessä olevaan huumausainekauppaan.

Hovioikeus totesi, että vastaajat muodostivat itsenäisen järjestäytyneen järjestön, jossa on havaittavissa käskyvaltasuhteiden eriytymistä. Ryhmä oli toiminut lyhyehkön ajan suunnitelmallisesti ja järjestäytyneesti huumausainekaupassa, jossa on kansainvälisiä piirteitä. Ryhmä on järjestäytynyt vakavien rikosten tekemistä varten ja siten heihin tulee käräjäoikeuden ja hovioikeuden päätöksellä soveltaa koventamisperustetta.

Käsittely korkeimmassa oikeudessa:

Perusteluissaan korkein oikeus otti kantaa siihen, voitiinko syytettyihin soveltaa koventamisperustetta (RL 6:5 § 2. kohta). Korkein oikeus toteaa, että käräjäoikeus ja hovioikeus ovat perustelleet ratkaisunsa siten, että vastaajat ovat toimineet moottoripyöräkerhoissa, jotka täyttävät Euroopan unionin järjestäytyneen rikollisuuden kriteerit. Alemmat oikeudet eivät kuitenkaan ole tuomioissaan sen enempää perustelleet EU:n määritelmää tai sen vaikutusta tulkittaessa lakia koventamisperusteesta. Sen lisäksi rikokset ovat tehty ennen vuotta 2007 ja puitepäättös allekirjoitettiin vasta 2008, joten perusteita järjestäytyneestä rikollisryhmästä ei voida suoraan perustaa puitepäättöksessä määriteltyihin perusteisiin.

Koventamisperusteen soveltamisen edellytyksenä ei ole tehdyn rikoksen vakavuus, vaan se, mikä on ollut rikollisryhmän yhteenliittymisen syy ja missä tarkoituksessa vastaajan syyksi luetut rikokset on tehty. Rikollisryhmän yhteenliittymisen syynä on nimenomaan oltava tarkoitus tehdä vakavia rikoksia. Koventamisperustetta harkittaessa on siis hyvä pohtia seuraavia kysymyksiä: Mikä on yhteenliittymisen syy? Missä tarkoituksessa syytetyt ovat rikokset tehneet ja onko tehdyillä rikoksilla jokin kytkös

JR-ryhmään? Onko aloite rikoksiin tullut kerhoilta ja ovatko rikokset hyödyttäneet tai edistäneet kerhojen väitettyä rikollista tarkoitusta?

Käräjäoikeus ja hovioikeus ovat tuomioissaan keskittyneet arvioimaan ryhmien toiminnan järjestäytyneisyyden merkitystä arvioitaessa, onko vastaajien rangaistuksissa sovellettava koventamisperustetta. Syytteestä ei ilmene, millä perusteella ryhmien on katsottu järjestäytyneen huumausainerikosten tekemistä varten. Syyttäjän selvitys ryhmien toiminnasta perustuu todistajana kuullun rikosylikonstaapelin kertomaan. Tiedot koskevat pääasiassa seikkoja, joiden mukaan ryhmät täyttävät EU-kriteerit, eikä anna riittäviä perusteita arvioida sitä, ovatko ryhmät järjestäytyneet huumausainerikosten tekemistä varten. Koventamisperustetta ei voida käyttää pelkästään tukeutuen näihin järjestäytyneen rikollisuuden perusteisiin. Edellytyksenä on, kuten aiemmin mainittu, että ryhmän yhteenliittymisen tarkoituksena on ollut järjestäytyminen vakavien rikosten tekemistä varten ja että väitetyt rikokset on tehty osana ryhmän järjestäytymisen perusteena ollutta toimintaa. Olennaista on myös se, onko aloite rikoksiin tullut kerhoilta ja ovatko rikokset edistäneet kerhojen väitettyä rikollista tarkoitusta. Se, että vastaajat B, C, D ja E sekä kerhojen toimintaan osallistunut A ovat syyllistyneet vakaviin rikoksiin, ei anna riittävää perustetta sille, että kerhot olisivat järjestäytyneitä rikollisryhmiä.

Korkein oikeus toteaa ratkaisussaan, että asiassa ei ole esitetty riittävää selvitystä siitä, että vastaajien rikokset olisi tehty kerhojen nimissä esimerkiksi niiden tunnuksia hyväksikäyttäen, eikä rikoksesta saadun hyödyn ole osoitettu tulleen suoraan kerhojen hyväksi tai jaetuksi jäsenten kesken. Myöskään siitä ei ole riittävää selvitystä, että rikokset olisivat tehty kerhon aloitteesta, ryhmien nimissä tai toimesta.

Korkein oikeus ei kiistä käräjäoikeuden ja hovioikeuden perusteluissa kerrottua vastaajien keskeistä yhteistoimintaa ja työnjakoa. Vastaajien muodostamalla ryhmällä on lisäksi ollut yhteyksiä ulkomaille ja rikoksen motiivina on ollut taloudellisen edun tavoittelu. Huumausainerikollisuudelle on ominaista eriytynyt työnjako, jossa jokaisella osallisella on oma tietty osuutensa rikoksen toteuttamisesta. Korkein oikeus katsoo jääneen näyttämättä, että vastaajat olisivat keskenään järjestäytyneet rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan tarkoittamalla tavalla, sillä järjestäytyminen huumausainerikoksille tavanomaisella tavalla ei yksistään osoita ryhmän järjestäytymistä edellä mainitun lain kohdassa tarkoitetuksi ryhmäksi.

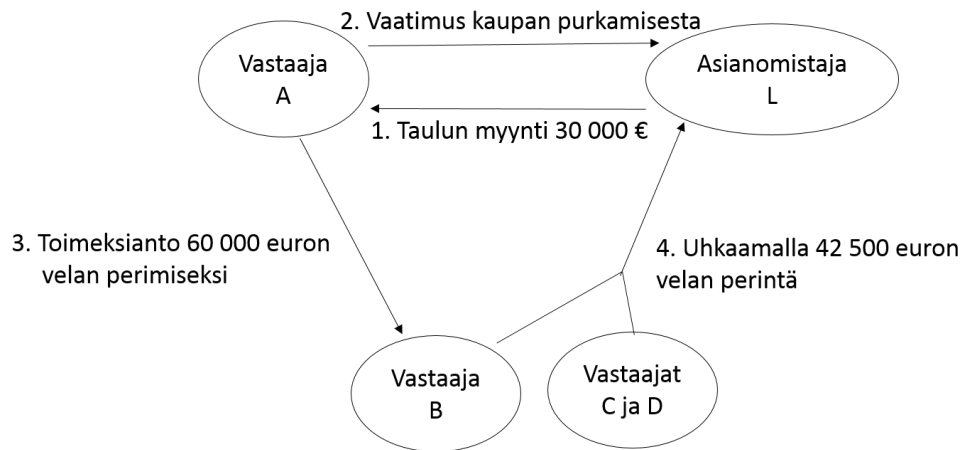
Näihin perusteisiin vedoten korkein oikeus katsoo, että vastaajien tuomioihin ei voida soveltaa RL 6:5 §:n kohdan 2 mukaista koventamisperustetta, sillä asiassa on jäänyt näyttämättä, että Bandidos Helsinki ja Support Helsinki olisivat järjestäytyneet vakavien rikosten tekemistä varten. Pelkästään vastaajien kuuluminen kyseisiin ryhmiin ei osoita heidän muodostaneen RL 6:5 §:n kohdan 2 tarkoittamaa ryhmää. Korkein oikeus ei kuitenkaan näe syytä rangaistusten alentamiselle, sillä se katsoo, että rikoksen kohteena ollut huumausaine on siinä määrin vaarallista ja sitä oli poikkeuksellisen suuri määrä, että tuomitut rangaistukset ovat rikoksen vahingollisuuteen, vaarallisuuteen ja rikoksista ilmenevään syyllisyyteen nähden oikeudenmukaisia.

6.2 Taulukaupasta syntynyt laiton perintä R 11/493

Kyseessä on vuosina 2007 - 2010 neljän henkilön (A, B, C, ja D) harjoittama ammattimainen luvaton velanperintä Helsingin Perintäpalvelu Oy:n nimissä. Kyseiset henkilöt ovat tekojen aikana olleet vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen rikollisryhmä M.O.R.E.:n jäseniä tai kunniajäseniä. Asianomistajana oleva henkilö L on myynyt A:lle 12.5.2005 väärennetyn taulun 30 000 dollarin kauppahinnalla. A on kuitenkin vaatinut kahden vuoden ajan kauppaa purettavaksi, johon L ei ole suostunut. A antoi toimeksiannon henkilöille B, joka edusti Helsingin Perintäpalvelut Oy:tä, vaatia L:ltä 60 000 euroa, koska tämä ei ollut suostunut purkamaan taulukauppaa. Palkkioksi B tulisi saamaan puolet peristystä rahasummasta.

B on yhdessä C:n ja D:n kanssa tavannut L:n huoltoasemalla ja tämän kotona ja uhkaamalla pakottaneet summa maksettavaksi. Lisäksi B ja D ovat myöhempänä ajankohtana tavanneet L:n liikenneasemalla edelleen uhkaillen. L on kokenut olonsa uhatuksi, sillä B, C ja D ovat uhkailleet tätä ellei tämä maksaisi sovittua summaa. Perittävästä summasta on myöhemmin sovittu lakiasiaintoimistossa B:n, D:n F:n ja L:n läsnäollessa, että L maksaa jo suorittamansa 10 000 euron lisäksi 32 500 euroa. B kuittasi koko summan maksetuksi 29.2.2008.

Asia ei ole ollut riidaton A:n ja L:n välillä, joten A:lla ei ole ollut laillista oikeutta purkaa kauppaa yksipuolisesti. Lisäksi väärennetyn taulun kauppa ei saa oikeussuojaa.



Kuva 1. Tapahtumien kulku velan perinnässä.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

Kuten aiemmin kerrottu, M.O.R.E. on todettu järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi, minkä vahvistaa tässä tapauksessa vielä se, että C oli suunnitellut ryhmän tulevaisuutta sen varalta, että hän ja D joutuisivat vankilaan. B, C ja D ovat kiistäneet olevansa M.O.R.E.:n jäseniä, mutta KRP:n asiantuntija on lausunnossaan kertonut C:n olevan ryhmän johtaja ja D ryhmän jäsen. Tätä lausuntoa on todentanut se, että D:n kotoa on takavarikoitu useita M.O.R.E.-tunnuksella varustettuja vaatteita, C:llä on tatuointi M.O.R.E.-tunnuksesta ja molemmat esiintyvät ryhmän tiloissa otetussa valokuvassa, jossa on M.O.R.E.:n liivit päällä esiintyvä henkilö. B on kertonut olevansa vain ryhmän kunniajäsen, mutta lain tarkoittama (RL 6:5 § 2. kohta) ryhmän jäsenyys ei edellytä järjestön kriteerien perusteella saavutettua muodollista asemaa. Riittää, että henkilön toiminta osoittaa hänen kuuluvan ryhmään. B:llä on M.O.R.E. -tunnuksin varustettu tatuointi ja hän on toiminut M.O.R.E.:n jäsenien kanssa yhdessätoimin.

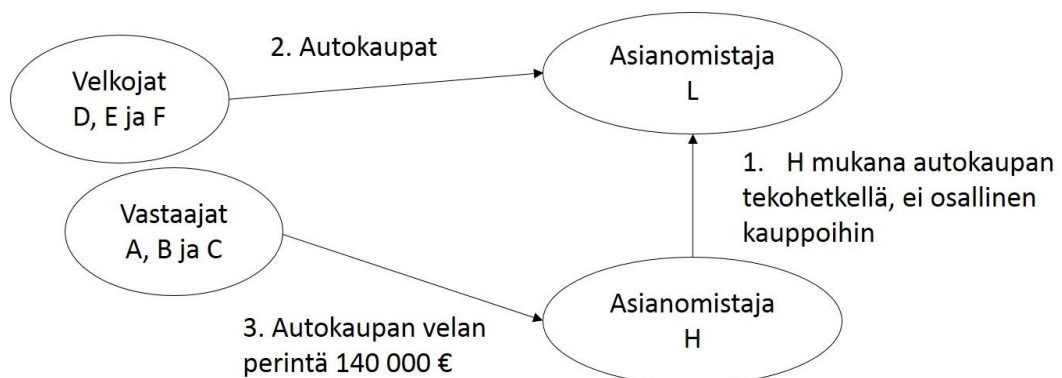
B:n, C:n ja D:n voidaan katsoa tehneen rikokset järjestäytyneen rikollisryhmän, M.O.R.E.:n, jäseninä, sillä tehdyt rikokset ovat kuuluneet ryhmän toimintaan ja edistäneet sen päämääriä. Rikosten tekotavat ja telekuuntelutallenteet osoittavat sen, että rikokset on tehty ryhmän jäseninä. Lisäksi E oli kertonut esitutkinnassa, että rikoksesta saatu hyöty jaetaan yleensä neljään osaan. Telekuuntelutallenteiden perusteella rikokset on tehty suunnitellusti ja ryhmänä.

Kouvolan hovioikeus 29.2.2012 katsoi B:n, C:n ja D:n syyllisiksi törkeään kiristykseen ja C:n osalta lisäksi törkeään kiristyksen yritykseen rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan tarkoittaman rikollisryhmän jäsenenä, joten koventamisperustetta on sovellettava. B vankeusrangaistuksen pituus on 2 vuotta 6 kuukautta, C:n 2 vuotta 7 kuukautta ja D:n 2 vuotta 5 kuukautta. Tuomio on lainvoimainen.

6.3 Autokaupasta syntynyt velan perintä R 12/1220

Kyseessä on autokauppoihin perustuva velan perintä, joissa osapuolina ovat olleet ostaja, L, sekä myyjät, D, E ja F. Henkilö H on ollut L:n mukana autokauppojen teko-
hetkellä, mutta ei ollut kauppojen osapuoli. Henkilöt A, B ja C ovat toimineet D:n, E:n ja F:n puolesta velan perimiseksi tietävästi ilman velkojien antamaa toimeksiantoa. A, B ja C ovat yhdessä ja yksissä tuumin käyttäen uhkailua herättäneet H:ssa pelon väkivallan uhasta ja siten pakottaneet hänet luopumaan yhteensä noin 140 000 euron taloudellisesta edusta velkojen maksamiseksi. Riidanalainen velka on jo kertaalleen maksettu.

Vastaajat ovat tehostaneet uhan luomista käyttäen hyväkseen yhteyksiään ja kuulumistaan Hells Angels MC- ja M.O.R.E.-ryhmiin. H on ollut tietoinen heidän edustamistaan ryhmistä, joka on vahvistanut H:n mielikuvaa järjestäytyneestä ja ylivoimaisesta vastapuolesta. H on siten kokenut henkensä ja terveytensä olevan uhattuina. L on ollut asiassa sekä vastaajana että asianomistajana, sillä häneen on kohdistettu uhkailua, mutta hän on omilla toimillaan menetellyt niin, että hänen ja H:n yhteiset velat ovat vain H:n nimissä ja näin pyrkinyt välttämään vastuutaan veloista.



Kuva 2. Tapahtumien kulku velan perinnässä autokaupassa.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

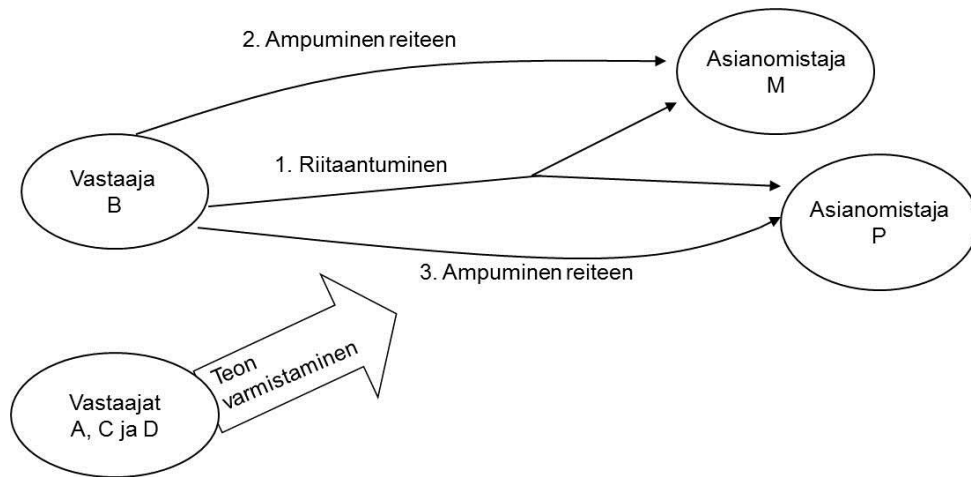
Rikokset on tehty vastaajien edustamien ryhmien nimissä tai lukuun käyttäen hyväksi ryhmien mainetta ja jäsenten apua. Rikokset ovat hyödyntäneet ja edistäneet Hells Angels MC:n ja M.O.R.E.:n rikollista tarkoitusta.

Työssäni on aiemmin jo todettu, että Hells Angels MC ja M.O.R.E. ovat järjestäytyneitä rikollisryhmiä. Asiantuntijatodistaja on kertonut C:n jäsenyydestä HAMC:ssa, jota on tukenut valokuva, jossa C on ollut pukeutuneena Hells Angels MC:n tunnuksin varustettuun paitaan. Sama todistaja on arvioinut myös A:n ja B:n jäsenyyttä M.O.R.E.-ryhmässä. A on M.O.R.E.:n koko toiminnan ajan toiminut sen johtajana, ja siten häneen voidaan soveltaa koventamisperustetta. Todistaja kertoo myös B:n kuuluneen kyseiseen ryhmään, mutta näyttöä jäsenyydestä vuotta 2009 edeltävältä ei ole riittävästi, eikä B:n siten voida katsoa olleen M.O.R.E.:n jäsen. B on kuitenkin toiminut yhteistuumin A:n ja C:n kanssa ja rikoksilla edistänyt ryhmien toimintaa, joten häneen voidaan soveltaa koventamisperustetta.

Pirkanmaan käräjäoikeus 15.6.2012 antoi päätöksensä, jonka mukaan A, B ja C tuomitaan Tampereella tapahtuneista törkeistä kiristyksistä rangaistukseen soveltaen rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta rangaistuksen mittaamisessa. A:n vankeustuomio on 1 vuosi 8 kuukautta, B:n 1 vuosi 6 kuukautta ja C:n kaksi vuotta. Tuomio on edennyt hovioikeuden käsiteltäväksi, joten se ei ole vielä lainvoimainen.

6.4 Ampumatapaus riidan seurauksena - R 12/2334

Kyseessä on tapaus, jossa United Brotherhoodin jäsen, B, oli riitaantunut tai joutunut tappeluun skinheadien kerhotiloissa M:n ja P:n kanssa. Riidan jälkeen B oli poistunut tiloista ja hankkinut avukseen myös UB-ryhmään kuuluvat A:n, C:n ja D:n tarkoitukseensa mennä kerhotiloihin kostamaan M:lle ja P:lle. Tarkoituksena oli käyttää väkivaltaa, mutta lopulta tilanne oli yltynyt ampumiseksi. Mukaansa edellä mainitut henkilöt olivat ottaneet ainakin kaksi ampuma-asetta. Lisäksi A oli varustautunut UB:n tunnuksin. Saavuttuaan kerhotiloihin B oli ampunut lähietäisyydeltä M:ää kaksi kertaa reisiin ja P:tä kerran vasempaan reiteen. Samanaikaisesti A, C ja D olivat varmistaneet teon onnistumisen pitämällä esillä toista pistoolia. Ampumisen jälkeen A, B, C ja D olivat poistuneet paikalta.



Kuva 3. Tapahtumien kulku ampumatauksessa.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

Jokaisen vastaajan hallusta oli löytynyt UB-tunnuksin varustettuja vaatteita, jotka osoittivat heidän olleen UB:n jäseniä. Lisäksi keskusrikospoliisin asiantuntijatodistaja oli antanut lausuntonsa, jonka mukaan kyseiset henkilöt kuuluivat sekä entisten tietojen perusteella että takavarikoitujen vaatteiden perusteella ryhmään.. D oli kehottanut A:ta laittamaan jengivaatteen päälleen, mikä oli lisännyt näyttöä sen puolesta, että sekä D että A kuuluivat UB -ryhmään.

Helsingin käräjäoikeus 6.7.2012 katsoi, että UB oli todistettavasti järjestäytynyt vakavien rikosten tekemistä varten ja vastaajat kuuluvat ryhmään. Tehty pahoinpitelyrikos oli tehty ryhmän lukuun sen tunnuksia hyväksikäyttäen kostotoimenpiteenä, joka sopi ryhmän tekemiin rikoksiin. Vastaajien A:n, B:n, C:n ja D:n tuomioissa voitiin siten soveltaa edellä mainituin perustein rikoslain 6 luvun 5 §:n 2 kohdan mukaista koventamisperustetta tuomiota mitattaessa. Helsingin hovioikeus säilytti koventamisperusteet ja tuomitsi A:n avunannosta kahteen törkeään pahoinpitelyyn (+ ampuma-aserikos) vankeuteen kolmeksi vuodeksi kolmeksi kuukaudeksi. B tuomittiin kahdesta törkeästä pahoinpitelystä (+ ampuma-aserikos) vankeuteen kolmeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi. C tuomittiin avunannosta kahteen törkeään pahoinpitelyyn (+ ampuma-aserikos) vankeuteen 3 vuodeksi 11 kuukaudeksi. Hovioikeus alensi D:n tuomion 3 vuodesta 8 kuukaudesta kahteen vuoteen kymmeneen kuukauteen avunannosta kahteen törkeään pahoinpitelyyn (+ampuma-aserikos). A:n C:n ja D:n rangaistuksiin vaikuttivat jäännösrangaistukset aiemmista tuomioista, joten ne eivät ole keskenään

vertailukelpoisia. Tuomioista on haettu valituslupaa korkeimmalta oikeudelta, joten se ei ole vielä lainvoimainen.

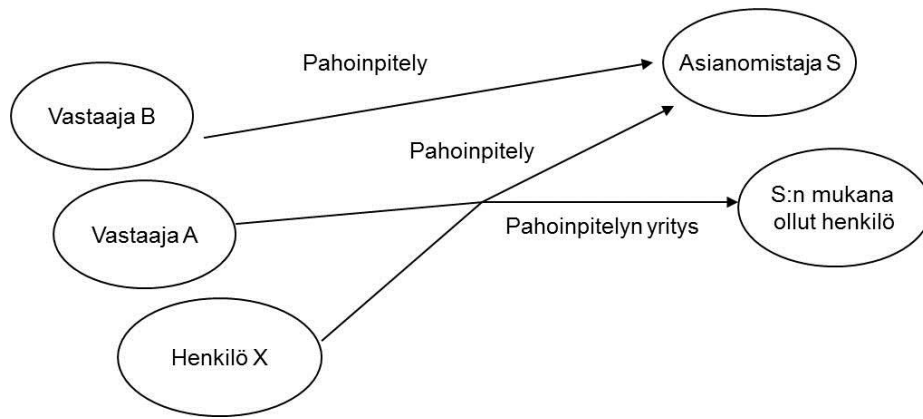
6.5 Pahoinpitelytapaus ryhmän maineen kohentamiseksi - R 12/8308

A ja B olivat yhdessä ja yksissä tuumin tehneet ruumiillista väkivaltaa S:lle. Tapah- tumassa oli ollut myös kolmas pahoinpitelyyn osallistunut henkilö, joka oli kuitenkin jäänyt selvittämättä. Pahoinpitely oli saanut alkunsa kevyenliikenteen väylällä ilman, että S olisi antanut mitään syytä väkivallan teolle. B oli useita kertoja lyönyt tele- skooppiputkella S:ää päähän. A sekä kolmas henkilö olivat osallistuneet pahoinpite- lyyn lyömällä S:ää metalliputkella tai nyrkeillä ja toinen heistä oli hyökännyt S:n mu- kana olleen henkilön kimppuun yrittäen lyödä tätä nyrkillä, mutta tämä oli päässyt pa- kenemaan saamatta vammoja.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

Rikoksella oli aiheutettu hengenvaarallisia vammoja ja se oli tehty erityisen julmalla tavalla. Lisäksi vastaajat olivat tehneet rikokset Hells Angels MC:n nimissä tai lu- kuun, sillä he olivat pukeutuneet HAMC: n tunnuksin varustettuihin vaatteisiin. Asias- sa oli näytetty, että A ja B olivat HAMC:n jäseniä, jonka oli todettu olevan vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytynyt ryhmä.

Pahoinpitely oli tehty niin, että ryhmän tunnukset olivat olleet näkyvästi esillä. Pa- hoinpitely oli tapahtunut keskellä päivää alueella, jossa oli ollut paljon ulkopuolisia ihmisiä todistamassa tapahtumaa. Teolla oli kasvatettu ryhmän yleisesti tunnettua vä- kivaltaista mainetta ja ryhmää kohtaan tunnettavaa pelkoa ja kunnioitusta. Näiden pe- rusteiden vuoksi pahoinpitely oli voitu vastaajien osalta katsoa tehdyksi ryhmän ni- missä ja sen lukuun. Helsingin kärjäoikeus 21.9.2012 katsoi, että vastaajien rangais- tusta voitiin koventaa rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaisesti koventamisperus- teella. A tuomittiin pahoinpitelystä (+ toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito) vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. B tuomit- tiin pahoinpitelystä (+ törkeä liikenneturvan vaarantaminen ja liikennerikkomus) vuo- den ja kahdeksan kuukauden vankeusrangaistukseen. Tapaus on edennyt hovioikeu- den käsiteltäväksi, eikä ole siis vielä lainvoimainen.



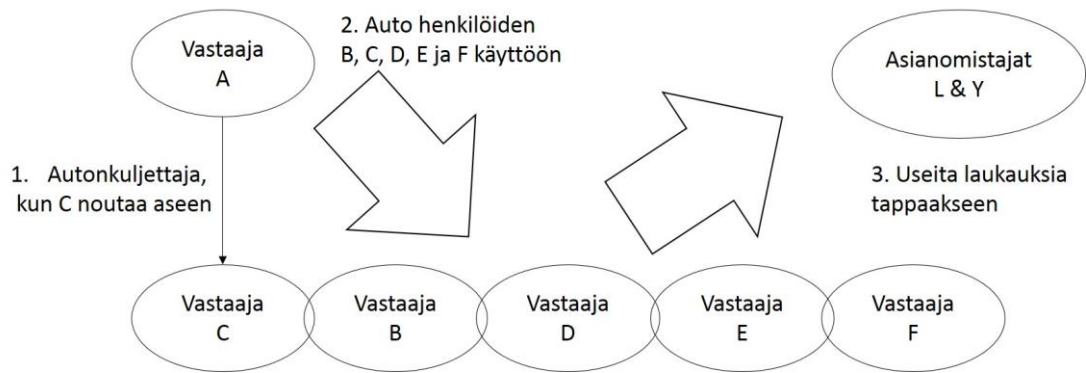
Kuva 4. Tapahtumien kulku pahoinpitelytapauksessa.

6.6 Kosto - R 11/2782

L oli yhteisöpalvelu Facebookissa loukannut julkisesti Cannonball MC:tä puheillaan. L oli puukottanut CMC:n hierarkiassa korkeassa asemassa olevaa alikersantti E:tä CMC:n kerhotilan edustalla sekä nimittänyt tätä varkaaksi. Eroraha-asiat olivat herättäneet erimielisyyksiä F:n, Y:n ja L:n välillä.

Henkilöt B, C, D, E ja F olivat yhdessä ja yksissä tuumin yhteisen suunnitelman pohjalta yrittäneet tappaa L:n ja Y:n. He olivat ampuneet useilla eri ampuma-aseilla useita laukauksia näitä kohti näiden tultua talon porraskäytävästä ulos mennäkseen autoon. Myöhemmin he olivat ampuneet L:ää ja Y:tä kohti myös Itäväylällä.

A oli osallistunut rikoksiin avunantajana. Hän oli kuljettanut ennen tapahtumia C:n Helsingistä Tuusulaan noutamaan ampuma-asetta sekä antanut henkilöautonsa B:n, C:n, D:n, E:n ja F:n käyttöön tietoisena siitä, että sitä käytettäisiin tekovälineenä yrittäessä tappaa L ja Y.



Kuva 5. Tapahtumien kulku murhan yrityksessä.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

CMC:n kerhotila on jengiläisille "pyhä" paikka, jonka läheisyydessä tehdyt CMC:tä koskevia loukkauksia pidetään erityisen pahoina. CMC:n kunnian loukkaaminen, joko fyysisesti tai suullisesti, kostetaan joko välittömästi tai myöhemmin. Koston ankaruus riippuu loukkauksen vakavuudesta. CMC:n maine oli kärsinyt L:n kirjoittelusta Facebookissa ja E:n puukotuksesta. D:llä, B:llä ja C:llä ei ollut henkilökohtaisesti riitaa L:n ja Y:n kanssa, mikä viittaa siihen, että murhan yrityksiin oli saatu toimeksianto.

L ja Y olivat CMC:n entisiä jäseniä. Ampumavälikohtauksen jälkeisenä päivänä he olivat menneet CMC:n kerhotilalle ja ampuneet välittömästi kohti kerhotilan ovea tietäen, että sisällä oli varsin todennäköisesti useita henkilöitä.

Murhan yritykset olivat kokonaisuutena arvostellen törkeitä, sillä rikosta oli vakaasti suunniteltu etukäteen ja motiivina teolle oli kosto. CMC täyttää järjestäytyneen rikollisryhmän kriteerit, sillä sen käskyvaltasuhteet määräytyvät jäsenyyden tason perusteella. Tehtävät määräytyvät jäsenyysaseman ja korkeammassa asemassa olevan jäsenen määräysten perusteella. A oli tehnyt rikoksen CMC:n lukuun ja hyväksi, sillä hän oli kyydinyt C:n Tuusulaan, eikä A ollut voinut kieltäytyä tehtävästä, sillä C oli häntä korkeammassa asemassa. Lisäksi A oli kuullut murhien suunnittelusta ja antanut autonsa muiden käyttöön tietäen, että sitä käytetään rikoksen toteutuksessa ja pakoautona.

B ja C olivat tehneet rikokset vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäseninä, sillä he olivat toimineen ryhmän puolesta ja sen toimeksiannosta osallis-

tuen L:n ja Y:n murhanyrityksiin. Samalla he olivat syyllistyneet myös ampuma-aserikoksiin. Heillä ei ollut oikeutta pistoolien hallussapitoon.

Helsingin hovioikeus 31.10.2012 oli tuominnut useita henkilöitä kyseisten rikostapah-
tumien osalta. Vain kolmen osalta, A, B ja C, hovioikeus sovelsi rikoslain 6. luvun 5.
§:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta. Syyttäjä oli vaatinut koventamisperus-
tetta sovellettavaksi myös E:n osalta, mutta hänen osuutensa tapahtumiin oli ollut sel-
västi sattumanvaraisempaa, eikä koventamisperustetta siten hänen osaltaan sovellettu.

Hovioikeus kovensi käräjäoikeuden antamia rangaistuksia seuraavasti: A:n rangais-
tusvaatimus hylättiin käräjäoikeudessa, mutta hovioikeus tuomitsi hänelle 7 kuukau-
den vankeusrangaistuksen avunannosta törkeään pahoinpitelyyn. B:n vankeustuomio
nousi 3 vuodesta 6 kuukaudesta 4 vuoteen 8 kuukauteen kahdesta murhan yrityksestä
ja ampuma-aserikoksesta ja C:n 3 vuodesta 6 kuukaudesta 5 vuoteen samoista rikok-
sista niin ikään kahdesta murhan yrityksestä ja ampuma-aserikoksesta. Tapaus on saa-
nut valitusluvan korkeimpaan oikeuteen, joten se ei ole vielä lainvoimainen.

6.7 Perintätoimia taloudellisen edun hankkimiseksi - R 12/12185

Henkilöt A, B, C, D, E, F, G, H, I ja J olivat pakottaneet uhkauksin Y:n luopumaan ta-
loudellisesta edusta, johon kellään heistä ei ollut oikeutta. G ja F olivat huoltoasemalla
20.12.2011 vaatineet Y:tä maksamaan perusteetonta velkaa, jonka määrä oli kasvanut
3000 eurosta 30 000 euroon sekä uhanneet Y:n henkeä ja terveyttä. Velka perustui Y:n
suojelemiseen, jota Y itse ei ollut edes pyytänyt. Y:hyn oli kohdistunut väkivallan uh-
ka sen seurauksena, että hän oli eronnut White Legion -nimisestä ryhmästä. F oli pu-
keutunut Hells Angels MC:n liiveihin, joita vastaajat olivat käyttäneet uhkauksen te-
hostamiseksi.

Joulukuun lopussa 2011 G:n ja F:n aikaisempaa uhkausta hyväksikäyttäen G oli vaati-
nut Y:n luovuttamaan henkilöautonsa F:lle. 30.12.2011 edellisten uhkausten avulla he
olivat pakottaneet Y:n tilaamaan netistä heille television ja kannettavan tietokoneen,
jotka Y:n oli täytynyt maksaa. Television ja tietokoneen arvo oli ollut 1584 euroa.

Pian edellisten uhkausten jälkeen tammikuun 2012 alussa, F oli uhkaavaan sävyyn ja
jälleen edellisten uhkausten avulla pakottanut Y:n nostamaan pankkiautomaatista ra-
haa 500 euroa ja myöhemmin 1200 euroa ja luovuttamaan ne F:lle.

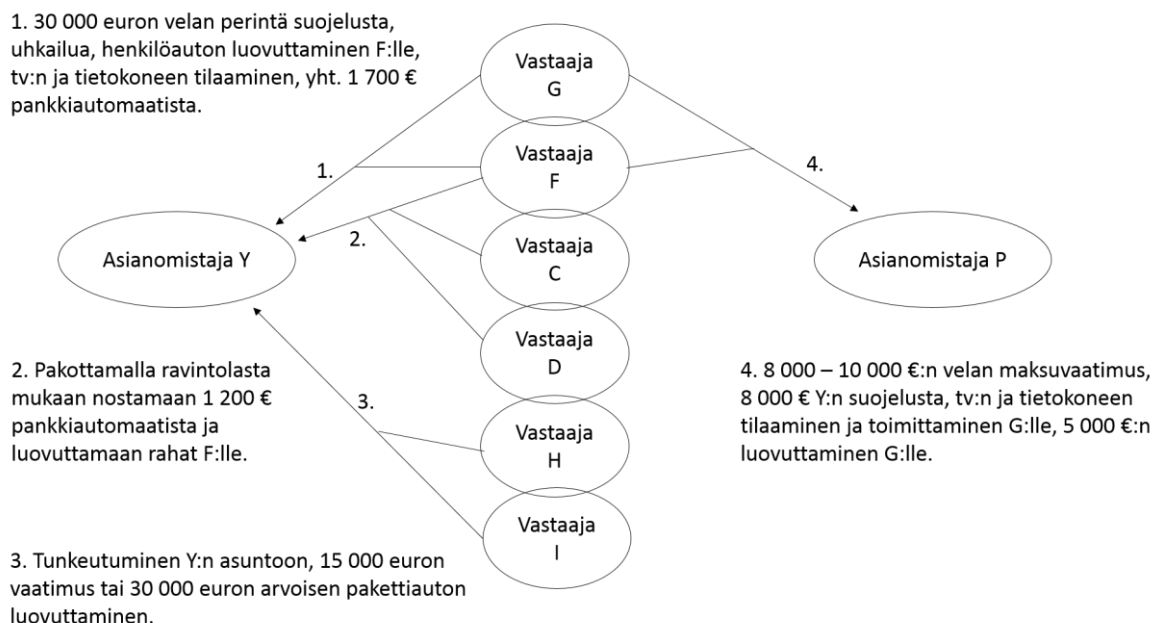
C, D ja F olivat 7.-8.1.2012 hakenneet Y:n eräästä ravintolasta ja pakottaneet hänet heidän mukaansa. Edellisillä tapaamisilla luodun uhan sekä kolmen Hells Angels MC:n liiveihin pukeutuneen henkilön läsnäolon luoman uhan avulla he olivat pakottaneet Y:tä nostamaan pankkitililtään 1200 euroa ja luovuttamaan rahat F:lle.

Maaliskuussa 2012 H ja I olivat tunkeutuneet yöllä Y:n asuntoon ja vaatineet tätä maksamaan 15 000 euroa tai luovuttamaan 30 000 euron arvoisen pakettiauton. He olivat viitanneet HAMC:n jäsenten puuttuvan asiaan, jos Y ei toimisi vaaditusti. Lisäksi he olivat sanallisesti vihjailleet Y:n tulevan ammutuksi, ellei tämä maksanut väitettyä velkaa.

C, D ja F olivat syyllistyneet vapaudenriistoon sulkemalla Y autoon ja pakottaneet tämän nostamaan pankkiautomaatista rahaa. Tämän jälkeen he olivat pakottaneet Y:n takaisin kyytiin ja ajaneet Helsingin keskustaa kohti, kunnes poliisiauto oli pysäyttänyt matkan ja Y oli päässyt pois autosta.

Henkilöt A, B, C, D, E, F, G, H, I ja J olivat useasti väkivallalla ja tappamisen uhalla pakottaneet Y:tä luopumaan yhteensä 2 900 euron arvosta rahaa, 899 euron arvoisen taulutelevision ja n. 2 700 euron arvoisen auton F:lle, 685 euron arvoisen kannettavan tietokoneen G:lle ja noin 10 000 euron arvoisen henkilöauton E:lle. Yhteensä Y oli siis pakotettu luopumaan 17 184 euron arvoisesta omaisuudesta. Uhkauksia oli tehostettu Hells Angels MC:n liiveihin pukeutuneilla henkilöillä. Osa mainituista jäsenistä oli myös itse käyttänyt kyseisiä vaatteita. HAMC:lla on yleisesti tunnettu väkivaltaisen maine, jota hyväksikäyttäen uhri oli saatu tuntemaan väkivallan todellinen uhka.

F ja G olivat uhkauksin pakottaneet ja yrittäneet pakottaa myös P:n luopumaan taloudellista edusta, johon heillä ei ollut laillista oikeutta. F ja G uhkailivat P:tä väkivallan uhalla maksamaan yhdessä Y:n kanssa 8 000 - 10 000 euroa väitettyä perusteetonta velkaa. Lisäksi P:ltä oli yhdessä Y:n kanssa vaadittu maksamaan ensin 3 000 euroa ja lopulta 8 000 euroa Y:n suojelusta. P:tä oli Y:n tavoin vaadittu tilaamaan taulutelevisioita tai kannettavan tietokoneen G:lle sekä vaadittu edellisten lisäksi luovuttamaan G:lle 5 000 euron arvosta käteistä rahaa. P oli pakotettu toimimaan uhkailemalla hänen henkeään ja terveyttään sekä osoitettu uhkauksia hänen perhettään kohti. Kiristyksissä F oli esitelty Hells Angels MC:n isoimpana johtajana. Lisäksi oli käytetty hyväksi Hells Angels MC:n ja United Brotherhoodin väkivaltaista mainetta uhkauksien tehostamiseksi.



Kuva 6. Tapahtumien kulku laajassa velan perintätapauksessa.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

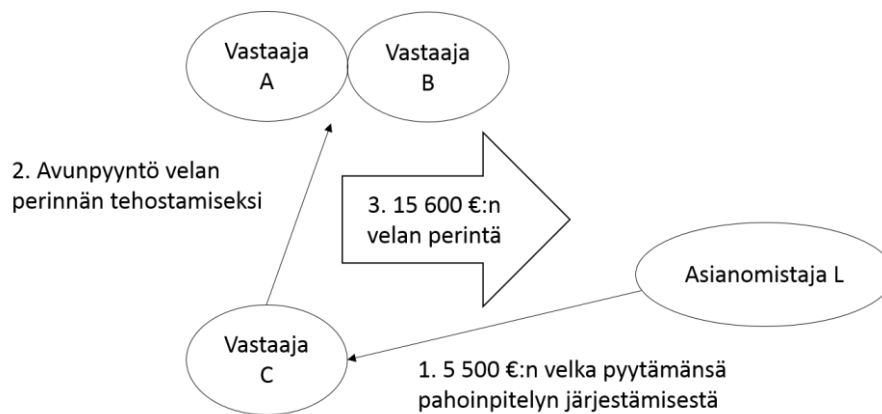
A, B, C, D, E ja F ovat tehneet rikokset vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäseninä, joten heidän kohdallaan rangaistusta mitattaessa sovellettiin koventamisperustetta (RL 6 luku 5 § 2. kohta). B, C, D ja F olivat tehneet rikokset Hells Angels MC:n ja A ja E United Brotherhood ryhmän jäseninä. B, C ja F ovat itse oikeuden käsittelyssä kertoneet kuuluvansa HAMC:iin. D:n asunnosta oli löytynyt HAMC:n liivejä sekä A:n ja E:n asunnosta United Brotherhoodin liivejä. Keskusrikospoliisin asiantuntija oli kertonut vastaajien rooleista ryhmissä sekä ryhmien yleisestä toiminnasta ja hierarkiasta. Kiristysrikokset olivat tyypillisiä järjestäytyneiden rikollisryhmien toimintaan kuuluvia rikoksia. P:hen ja L:ään kohdistunut uhka oli nimenaan luotu ryhmien mainetta ja jäseniä hyväksikäyttäen. Käräjäoikeus katsoi, että ryhmät olivat järjestäytyneet vakavien rikosten tekemistä varten ja että vastaajat olivat kuuluneet mainittuihin ryhmiin.

A tuomittiin vuoden ja kahdeksan kuukauden vankeusrangaistukseen törkeästä kiristyksestä (+ huumausainerikos ja ampuma-aserikos), B vuodeksi ja 11 kuukaudeksi törkeästä kiristyksestä, D vuodeksi törkeästä kiristyksestä ja vapaudenriistosta (+ ampuma-aserikos), E vuodeksi ja 11 kuukaudeksi törkeästä kiristyksestä (+ ampuma-aserikos ja huumausaineen käyttörikos), F kolmeksi vuodeksi vapaudenriistosta, pahoinpitelystä ja kahdesta törkeästä kiristyksestä. C tuomittiin 10 kuukauden ehdolli-

seen vankeusrangaistukseen törkeästä kiristyksestä ja vapaudenriistosta. Tapaus on edennyt hovioikeuden käsiteltäväksi, joten tuomio ei ole vielä lainvoimainen.

6.8 Törkeä kiristykseen yritys velan perimiseksi - R 13/125

Kysymyksessä on törkeän kiristykseen yritys, jossa henkilöt A, B ja C olivat yrittäneet pakottaa L:ää luopumaan erittäin arvokkaasta taloudellisesta edusta: ensin 10 600 eurosta ja sitten 15 600 eurosta. Tekijät olivat uhanneet huomattavalla väkivallalla, jos velkaa ei makseta. L oli ollut alkujaan velkaa 5 500 euroa C:n järjestämästä pahoinpitelystä. L ei ollut maksanut velkaa, joten C halusi tehostaa perintää ja otti yhteyttä United Brotherhood -järjestön jäseniin A:han ja B:hen. Kaikkien keskinäisessä tapauksessa A:lla ja B:llä oli päällään UB:n tunnuksin varustetut liivit, jotka olivat tehossaneet uhkausta.



Kuva 7. Tapahtumien kulku velan perinnässä.

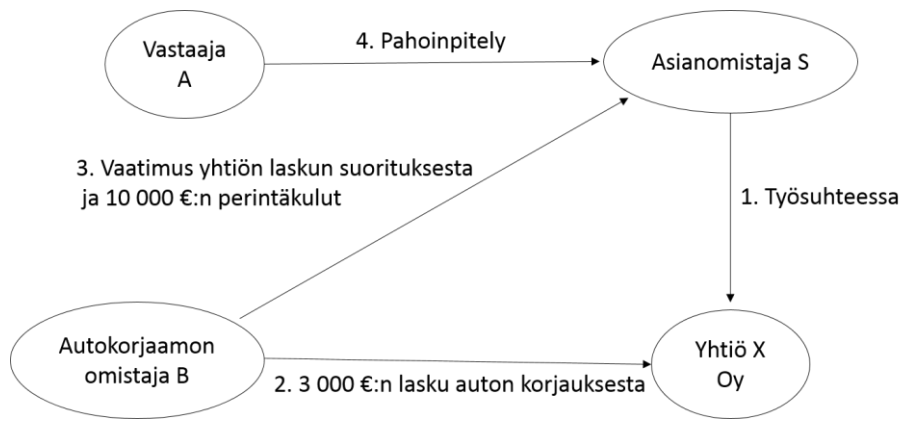
Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

United Brotherhoodin on katsottu täyttävän kriteerit vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneestä ryhmästä. C kertoi hakeneensa nimenomaan UB-ryhmän jäseniltä apua velan perinnässä, mikä puoltaa sitä, että sekä A että B ovat järjestäytyneen rikollisryhmän jäseniä. A:lla ja B:llä ei siten ollut minkäänlaista henkilökohtaista intressiä pahoinpidellä L:ää, vaan heidät pyydettiin tehtävään tuomaan uhkaavaa ilmapiiriä jengin tunnuksia hyväksikäyttäen. Jengi ei itse ollut saanut suoranaista hyötyä rikoksesta, mutta edellä mainitut väitteet antavat syyn soveltaa koventamisperustetta. Hyöty, jonka ryhmä oli voinut saada, on maineen kohentaminen

Tampereen käräjäoikeus 5.2.2013 oli edellä mainituin perustein soveltanut rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta sekä A:n että B:n tuomion koventamiseksi. A:lle tuomittiin vankeutta 1 vuosi 8 kuukautta törkeästä kiristyksen yrityksestä. Rangaistus sisältää jäännösrangaistuksen A:lle aiemmin tuomituista tuomioista. B:lle tuomittiin vankeutta 1 vuosi 6 kuukautta törkeän kiristyksen yrityksestä (+ huumausainerikos). Tuomio on edennyt hovioikeuden käsiteltäväksi, eikä siten ole vielä lainvoimainen.

6.9 Yhtiön auton korjauksesta syntynyt velan perintä - R 12/423

Asianomistaja S oli antanut toimeksiannon kahdelle yhtiönsä X Oy:n työntekijälle, että he veisivät yhtiön auton korjaamoon. Autokorjaamon omistaja B oli lähettänyt 3 000 euron laskun S:n yhtiölle auton korjaamisesta, mutta autohuoltamo ei ollut saanut suoritusta, joten se otti yhteyttä S:ään ja vaati laskua maksettavaksi. Laskun oikeellisuus ei ole tässä olennaista, eikä suorituksen vaatiminen laskuun perustuen lähtökohteisesti voi täyttää kiristyksen tunnusmerkistöä. Kysymyksessä onkin se, että X Oy:n laskun suoritusta sekä 10 000 euron perintäkuluja vaaditaan henkilökohtaisesti S:ltä. S oli soiton saatuaan luvannut mennä käymään autokorjaamolla keskustelemaan laskusta. Ennen käyntiään korjaamolla hän oli saanut puhelinsoiton henkilöltä, joka ilmoitti kuuluvansa NBK:hon ja ilmoitti tulevansa käymään yhtiössä saadakseen laskun suorituksen. S oli kuitenkin ilmoittanut tulevansa käymään korjaamolla, jonne hän myöhemmin menikin. Odotustilassa oli vain lasku ja myöhemmin paikalle tuli B. S oli kertonut, ettei hänellä ole rahoja mukanaan ja että lasku on kiistanalainen, sillä autoon oli tehty ylimääräisiä huoltotöitä ja laskun summa oli järjettömän suuri. Paikalle tuli kaksi miestä, A ja C. A:lla oli yllään NBK:n paita ja tämä oli raivoissaan. Lopulta A pahoinpiteli S:n maksamattoman laskun sekä 10 000 euron perintäkulujen vuoksi.



Kuva 8. Tapahtumien kulku yhtiön velan perimiseksi.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

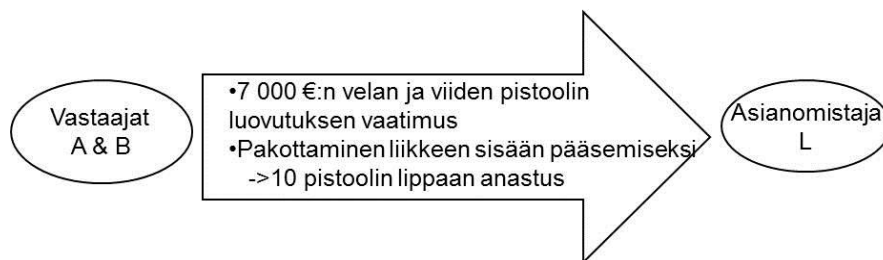
Helsingin hovioikeus 15.2.2013 katsoi, että henkilö A oli syyllistynyt rikoksiin vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneen ryhmän jäsenenä. A oli S:lle soitettuaan ilmoittanut olevansa NBK:n jäsen ja ilmoittanut, että velka oli siirtynyt NBK:n perittäväksi. Tällaisella toiminnalla A oli ilmeisesti pyrkinyt tehostamaan perintää hyödyntämällä NBK:n väkivaltaista mainetta. Pahoinpitelemällä S:n, A oli tehostanut vaatimusta. Lisäksi A:lla oli ollut NBK:n tunnuksin varustettu paita päällään, kun S oli tullut tapaamaan B:tä ja hän oli tullut A:n pahoinpidellyksi. Koventamisperustetta on voitu katsoa sovellettavan. Hovioikeus säilytti koventamisperusteen soveltamisen tuomioissa, mutta korotti käräjäoikeuden antamaa vuoden ja kolmen kuukauden vankeusrangaistusta vuoteen ja kymmeneen kuukauteen törkeän kiristuksen yrityksestä ja pahoinpitelystä (+ törkeän kiristuksen yritys). Tuomio on lainvoimainen.

6.10 Laittomien käsiaseiden ja taloudellisen hyödyn hankkiminen - R 13/349

Rikoksissa oli ollut tavoitteena hankkia laittomia käsiaseita rikolliseen käyttöön. A ja B olivat yhdessä ja yksissä tuumin uhanneet L:ää ruumiillisin väkivalloin anastaakseen tältä irtainta omaisuutta ja pakottaakseen L:n luovuttamaan A:lle ja B:lle sekä heidän edustamalleen Cannonball MC:lle rahaa tai rikoksella saatavaa irtainta omaisuutta. A oli myöhemmin vilauttanut housun kauluksessa ollutta pistoolia tehostaakseen uhkausta, jonka mukaan L:llä oli velvollisuus luovuttaa A:lle ja B:lle sekä CMC:lle joko 7 000 euroa tai viisi 9 mm:n pistoolia. Myöhemmin hänen oli vaadittu toimittavan sekä rahat että aseet.

A ja B olivat uhkauksin pakottaneet L:n päästämään heidät tämän omistamaan liik-
keeseen, josta A ja B olivat anastaneet kymmenen pistoolin lipasta, joiden arvo oli
noin 200 euroa.

L oli tuomittu aiemmin useiden erilaisten aseiden laittomasta myynnistä, joten hän oli-
si kyennyt hankkimaan vaaditut aseet. Jos L olisi kiristyksen seurauksena toimittanut
vaaditut aseet, aseidentoimituksia olisi myöhemmin ollut hyvin vaikea lopettaa. Tör-
keällä kiristyksellä oli siten aiheutunut vaara, että uudet aseet olisivat joutuneet rikol-
liseen käyttöön.



Kuva 9. Tapahtumien kulku taloudellisen hyödyn hankkimiseksi.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

Keskusrikospoliisin asiantuntijatodistaja oli ilmeisin perustein kertonut A:n ja B:n jäsenyydestä CMC:ssä. Todisteina olivat jengiliivit, joista ilmeni minkä tason jäseniä A ja B olivat. Se, että ryhmä tarvitsee käyttöönsä luvattomia käsiaseita, on osoitus siitä, että kysymyksessä on vakavat rikokset ja ryhmä on ainakin osittain perustettu rikosten tekemistä varten.

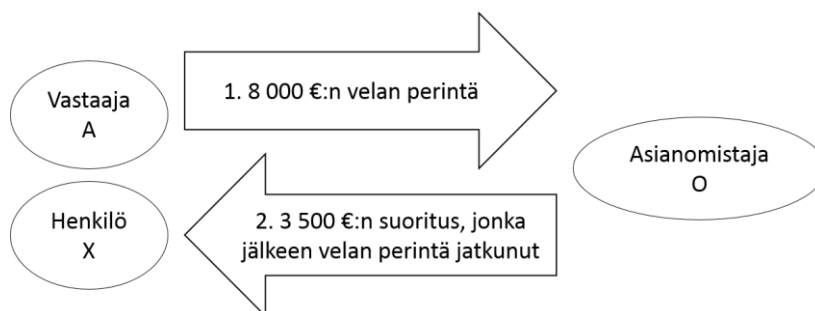
A ja B olivat rikoksillaan pyrkineet hankkimaan aseita CMC:lle, joten he olivat toimineet ryhmän puolesta ja edistäneet sen toimintaa. Tuomioistuimien katsoi myös, että aloite rikokseen oli tullut ryhmältä, sillä A kuului CMC:n upseeristoon, henkilöihin, jotka tekevät rikokseen aloitteen ryhmän puolesta.

Näiden osoitettujen seikkojen takia Pohjois-Karjalan käräjäoikeus 21.3.2013 oli todennut, että A:n ja B:n tuomioissa sovelletaan rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta. A tuomittiin ampuma-aserikoksesta ja törkeästä kiristyksestä kahden vuoden kolmen kuukauden vankeustuomioon ja B törkeästä kiristyksestä (+ lievä vahingonteko, huumausaineen käyttörikos) kahden vuoden yhden kuukauden

vankeustuomioon. Tapaus on edennyt hovioikeuteen, eikä siten ole vielä lainvoimainen.

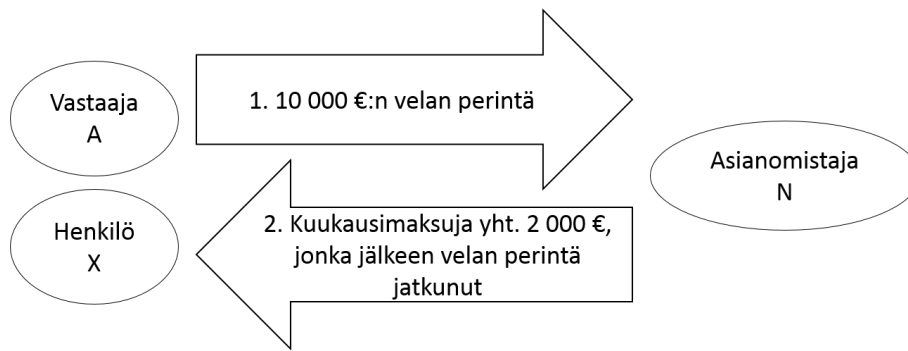
6.11 Laaja rikossarja velan perimiseksi - R 12/721

Kyseessä on useiden rikosten sarjat, joissa oli ollut osallisina useita henkilöitä. Henkilöt A ja eräs tuntemattomaksi jäänyt henkilö X olivat uhkauksilla pakottaneet ja yrittäneet pakottaa O:ta luopumaan 8 000 euron arvoisesta taloudellisesta edusta, joihin heillä ei ollut laillista oikeutta. Keksitty velka oli perustunut A:n mukaan O:n antamaan esitutkintalausuntoon tapauksessa, jossa O ja A olivat olleet epäiltynä huumausainerikoksesta. Velkaa oli peritty uhkauksin, jotka olivat antaneet ymmärtää, että O:hon kohdistuu väkivaltaa, ellei hän maksanut väitettyä velkaa. A oli lisäksi uhannut, että velka siirtyy muiden perittäväksi. O oli lopulta taipunut suorittamaan 3 500 euron arvosta rahavaroja, mistä huolimatta perintä oli edelleen jatkunut. Kiristysrikos oli kohdistunut erittäin arvokkaaseen taloudelliseen etuun ja oli kokonaisuutena arvostelun törkeä.



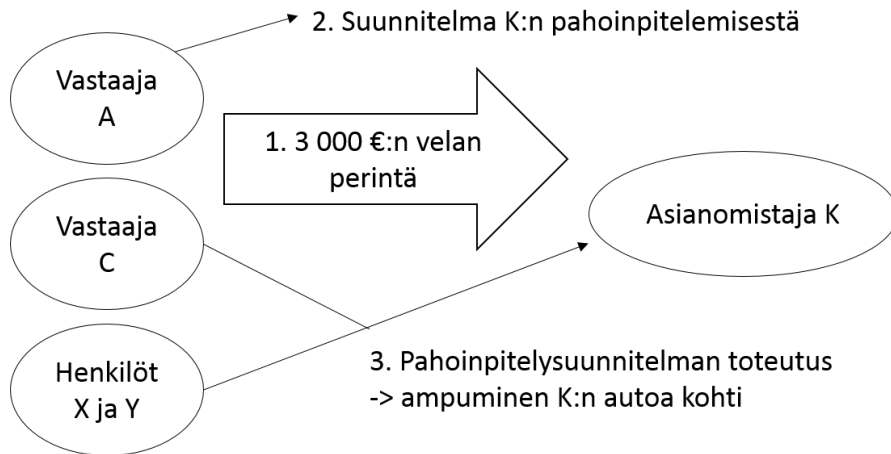
Kuva 10. Velan perintä henkilöltä O.

A ja X olivat kohdistaneet samankaltaista perintää myös henkilöä N kohtaan. Myös N oli syytettynä huumausainerikoksesta ja A onkin N:n antaman esitutkintakertomuksen vuoksi ilmoittanut, että tämä oli A:lle velkaa 10 000 euroa. A:lla ei ollut oikeutta kyseiseen velan perintään. A oli uhannut N:ää väkivallalla, ellei tämä suorittaisi velkaansa. Uhkaa on tehostanut X, joka on tunnettu väkivaltaisesta maineestaan. N oli uhkausten pakottamana suorittanut kuukausittain maksuja, joita hän ehti suorittaa yhtensä 2 000 euroa. Velanperintä oli silti edelleen jatkunut.



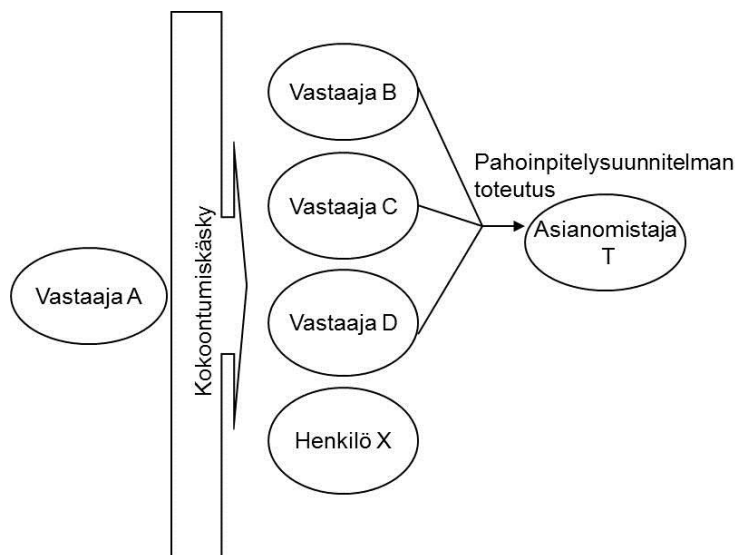
Kuva 11. Tapahtumien kulku velan perimiseksi henkilöltä N.

A ja C olivat yhdessä kolmen muun henkilön kanssa uhkauksin yrittäneet pakottaa K:n luopumaan 3 000 euron arvoisesta taloudellisesta edusta, johon tekijöillä ei ollut oikeutta. Kyseessä oli huumausainevelka, joka oli määrältään 1 300 euroa, mutta K:n suoritettua maksun A:lle, A olikin ilmoittanut velan muuttuneen 3 000 euroksi. K ei ollut suostunut nousseeseen velkavaatimukseen. Huumausainevelat eivät saa lainsuojaa ja velka oli joka tapauksessa ollut laiton. A oli puhelimitse ja Facebookin välityksellä lausunut uhkauksia viitaten väkivaltaan, jos velkaa ei makseta. A oli myös ilmoittanut käyttävänsä kaikkia resurssejaan velan perimiseksi. A oli laatinut suunnitelman, jonka mukaan hän, C ja kolme muuta henkilöä ottavat K:n kiinni väkivallan uhalla tai väkivaltaa käyttämällä ja kuljettavat tämän jengitiloihin, jossa K oli tarkoitus pahoinpidellä ja kohdistaa uhkauksia velan perimiseksi. Nämä kolme muuta henkilöä olivat toteuttaneet A:n laatiman suunnitelman siten, että he tapasivat K:n parkkipaikalla, jossa he aseella uhaten olivat käskeneet K:ta nousemaan ulos autostaan. K ei ollut suostunut vaan lähti pakoon, jolloin hänen autoaan kohti oli ammuttu kahdesti. Yhden uhatessa kaksi muuta olivat olleet tehostamassa läsnäolollaan uhkausta ja valmiina osallistumaan pahoinpitelyyn tai pahoinpitelyn uhalla K:n siirtämiseksi kerhotiloihin. Rikos oli uhannut K:n henkeä ja oli kokonaisuutena arvostellen törkeä.



Kuva 12. Tapahtumien kulku velan perimiseksi henkilöltä K.

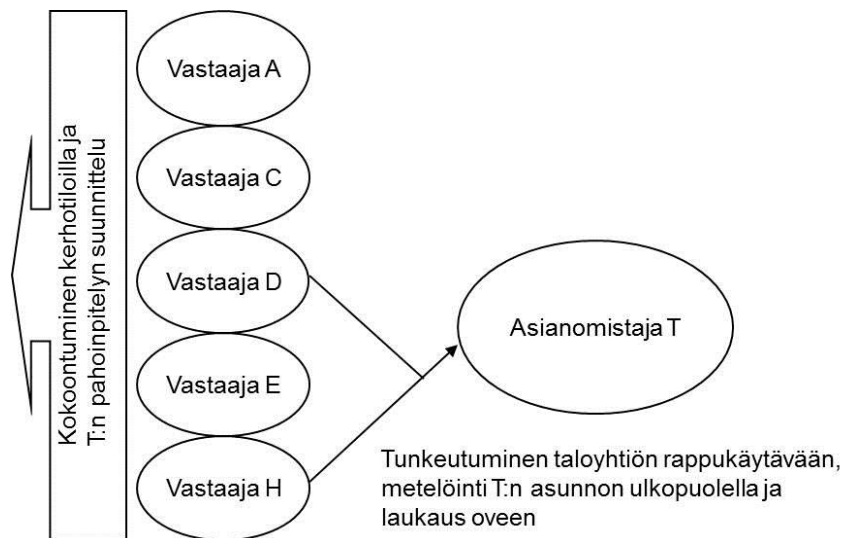
B, C, D ja neljäs kokelas-jäsen olivat United Brotherhood -ryhmän Pohjois-Suomen toiminnasta vastaavan A:n käskystä kokoontuneet kerhotiloihin ja suunnitelleet T:n pahoinpitelyn. Teon toteutukseen osallistuivat B, C ja D. Teko toteutettiin alikulkutunnelissa käyttäen kovaa väkivaltaa ja sähkölamautinta. Uhri oli saanut vakavia vammoja ja menettänyt välillä tajuntansa. T:llä oli ollut keskeneräisiä asioita UB-ryhmän kanssa.



Kuva 13. Tapahtumien kulku pahoinpitelytapauksessa.

C, D ja E olivat kokoontuneet kerhotiloihin, jossa paikalla oli myös A, suunnittelemaan tunkeutumista T:n asuntoon tarkoituksena väkivaltaa tai sen uhkaa käyttämällä noutaa T asunnostaan. Tekijöillä oli mukanaan puukkoja, ase ja suojaliivit. Tekijät olivat päässeet rappukäytävään, mutta olivat erehtyneet T:n asunnosta ja pyrkineet

pääsemään sisälle väärän henkilön asuntoon. Ovea ei saatu heti auki sorkkaraudalla, joten tekijät olivat poistuneet paikalta. D oli tunkeutunut myöhemmin H:n kanssa uudelleen taloyhtiöön, jossa T:n asunto sijaitsi. Tekijät olivat metelöineet T:n ulkoverkolla ja ampuneet haulikolla ammuksen ulko-oven läpi asuntoon. Asunnossa oli ollut viisi henkilöä sisällä, joiden henkeen ja terveyteen kohdistui vaara, kun D oli ampunut asuntoon ulko-oven läpi.



Kuva 14. Tapahtumien kulku murron yrityksessä.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

A on Pohjois-Suomen United Brotherhood -osaton ”presidentti” ja B, C ja D kokelasjäseniä. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että kokelaat toimivat A:n käskystä ja suorittavat rikokset. Johtaja toimii ikään kuin työnjohtajana ja aloitteentekijänä rikokselle. Vastaajat olivat toisinaan rikoksia tehdessään pukeutuneet UB:n tunnuksin varustettuihin liiveihin.

Oulun käräjäoikeus oli todennut, että asiassa ei ollut esitetty selvitystä siitä, että rikokset olisi tehty ryhmän hyväksi tai että vastaajat olisivat toimineet ryhmän nimissä tai toimesta. Rikosten taustalla olleet velat liittyivät aikaan, jolloin Oulun ryhmää ei ollut vielä perustettu. Kuuluminen rikollisjärjestöön ei sellaisenaan ole koventamisperuste. Käräjäoikeus totesi näiden syiden nojalla, että rikoslain 6. luvun 5. §:n 2. kohdan mukaista koventamisperustetta ei voida soveltaa tuomiota mitattaessa.

Hovioikeus oli katsonut, että rikokset olivat olleet vakavia ja osassa oli tavoiteltu varojen hankkimista ryhmälle. Teot olivat olleet myös kosto ”vasikoinnista” ja niillä oli pyritty estämään asianomistajien puhuminen lainvalvontaviranomaisille. Rikoksissa oli käytetty vakavaa uhkailua, jolla oli luotu pelkoa ja kunnioitusta ryhmän kohtaan. Tällaisella toiminnalla oli edistetty tulevaisuudessa tapahtuvaa velan perintää ja ryhmän muita tavoitteita. Rikokset olivat siten hyödyntäneet järjestön toimintaa, minkä vuoksi hovioikeus on katsonut, että rikokset oli tehty ryhmän nimissä ja lukuun, joten koventamisperustetta voitiin soveltaa.

Rovaniemen hovioikeus 26.4.2013 antamassaan tuomiossa kovensi A:n rangaistusta käräjäoikeuden tuomitsemasta vuoden ja neljän kuukauden vankeusrangaistuksesta kahteen vuoteen kymmeneen kuukauteen yllytyksestä törkeään pahoinpitelyyn ja kolmesta törkeän kiristyksen yrityksestä (+ laiton uhkaus ja ampuma-aserikos). B tuomiota hovioikeus korotti 8 kuukaudesta 2 vuoden vankeuteen törkeästä pahoinpitelystä ja törkeän kotirauhan rikkomisesta (+ toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito). C:n tuomiota hovioikeus korotti 2 vuodesta 4 kuukaudesta 2 vuoteen 11 kuukauteen törkeän kiristyksen yrityksestä ja törkeästä kotirauhan rikkomisesta (+ törkeä kotirauhan rikkominen, ryöstön yritys, kätkemisrikos, ampuma-aserikos, toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito ja törkeä huumausainerikos). D tuomiota hovioikeus korotti kahdesta vuodesta viidestä kuukaudesta kolmeen vuoteen kolmeen kuukauteen, joka sisälsi jäännösrangaistuksen D:lle aiemmin tuomituista rikoksista. D tuomittiin törkeästä pahoinpitelystä, kahdesta törkeästä kotirauhan rikkomisesta ja vaaran aiheuttamisesta (+ lievä ampuma-aserikos, toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito ja ampuma-aserikos).

6.12 Bad Machine 81 Finland 1 % -ryhmän rikoskokonaisuus - R 12/1492

Vastaajina tässä tapauksessa ovat henkilöt A, B, C, D, E, G, H, I, J ja K, jotka ovat Mad Machine 81 Finland 1 % -ryhmän jäseniä. Huomattavaa on, että H on sekä kantajana että vastaajana tässä rikoskokonaisuudessa ja oli kuvattujen tapahtumien aikana eronnut ryhmästä. H:n tekemät rikokset olivat sellaisia, että niihin hovioikeus ei katsonut sovellettavaksi koventamisperustetta.

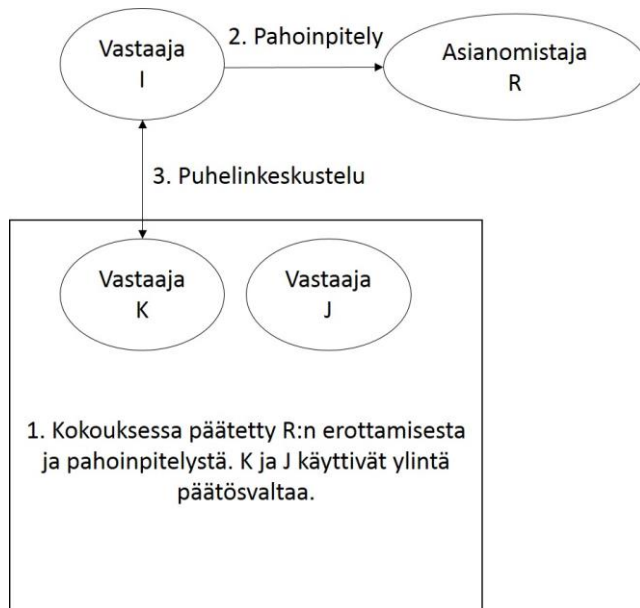
Bad Machine 81 Finland 1 % -prosenttijengin kerhotiloilla on myyty kerhon baarista alkoholijuomia ja tupakkaa. Tuotteita oli myyty kerhon jäsenille ja jäsenten läheisille

rahaa, lipukkeita tai muuta korvausta vastaan ja niistä oli pidetty kirjaa. Saadut tuotot olivat menneet kerhon hyväksi. Baaritoiminta oli tuottanut voittoa ja siten taloudellista hyötyä ryhmälle, josta ei ollut maksettu veroja. Henkilöt D, G, I, J ja K olivat osallistuneet kerrotunlaiseen toimintaan, joten heidän on katsottu syyllistyneen alkoholirikokseen, veropetokseen ja tupakan myyntirikokseen.

Kerhotiloilla, jossa henkilö J asui, oli löydetty useista eri paikoista huumausainetta, amfetamiinia. Amfetamiinia oli ollut suuri määrä, ja sitä oli käytetty sekä ryhmän jäsenten kesken että myyty ryhmän ulkopuolisille henkilöille. Hovioikeus oli käräjäoikeuden tapaan katsonut, että huumausainetta oli säilytetty, käsitelty ja käytetty kerhotiloissa ja sen oli katsottu olevan J:n K:n ja G:n hallussa. Todisteiden mukaan he olivat keskenään puhelimen välityksellä keskustelleet kerhotiloilla olleista huumausaineista. Mainitut henkilöt olivat siten syyllistyneet törkeään huumausainerikokseen.

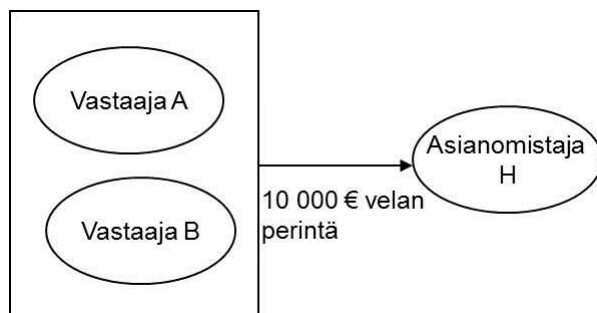
Kerhotiloista oli löydetty useita aseita sekä aseiden osia ja patruunoita, jotka eivät olleet laillisia. Aseet oli hankittu yhteisymmärryksessä kerhotiloille turvallisuussyistä ja ne olivat hyödyttäneet jengin toimintaa. Henkilöt D, G, I, J ja K olivat olleet tietoisia kerhossa olevista aseista, niiden osista ja patruunoista, joten ne olivat olleet heidän haittavissaan ja käsiteltävissään ja siten heidän hallussaan. Mainittujen henkilöiden katsottiin syyllistyneen ampuma-aserikokseen.

Henkilö I oli pahoinpidellyt henkilön R ja oli keskustellut sen jälkeen K:n kanssa siitä, kuinka kovalla tavalla hän oli pahoinpidellyt R:n, joka oli jäänyt maahan makaamaan pahoinpitelyn seurauksena. I oli käyttänyt pahoinpitelyssä mukanaan ollutta esinettä sekä lyönyt ja potkinut uhria. R oli ollut puolustuskyvytön ja pahoinpitely oli tehty erityisen raa'alla ja julmalla tavalla, joten I tuomitaan törkeästä pahoinpitelystä. R oli erotettu ryhmästä, sillä tämä oli toiminut sääntöjen vastaisella tavalla eli jättänyt vastaamatta puheluihin ja juopotellut liikaa. Kokouksessa oli päätetty K:n aloitteesta R:n erottamisesta ryhmästä. Saman ehdotuksen pohjalta oli päätetty myös, että R pitäisi hakata, jotta hän ymmärtäisi, että ryhmän sääntöjä oli noudatettava. K:n ja I:n välisessä pahoinpitelyn jälkeisessä puhelussa K oli varmistanut, että R oli pahoinpidelty kunnolla ja kehunut I:n toimintaa. Henkilö J kuuluu Bad Machinen johtoryhmään ja käyttää ylintä päätösvaltaa. Siten hän oli ollut myös erottamisen ja pahoinpitelyidean takana ja tuomitaan K:n tavoin yllytyksestä törkeään pahoinpitelyyn.



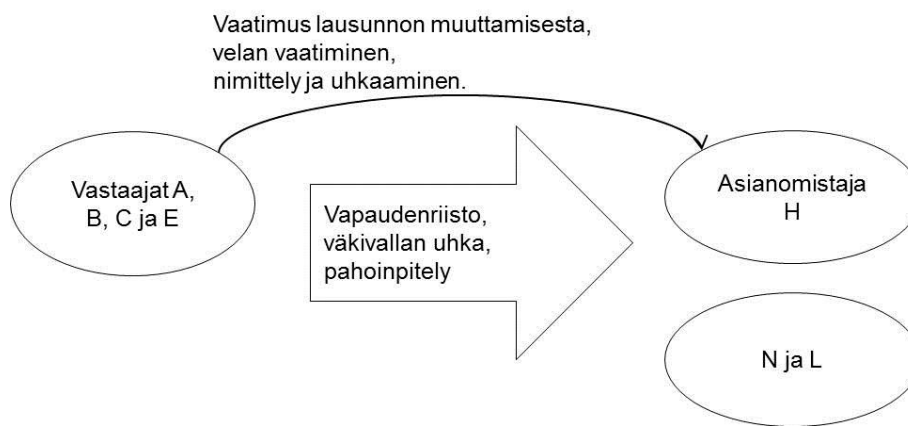
Kuva 15. Tapahtumien kulku R:n pahoinpitelyssä.

Syytenimikkeissä törkeän kiristuksen yritys, kaksi vapaudenriistoa, pahoinpitely ja oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen henkilö H on ollut uhrin roolissa. Henkilöt A ja B olivat yrittäneet kiristää H:lta 10 000 euron velkaa, johon heillä tai ryhmällä ei ollut laillista oikeutta. Taustalla oli kyse autokaupoista, joissa H:n oli pitänyt auttaa B:tä, mutta joka ei ollut koskaan saapunut sovittuihin tapaamisiin. B väitti, että H olisi itse ehdottanut maksavansa hänelle 1 000 euroa tai auton käsirahan, korvauksena hänen menettämänsä työpaikan takia. B oli useasti lähtenyt töistä aikaisemmin ehtiäkseen sovittuihin autokauppatapaamisiin H:n kanssa, jonka takia hän lopulta menetti työnsä. Myöhemmin summa oli noussut 10 000 euroon. Tuomioistuimien ei pitänyt uskottavana sitä, että H olisi itse luvannut maksaa 1 000 euroa korvauksena B:n menetettyä työnsä. Väkivallan uhalla A ja B yrittivät kiristää H:lta laitonta velkaa.



Kuva 16. Tapahtumien kulku velan perimiseksi H:lta.

Myöhempanä ajankohtana H oli yhdessä naisystävänsä N:n ja tämän ystävän L:n kanssa viettämässä iltaa ravintolassa, jossa oli myös A, B, C ja E. Ravintolassa oli ollut sanaharkkaa velkaan liittyen sekä vaadittu, että H muuttaa lausuntoaan, jonka hän oli antanut poliisille, kun ryhmän yksi jäsenistä oli pidätetty, sillä hän oli muun muassa pahoinpidellyt H:n. Pahoinpitelyn jälkeen H oli eronnut ryhmästä. H ja N oli pakotettu lähtemään kerhotiloille ja sulkemaan puhelimensa. Kerhotiloilla henkilöt oli erotettu toisistaan ja heiltä oli otettu puhelimet pois. H:ta oli haukuttu vasikaksi ja häntä oli pahoinpidelty. Lisäksi sekä H että hänen perheensä oli uhattu tappaa. A, B, D ja E ovat syyllistyneet vapaudenriistoon, kun he pakottivat uhrin lähtemään kerhotiloille, josta he eivät päässeet halutessaan poistumaan. H:ta oli uhkailtu vakavan väkivallan uhalla vapaudenriiston aikana, mutta hän oli saanut tavata kolmesti tyttöystävänsä ja nauttia virvoitusjuomia ryhmän baarista, jonka vuoksi hovioikeus oli katsonut, kärjää-oikeuden tuomion vastaisesti, että vapaudenriistoa ei voida pitää törkeänä.



Kuva 17. Tapahtumien kulku vapaudenriistossa.

Tuomio JR-pykälien soveltamisen perusteella:

Tehdyt rikokset hyödyttivät ryhmän toimintatavoitetta ja ryhmä sai niistä taloudellista hyötyä. Hovioikeus sovelsi henkilöiden A, B, C, D, G, I, J ja K tuomioissa koventamisperustetta, jota kärjääoikeuden tuomioissa ei katsottu sovellettavaksi. E syyllistyi kahteen vapaudenriistoon, mutta hänen tuomioonsa hovioikeus ei soveltanut koventamisperustetta, koska hänen osuutensa vapaudenriistoihin autonkuljettajana oli vähäistä ja hänen jäsenyytensä ryhmän hangaround-jäsenenä oli kestänyt vasta lyhyen aikaa.

Ryhmän jäsenet olivat tietoisia ryhmän toiminnan luonteesta, sillä jokainen pyrki hankkimaan kerholle aseita, joilla varmistetaan varautuminen ulkopuolisiin uhkatekijöihin. Huumausainerikollisuus kuuluu ryhmän toimintaan. Väitteen tukena on se, että huumausaineita varten ryhmän tiloissa oli sitä varten erillinen huone. Huumausaineita oli käytetty kerhon jäsenten kesken sekä myyty eteenpäin. Rikokset olivat tulleet lainvalvontaviranomaisten tietoon lyhyen ajan sisällä siitä, kun ryhmä oli perustettu, jolloin oli voitu katsoa, että ryhmä oli perustettu vakavien rikosten tekemistä varten.

Taulukossa 4 (**Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.**) on selvitetty jokaisen vastaajan osalta heidän tuomionsa sekä siihen vaikuttavat tekijät. Hovioikeus oli rangaistuksia määrätessään kiinnittänyt huomiota ryhmä jäsenten asemaan sekä heidän osuuteensa tehtyyn rikokseen suhteessa toiseen, joka oli tehnyt saman rikoksen. Huomion kiinnittäminen jäsenen asemaan takaa ankaramman rangaistuksen ryhmän hierarkiassa korkeampi-arvoiselle henkilölle. Siten pystytään vaikuttamaan ryhmän toimintaan, kun johtoryhmän jäseniä saadaan pidemmäksi aikaa pois ryhmän toiminnasta. Henkilö A on ryhmänsä presidentti, mikä otettiin rangaistuksessa huomioon koventavana tekijänä. Rangaistuksen pituus -sarakeeseen on merkitty sulkeisiin käräjäoikeuden tuomio, jotta oikeuden antamat tuomiot olisivat helposti vertailtavissa. Käräjäoikeuden tuomioissa ei ole käytetty koventamisperustetta toisin kuin hovioikeuden tuomioissa.

Hovioikeuden muutokset käräjäoikeuden rikosnimikkeisiin: hovioikeus muutti B:n ja C:n tuomioiden kohdalla törkeän vapaudenriiston vapaudenriistoksi ja lisäsi oikeudenkäynnissä kuultavan uhkaamisen rangaistavaksi teoksi. J:n tuomion osalta hovioikeus lisäsi muiden rikosnimikkeiden joukkoon törkeän huumausainerikoksen ja yllytyksen törkeään pahoinpitelyyn.

Vastaaja	Rikosnimike	Rangaistuksen pituus, sulkeis- sa KO:n tuomio	RL 6:5 kohdan 2 vaikutus	Muita rangaistuk- seen vaikuttavia tekijöitä
A	Törkeän kiristyksen yritys, kaksi vapau- denriistoa	1v 5kk (2v)	3kk	Asema ryhmässä
B	Törkeän kiristyksen yritys, kaksi vapau- denriistoa, pahoinpi- tely ja oikeudenkäy- tössä kuultavan uh- kaaminen	1v 5kk (2v)	3kk	Alentavana seik- kana aiemmin tuomittu ehdoton vankeusrangaistus: 2kk
C	Kaksi vapaudenriis- toa ja oikeudenkäy- tössä kuultavan uh- kaaminen	1v 3kk ehdolli- nen + 60 päivä- sakkoa (1v 9kk)	3kk	
D	Alkoholirikos, ve- ropetos, tupakan myyntirikos ja tör- keä ampuma- aserikos	1v 4kk (1v eh- dollinen)	3kk	Vastuussa ampu- ma-aseista -> ran- gaistus kovempi kuin I:n ja J:n -> 1v vankeus
G	Alkoholirikos, ve- ropetos, tupakan myyntirikos, törkeä huumausainerikos ja ampuma-aserikos	3v 4kk (3v)	7kk	Törkeä huumaus- ainerikos -> osuus 2v 6kk
I	Alkoholirikos, ve- ropetos, tupakan myyntirikos, törkeä ampuma-aserikos ja törkeä pahoinpitely (törkeä kätkemisri- kos)	3v 2kk (3v)	7kk	Törkeä pahoinpi- tely -> osuus 2v, aiemmin tuomittu ehdollinen van- keusrangaistus -> vaikutus 1kk
J	Alkoholirikos, ve- ropetos, tupakan myyntirikos, törkeä huumausainerikos, törkeä ampuma- aserikos ja yllytys törkeään pahoinpite- lyyn	4v (10kk ehdol- linen)	9kk	Törkeä huumaus- ainerikos -> osuus 2v 6kk

K	Alkoholirikos, ve-ropetos, tupakan myyntirikos, törkeä huumausainerikos, ampuma-aserikos ja yllytys törkeään pahoinpitelyyn	3v 8kk (3v 6kk)	8kk	Törkeä huumausainerikos -> osuus 2v 6kk, osuus alkoholirikokseen suurempi kuin muilla -> ankarampi rangaistus, aiemmin tuomittu ehdoton vankeusrangaistus -> alentava vaikutus 4kk
---	---	-----------------	-----	--

Taulukko 3. Rangaistukset, joissa sovellettu koventamisperustetta.

6.13 Johtopäätökset tuomioista

Esitellyissä tapauksissa yhteiseksi tekijäksi nousee ainakin väkivaltarikollisuus tai sen uhka, jota oli käytetty etenkin kiristyksen tehostamiseksi velan perinnässä toistuvasti. Väkivallan uhkaa tehostettiin jengirikollisilla, joiden vaatetus viestittää todellisesta väkivallan uhasta. Järjestäytyneet rikollisryhmät ovat yleensä tunnettuja väkivaltarikoksistaan ja uhrin ovat yleensä sellaisia, joilla on jonkinlaisia kytköksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja tietävät väkivallan uhan olevan olemassa. Väkivallan uhkaa käytetään näiden tapausten perusteella lähes poikkeuksetta, eikä uhkailu ole vain sanahelinää vaan ne myös toteutetaan, mikäli uhri ei tottele.

Huumausainerikollisuus kuuluu olennaisesti useimpien JR-ryhmien toimintaan, mutta näissä tapauksissa se jäi taka-alalle. Ainoa tapaus, jossa huumausainerikoksesta tuomittiin koventamisperustein, on tapaus R 12/1492. Korkeimman oikeuden tapauksessa kyse oli huumausaineveyyhdistä, jossa korkein oikeus kumosi alempien oikeuksien soveltaman koventamisperusteen. Huumausainerikollisuus on joissakin tapauksissa ollut osa rikoskokonaisuuksia, mutta sillä ei ole ollut tuomioistuimen näkemyksen mukaan yhteyttä ryhmän toimintaan, joten koventamisperustetta ei ole niissä sovellettu.

Järjestäytyneiden rikollisryhmien toiminnalle on ominaista, että hierarkisesti alempiasteiset henkilöt tekevät "likaiset työt", jolloin itse rikoksen toimeenpanija välttyy syytteeltä tai ainakin tuomiossa sovellettavalta koventamisperusteelta. Osassa edellä kerrotuissa tapauksissa ryhmän sisällä korkea-arvoisen jäsenen osuus rikoksiin on jäänyt näyttämättä ja on siten saanut vähäisemmän tuomion. Tähän on kuitenkin poikkeuksena tapaus R 12/1492, jossa ryhmän johtohahmot oli tuomittu

koventamisperustein ja heidän rangaistuksessaan oli otettu myös huomioon heidän asemansa ryhmässä.

Seikat, jotka ovat edellä esitettyjen tapausten perusteella yleisimpiä syitä sille, että rikos on voitu näyttää tehdyn JR-ryhmän nimissä ovat jengin maineen hyväksikäyttö, hyöty jengille ja oman aseman kohentaminen. Rikoksen tehneet henkilöt ovat joko suoraan ilmoittaneet edustavansa tiettyä jengiä tai uhrille on kerrottu asian siirtyvän jengin käsiteltäväksi, mikäli uhri ei tottele. Jengin mainetta on käytetty kiristyksissä hyväksi myös jengiliivejä käyttämällä. Uhriin ei välttämättä tarvitse kohdistaa suoraa sanallista uhkausta, sillä se käy ilmi uhkailijoiden käyttämisestä jengiliiveistä, jotka herättävät uhrissa usein pelkoa väkivallasta.

Edellytyksenä koventamisperusteelle on, että rikos liittyy ryhmän toimintaan ja ryhmä tavoittelee taloudellista hyötyä tai valtaa. Edellisissä tapauksissa molempien hyötyjen tavoittelu on toteutunut. Huomattavan monessa tapauksessa on käytetty kiristystä taloudellisen edun saamiseksi. Kiristyksellä perityt rahasummat ovat toisinaan huomattavan korkeita. Pahoinpitelyillä on usein suora yhteys kiristysrikoksiin, sillä kiristämällä väitetyt velat saadaan perittyä tehokkaammin. Rikoksen taustalla on usein myös kosto. Ryhmille on erityisen tärkeää maine ja kasvojen säilyttäminen. Siksi ryhmää kohtaan tehdyt loukkaukset kostetaan vähintäänkin yhtä kovalla tavalla. Mainetta kohennetaan pahoinpitelyllä, joka tapahtuu julkisella paikalla, kuten tapauksessa R 12/8308, jossa pahoinpitely oli tapahtunut yllättäen keskellä päivää julkisella paikalla. Tapauksen kaltaisia pahoinpitelyjä ei kohdisteta kuitenkaan täysin sivulliseen henkilöön vaan uhrilla on jonkinlainen yhteys ryhmään tai sen jäseniin. Joissakin tapauksissa koventamisperustetta ei ole voitu soveltaa, koska JR-ryhmän jäsen on tehnyt rikoksen yksityishenkilönä. Esimerkiksi kiristys, joka on henkilökohtaisista syistä kohdistettu toiseen henkilöön, ei tuota minkäänlaista hyötyä ryhmälle, eikä aloite rikokseen ole tullut ryhmältä.

Eteneminen ryhmän hierarkiassa edellyttää usein rikosten tekemistä. Rikoksen toteuttajat ovat yleensä ainakin osin ryhmän hierarkiassa alimpia ja rikoksia tekemällä he saavat kohennettua asemaansa. Mitä kovempi rikos, sen parempi arvostus. Hierarkiajärjestys osoittaa jengissä sisäistä järjestäytymistä ja tehtävien jaottelua.

Seuraavien taulukoiden tulokset on laskettu edellä kerrottujen tapausten perusteella. Pienestä otannasta huolimatta tulokset todentavat kertomiani faktatietoja yllättävän

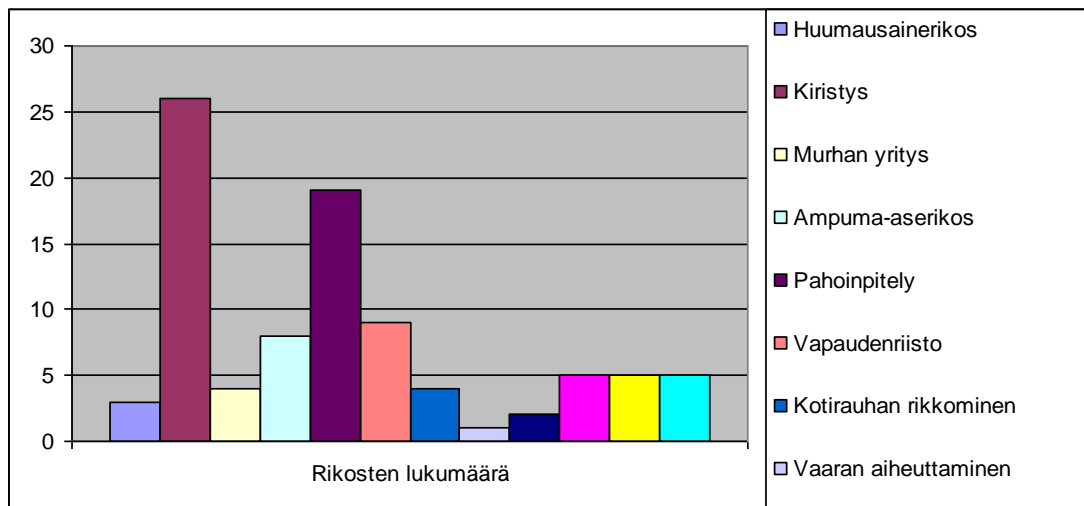
hyvin. Jotta tulokset olisivat luotettavia näin laajassa ja monta muuttujaa sisältävässä aiheessa, otannan pitäisi olla useamman vuoden ajalta. Näinkin pienen aikajakson sisällä annetut tuomiot näyttävät toteen sen, että järjestäytynyt rikollisuus toimii pääasiassa Etelä-Suomessa etenkin pääkaupunkiseudulla.

Kuvasta 18 (Rikokset paikkakunnittain) ilmenevät rikosten tekopaikat. Paikkakunnat on jäsennelty taulukkoon siten, että vaikka kussakin rikoksessa on useita tekijöitä, useita rikosnimikkeitä ja useita paikkakuntia, olen nostanut esille jokaisesta tuomiosta vain ne paikkakunnat, joissa rikos, jonka perusteella koventamisperustetta on sovellettu, on tehty. Yhdessä tuomiossa esiintyvät useat samalla paikkakunnalla toteutetut rikokset, joko yhden tai usean henkilön tekeminä, on laskettu yhtenä.



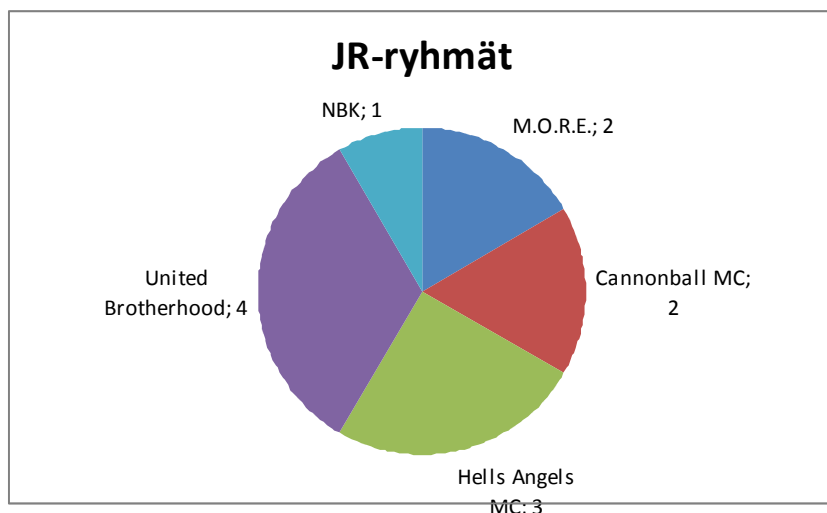
Kuva 18. Rikokset paikkakunnittain

Järjestäytyneet rikollisryhmät ovat erikoistuneet pääasiassa tietynlaisten rikosten tekemiseen, mitkä on mainittu tässä työssä jo aiemmin. Kuva, jonka olen tehnyt kerrottujen tuomioiden perusteella (Kuva 19. Rikoslajit), vahvistaa niiden paikkansapitävyyden. Suurin osa rikoksista, joiden perusteella on sovellettu koventamisperustetta, ovat kiristys- ja pahoinpitelyrikoksia. Yllättävää tosin on se, että huumausainerikoksista annetut tuomiot, joissa käytettiin koventamisperustetta oli vain yksi, vaikka se on kuitenkin järjestäytyneen rikollisuuden yksi pääaloista.



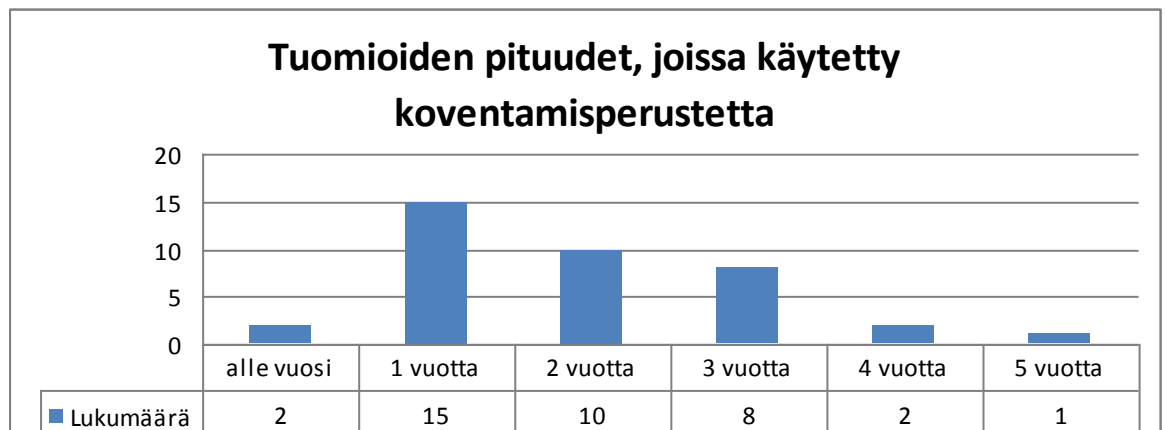
Kuva 19. Rikoslajit

Järjestäytyneistä rikollisryhmistä esiin nousevat, kuten odotettavissa olikin, Hells Angels MC ja United Brotherhood (Kuva 20. Järjestäytyneet rikollisryhmät) Osa tapaukset on ajalta, joilloin M.O.R.E. ja N.B.K. olivat vielä omat ryhmänsä ja osa puolestaan ajalta, jolloin ne olivat liittyneet United Brotherhoodiin. Sen vuoksi kaikki nämä kolme ryhmää esiintyvät seuraavassa taulukossa. Tapausten määrä on liian pieni, jotta voisi todella arvioida ryhmien aktiivisuutta rikosten tekemisessä. Ryhmien määrät on laskettu siten, kuinka monessa rikossarjassa jengien jäsenet ovat edustettuina. Osallisten lukumäärällä ei ole merkitystä.



Kuva 20. Järjestäytyneet rikollisryhmät

Kuvasta 21 (Tuomioiden pituudet, joissa sovellettu koventamisperustetta) ilmenee aiemmin esitellyissä tapauksissa annettujen tuomioiden pituudet, joissa on käytetty koventamisperustetta. Rikoksen tekijöitä, joiden tuomioissa on sovellettu koventamisperustetta on kaikissa tapauksissa yhteensä 38. Rikokset, joihin on sovellettu koventamisperustetta, ovat yleensä tehdyistä rikoksista vakavimpia, joten ne rikokset, jotka oli tapausesittelyssä sulkeissa, eivät todennäköisesti huomattavasti vaikuttaneet rangaistuksen mittaamiseen. Joissakin tapauksissa henkilöllä on puolestaan taustalla jo yksi tuomio, joten jäännösrangaistus otetaan huomioon uudessa tuomiossa. Tuomioiden pituudet ovat silti sellaisia, joiden niiden olettaa olevankin. Rangaistusten pituusluokat on jäsennelty kuuteen luokkaan siten, että esimerkiksi sarake 1 vuosi käsittää tuomioiden pituudet tasan vuodesta aina vuoteen ja 12 kuukauteen asti.



Kuva 21. Tuomioiden pituudet, joissa sovellettu koventamisperustetta

Eniten tehtiin rikoksia, joista annettu tuomio on vähintään 1 vuotta vankeutta. Seuraavaksi suurin ryhmä on vähintään kahden vuoden vankeustuomiot ja kolmanneksi suurin ryhmä on vähintään kolmen vuoden vankeustuomiot. Alle vuoden ja yli neljän vuoden tuomiot ovat yksittäistapauksista. Alle vuoden tuomioista yksi on ollut 10 kuukauden mittainen ehdollinen vankeustuomio, kaikki muut ovat ehdottomia.

Näistä tuloksista voidaan päätellä se, että JR-ryhmien tekemät rikokset ovat rangaistusasteikoiltaan sellaisia, joista annetut vankeustuomiot ovat lyhyitä ja he ovat pian uudestaan tekemässä rikoksia. Kuten aiemmin mainittu, järjestäytyneet rikollisryhmät ovat yhä enemmän keskittäneet toimintaansa talousrikollisuuteen, joista

annetut tuomiot ovat lieviä. Sen lisäksi useat rikokset ovat kiristys- tai väkivaltarikoksia. Nämä yleisimmät rikokset heijastuvat suoraan edellä olevaan taulukkoon tuomioiden pituuksista (Kuva 21. Tuomioiden pituudet, joissa sovellettu koventamisperustetta). Suomen rangaistuslainsäädäntö on sen verran lievä, että koventamisperusteen vaikutus ei ole kovinkaan paljon ankaroittanut rangaistusta. Kihlakunnansyyttäjä Könönen (2013) ehdottaakin, että tiettyjen rikosten osalta rangaistuslainsäädäntöä ankaroitettaisiin, mutta korostaa etenkin järjestäytyneen rikollisuuden rangaistusten kiristämistä. Könösen mukaan niitä, jotka asettavat itsensä yhteiskunnan rajojen ja lakien ulkopuolelle, pitäisi tuomita kovemmin. Suomen lainsäädäntö mahdollistaa sen, että ryhmän hierarkiassa korkeampi-arvoisemmat jäsenet tuomitaan kovempaan rangaistukseen kuin alempiarvoiset, vaikka sitä ei ole suoraan missään sanottu. Erot oikeuskäytännössä ovat merkittäviä, mutta tällaista rangaistusmenetelmää on joissain tapauksissa sovellettukin. Saamalla ryhmän johto telkien taakse, ryhmän toiminta kokee kolauksen. Könönen ei kuitenkaan näe, että tämän asian osalta olisi lainsäädännöllistä muutostarvetta.

Kiristysrikokset johtavat mitä enenemässä määrin väkivaltaan, jonka vuoksi monet kiristykset jäävät ilmoittamatta poliisille, sillä uhrin pelkäävät henkensä edestä eivätkä uskalla kääntyä viranomaisten puoleen. Jo se, että ryhmä on oikeuden edessä todettu järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi, on edistystä, mutta järjestäytyneen rikollisuuden tuomioissa riittää kuitenkin vielä kehitettävää. Tuomareilta Könönen (2013) toivoo rohkeutta käyttää koventamisperustetta useammin ja ankarammin. Yhteiskunnan muuttuminen vaikuttaa myös järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan. Muutos edellyttää myös uskallusta lain käytännön muuttamisesta. Nykyistä rangaistustasoa olisi yleensä kovennettava. Poliisin ja syyttäjän yhteistyötä Könönen ei lähtisi muuttamaan vaan kokee yhteistyön toimivaksi. Siihen Könönen ei usko, että syyttäjän tarvitsisi olla tutkinnanjohtajana, sillä etäisyys poliisiin takaa syyttäjän kriittisyyden.

Koventamisperusteen soveltamisasteikkoa ei ole millään tavalla määritelty, vaan tuomioistuimet soveltavat niitä sopivakseen katsomalla tavalla. Yleensä sen vaikutus ei ole kuin noin pari kuukautta lisää tuomioon. Kihlakunnansyyttäjä Könönen (2013) on sitä mieltä, että koventamisperusteen vaikutus tuomioon on liian vähäinen. Sellaisiakin tapauksia kuitenkin on, joissa koventamisperusteen vaikutus tuomion pituuteen on huomattavaa verrattuna ikään kuin tavallisen rikoksen tekijän tuomioon.

Järjestäytyneen rikollisuuden määritelmässä on vielä paljon tehtävää, sillä kansainvälisistä sopimuksista ja korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä huolimatta etenkin rikollisen teon osallisuuden rajat ovat melko häilyvät, eikä niihin ole vielä kukaan yksiselitteisiä määritelmiä. Oikeuden ratkaisuja tarkastellessani huomasin, että oikeusasteilla on samasta tapauksesta eriäviä mielipiteitä, joka puoltaa väitettä siitä, ettei selkeitä määritelmiä ole. Useissa tapauksissa käräjäoikeus ei ole katsonut oikeutetuksi soveltaa koventamisperustetta, mutta hovioikeus on kuitenkin muuttanut päätöstä ja päättänyt soveltaa sitä. Joissain tapauksissa on myös käänteisesti, eli hovioikeus on kumonnut käräjäoikeuden antaman koventamisperusteen. Sekä kansallisissa että kansainvälisissä määritelmässä on vielä työstettävää, jotta yhdenmukainen linja löytyisi. On kuitenkin selvää, että ongelmalliseksi rikollisen teon osallisuuden määritelmälle ja sen toteuttamiseksi tekee järjestäytyneiden rikollisryhmien jatkuva muovautuminen ja kehittyminen. Etenkin viime vuosina, kun teknologia on ottanut suuria harppauksia, se on vaikuttanut myös järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan ja tehnyt siitä kansainvälisempää.

Korkeimman oikeuden antama päätös 2011:41 on kuitenkin antanut uusia raameja järjestäytyneen rikollisuuden ja sen jäsenyyden määritelmille, joka on kansallisesti antanut yhtenäisempiä suuntaviivoja lainvalvontaviranomaisille. Kaikissa käsittelemissäni tapauksissa on nojattu kyseisen päätöksen päätelmiin, mikä on mielestäni hyvä, koska kerrotut päätelmät ovat selvempiä ja tarkempia kuin lait.

7 YHTEENVETO

Tätä työtä tehdessäni huomasin, että kyseessä on varsin ajankohtainen aihe. Viime aikoina oikeuden käsiteltävänä on ollut yllättävänkin paljon tapauksia, joissa on ollut kyse järjestäytyneestä rikollisuudesta. Työni edetessä tuomioita ilmestyi useita lisää, joten sain ne heti tuoreeltaan otettua mukaan tähän työhöni. Monia mielenkiintoisia tuomioita on tuomioistuimilla käsiteltävänä, mutta ne eivät ehdi valmistua opinnäytetyöhöni. Lisäksi kaikki työssäni käsittelemät käräjäoikeuden tuomiot ovat edenneet hovioikeuteen, mutta niistäkin tulevat tuomiot tulevat hovioikeuden pääkäsittelyyn vasta, kun opinnäytetyöni on jo valmistunut. Hovioikeuden tuomio R 11/2782 on saanut korkeimmalta oikeudelta valitusluvan ja kihlakunnansyyttäjä Könönen (2013) toivookin, että korkein oikeus ottaisi kantaa tapaukseen ja koventamisperusteen ankaruuteen.

Ongelmana järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenten rikosten tutkinnassa on se, että todistajat ja asianomistajat eivät halua todistaa, koska pelkäävät rikollisryhmän kosta. Monissa tutkimissani oikeuksien antamisessa päätöksissä oli mainittu, että henkilö ei juuri tästä syystä halunnut todistaa, oli muuttanut tarinaansa tai jättänyt jotain kertomatta. Mahdollista on myös se, että tuomarit pelkäävät järjestäytyneen rikollisryhmän kosta eivätkä siksi uskalla soveltaa tuomioissa koventamisperustetta. Könönen (2013) ei kiellä tätä teoriaa, mutta ei usko sen olevan tuomioihin olennaisesti vaikuttava tekijä. Myöskään suoranaista tuomariin kohdistunutta uhkailua ei ole kantautunut Könösen korviin vaan mahdollinen uhkailu on yleensä välillistä. Ilmiönä järjestäytynyt rikollisuus ei ole yksiselitteinen ja syitä tuomioiden vaihteluihin on vaikea eritellä. On täysin normaalia, että tuomiot vaihtelevat oikeusaste- ja yksikkökohtaisesti oli kyseessä sitten järjestäytynyt rikollisuus tai mikä tahansa muu rikos. Könönen kokee tärkeäksi, että vaikka syytettä ei saataisikaan läpi, tieto JR-ryhmien toiminnasta saatettaisiin kuitenkin tuomareiden tietoon, jotka osaisivat jatkossa ajatella asiaa laajemmin.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa pyritään torjumaan entistä tehokkaammin järjestäytynyttä rikollisuutta. Järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisy ja torjunta ovat siis kokemassa suuria muutoksia, mikä on ehdottomasti positiivinen asia. Aiheeseen tutustuessani huomasin, että kehitettävää järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa todella on, mutta lainvalvontaviranomaiset ovat havahtuneet siihen hyvin ja uskonkin, että muutoksia on tulossa ja parempaan suuntaan ollaan menossa.

Koventamisperusteen määrätietoisemman soveltamisen edistämiseksi järjestäytyneen rikollisuuden jäsenten tekemien rikosten tutkimiseen voisi tutkia tietyt henkilöt. Aiheena se on hyvin monimutkainen ja vaatii perehtymistä asiaan. Ne, jotka eivät koe, että omaavat riittävää tietämystä, voisivat vapaaehtoisesti jättäytyä tutkinnasta pois. Syyttäjien keskuudessa käytössä onkin erikoistumista järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Samaa voisi toivoa myös tuomareilta. Ne, jotka eivät ole erikoistuneet järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jättävät helpommin koventamisperusteen soveltamatta. Järjestäytynyt rikollisuus on ilmiönä sellainen, että omien juttujen kautta asiaa tutkimalla ei voi saada riittävää tietoa aiheesta, vaan se vaatii omistautumista myös vapaa-ajalla ja kansainvälistä kiinnostusta asiaan. (Könönen 2013.)

Varsinaisesti rikollisuus yleisesti ei ole huomattavasti lisääntynyt vaan se on synnyttänyt uusia rikollisia jengejä, joiden nimissä rikokset tehdään. Rikolliset voivat kokea

rikosten tekemisen ryhmässä helpommaksi kuin yksin toimimisen. Könönen (2013) uskoo, että tuomioiden ankaroittaminen olisi tuomareiden kannalta mielekkäämpää, jos siitä tehtäisi lakiin muutoksia, sillä yksittäinen tuomari ei välttämättä tahdo lähtemään muuttamaan yleistä rangaistuskäytäntöä kovempaan suuntaan.

Lainvalvontaviranomaisilla ei ole yhteistä järjestelmää, josta löytyisi kaikki oikeusistuinten antamat tuomiot, sillä tähän mennessä järjestäytyneeseen rikollisuuteen erikoistunut KRP:n järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmä joutuu tilaamaan jokaisen päätöksen erikseen. Lainvalvonnan yhteinen tuomiotietopankki helpottaisi siis lainvalvojien välistä yhteistä työskentelyä, jolloin jokainen tuomio olisi helposti viranomaisten saatavilla. Tätä työtä oli helpottanut, jos olisin itse pystynyt hakemaan tarvittavat päätökset. Nyt joudun kuitenkin KRP:n työntekijöiden avustuksella tai itse soittamalla pyytämään oikeuslaitoksilta tiettyä tuomiota enkä voi olla täysin varma siitä, onko minulla kaikki ne tuomiot, joissa koventamisperustetta on käytetty vuosina 2012 - 2013.

LÄHTEET

Einistö, L. Keskustelu 14.5.2013. Vantaa: Keskusrikospoliisi.

HE 44/2002 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Finlex. Saatavissa.

<http://finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020044?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=HE%2044%2F2002%20vp> [viitattu 22.4.2013].

HE 183/1999 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen säätämisestä rangaistavaksi. Finlex. Saatavissa:

<http://finlex.fi/fi/esitykset/he/1999/19990183?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=HE%20183%2F1999%20vp> [viitattu 22.4.2013].

Helsingin HO 31.10.2012 R 11/2782

Helsingin HO 15.2.2013 R 12/423

Helsingin HO 20.3.2013 R 12/2334

Helsingin HO 17.5.2013 R 12/1492

Helsingin KO 21.10.2011 R 11/7450

Helsingin KO 20.12.2011 R 11/10100

Helsingin KO 6.7.2012 R 12/5649

Helsingin KO 21.9.2012 R 12/8308

Helsingin KO 18.1.2013 R 12/12185

Huumausainerikollisuus. 2013. Poliisi. Saatavissa:

<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/56ED6DBE48184323C2256C8B0043F61E?opendocument> [viitattu 2.4.2013]

Järjestäytyneen rikollisuuden EU-kriteerit. 2013. Poliisi. Saatavissa:

<https://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/4EEBC45AA7678A6CC2256F89005C768C> [viitattu 2.4.2013].

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tehostetaan. 2013. Mediatiedote 25.4.2013. Sisäasiainministeriö. Saatavissa:

http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/jarjestaytyneen_rikollisuuden_torjuntaa_tehostetaan [viitattu 26.4.2013].

Järjestäytynyt petosrikollisuus on merkittävässä kasvussa. 2013. Tiedote 14.3.2013.

Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäasiainministeriö. Saatavissa:

http://www.intermin.fi/sisainturvallisuus/ajankohtaista/1/0/jarjestaytynyt_petosrikollisuus_on_merkittavassa_kasvussa [viitattu 22.4.2013].

Järjestäytynyt rikollisuus. 2013 a. Poliisi. Saatavissa:

<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/83DEC49196CB5E4DC2256C8A003B9C49?opendocument> [viitattu 2.4.2013].

Järjestäytynyt rikollisuus. 2013b. Sisäasiainministeriö. Saatavissa:

http://www.intermin.fi/fi/turvallisuus/rikostorjunta/jarjestaytynyt_rikollisuus [viitattu 24.4.2013].

Kansainvälinen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (suomennos). 2004. Palermion sopimus. 20/2004 annettu 12.3.2004. Finlex. Saatavissa:

<http://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2004/20040020?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Kansainv%C3%A4linen%20j%C3%A4rjest%C3%A4ytyneen%20rikollisuuden%20vastainen%20Yhdistyneiden%20Kansakuntien%20yleissopimus%20#id1896158> [viitattu 22.4.2013].

Keskusrikospoliisin tehtävät. 2013. Poliisi. Saatavissa:

<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/2C1101D6D0E2EF90C2256C8A0037AF5A?opendocument> [viitattu 2.4.2013].

Keskusrikospoliisin toimintakertomus 2012. 2013. Poliisi. Saatavissa:

<http://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/5D2B17CCD0302EBFC2256F8C005688D2?opendocument> [viitattu 17.4.2013].

KKO 2011:41 Finlex. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2004/20040011?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kko%3A2004%3A11> [viitattu 2.4.2013].

Kokkonen, Y. 2013. Moottoripyöräjengit yhä useammin mukana yritystoiminnassa.

Yle Uutiset 3.4.2013. Saatavissa:

http://yle.fi/uutiset/moottoripyorajengit_yha_useammin_mukana_yritystoiminnassa/6562210 [viitattu 3.4.2013].

Kouvola HO 29.2.2012 R 11/493

Kouvola KO 29.4.2011 R 10/2363

Kylmäkoski, K. 2013. Järjestäytyneistä rikollisryhmistä. PowerPoint-materiaali. Ei julkinen. Vantaa: Keskusrikospoliisi.

Könönen, P. Haastattelu 20.5.2013. Helsinki: Helsingin syyttäjänvirasto.

Lunde, P. 2004. Järjestäytynyt rikollisuus. Suomennos. Gummerus Kustannus Oy.

”Lähdetään kävelylle” - Suomessakin ammattirikolliset salailevat Sisilian malliin.

13.5.2013. Ilta-Sanomat. Saatavissa: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288564731934.html> [viitattu 13.5.2013].

Mölsä, M. 2009. Prosenttijengit: moottoripyöräkerhot ja järjestäytynyt rikollisuus Suomessa. Helsinki: Johnny Kniga Kustannus

Neuvoston puitepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 24.10.2008.

2008/841/YOS. Euroopan unionin virallinen lehti L 300/43, 11.11.2008. Saatavissa:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:300:0042:0045:FI:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:300:0042:0045:FI:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:300:0042:0045:FI:PDF) [viitattu 23.4.2013].

Oulun KO 16.8.2012 R 12/1273

Palo, S. 2010. Järjestäytyneet rikollisryhmät ja rikosvastuu. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Helsinki: Forum Iuris.

Pirkanmaan KO 15.6.2012 R 12/1220

Pirkanmaan KO 5.2.2013 R 13/125

Pohjois-Karjalan KO 21.3.2013 R 13/349

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. Valtioneuvosto. Saatavissa: <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.jsp> [viitattu 22.4.2013].

Rikollisjengien määrä räjähtänyt Suomessa 2000-luvulla. 2013. Yle Uutiset 22.2.2013. Päivitetty: 28.2.2013. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/rikollisjengien_maara_rajahantyt_suomessa_2000-luvulla/6507990 [viitattu 26.4.2013].

Rikoslaki 19.12.1889/39

Rovaniemen HO 26.4.2013 R 12/721

Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta 7.3.2013. Oikeusministeriö. Saatavissa: http://www.om.fi/material/attachments/om/valmisteilla/lakihankkeet/seuraamusjarjestelma/6G8gR1lWx/JR-strategia_PTJ_SUOMI.pdf [viitattu 26.4.2013].

Vantaan KO 3.4.2012 R 12/485

98/733/YOS. 1998. EYVL L 351, 29.12.1998. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998F0733:FI:HTM> [viitattu 23.4.2013].

	RL 17:1a §	EU-kriteerit	YK:n kriteerit	EU:n puitepäättös
Jäsenten lukumäärä	Vähintään kolme henkilöä	Useampi kuin kaksi henkilöä	Kolme tai useampi henkilö	Useampi kuin kaksi henkilöä
Ryhmän järjestäytyneisyys	Jäsentynyt yhteenliittymä	Määrätyt tehtävät ja ryhmän sisäinen kuri	Rakenteeltaan järjestäytynyt	Jäsentynyt yhteenliittymä
Ryhmän toiminta-aika	Tietyn ajan koossa pysyvä	Pitkä tai rajoittamaton aika	Olemassa jonkin aikaa	Olemassa jonkin aikaa
Toimintatarkoitus	Rikokset, joista säädetty vankeutta enimmillään vähintään neljä vuotta	Törkeät rikokset, taloudellisen hyödyn ja/tai vallan tavoittelu	Vakava rikos tai rikos, jolla pyritään saamaan taloudellista/aineellista hyötyä	Rikokset, joista säädetty vankeutta enimmillään vähintään neljä vuotta

Taulukko 4. Järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmät.

Diaarinumero	Rikollisryhmä	Perustelut koven- tamisperusteelle	Hyöty ryh- mälle	Rikoslaji	Tapahtu- mapaikka
KKO 2011:41	Bandidos MC Downtown ja Support Team X Helsinki			Törkeä huu- mausainerikos ym.	
Kouvolan HO 29.2.2012 R 11/493	M.O.R.E.	Rikokset kuuluvat ryhmän toimintaan ja edistävät sen päämääriä. Tekota- vat osoittavat suun- nitelmallisuuden ja teon ryhmänä. Saa- dun hyödyn jakami- nen ja tulevaisuuden suunnittelu.	Perintätöi- mista saatu rahallinen hyöty.	Törkeä kiristys ym.	Salo, Turku ja Kotka
Helsingin HO 31.10.2012 R 11/2782	Cannonball MC	Kerhon päällystön aloitteesta tullut kostotoimenpide, tekijöiden motiivina aseman kohentami- nen kerhossa.	Tekijöiden ja kerhon mai- neen ylläpito, edistänyt rikollista tarkoitusta.	Murhan yri- tys, pahoinpi- tely ja ampuma- aserikos	Helsinki
Helsingin KO 21.9.2012 R 12/8308	Hells Angels MC	Rikos tehty ryhmän tunnukset näkyvissä ollen ulkopuolis- ten ihmisten todista- essa.	Ryhmän väkivaltaisen maineen kohentami- nen, ryhmää kohtaan tunnettu pelko ja kun- nioitus.	Pahoinpitely ym.	Helsinki
Pirkanmaan KO 15.6.2012 R 12/1220	M.O.R.E. & Hells Angels MC	Rikos tehty ryhmän mainetta ja jäsenten apua hyväksikäyttä- en. Puhelussa mai- nittu HAMC:n osuu- desta velan perin- nässä.	Edistänyt ryhmien rikollista tarkoitusta.	Törkeä kiristys	Tampere
Helsingin KO 18.1.2013 R 12/12185	United Brother- hood & Hells Angels MC	Rikokset tehty jengin nimissä, jengiliivit uhkailun tehosteena, kiristys JR-ryhmien toimintaa.	Maineen kohentami- nen.	Törkeä kiristys ym, vapau- denriisto ja pahoinpitely	Helsinki ja Vantaa

Diaarinumero	Rikollisryhmä	Perustelut koventamisperusteelle	Hyöty ryhmälle	Rikoslaji	Tapahtumapaikka
Helsingin HO 20.3.2013 R 12/2334	United Brotherhood	Rikoksen suunnitelmallisuus, ryhmän kokoaminen, jengivaatteet, kostaminen.	Kosto kunnia-asia kerholle.	Törkeä pahoinpitely ja ampuma-aserikos	Helsinki
Helsingin HO 15.2.2013 R 12/423	NBK	Tehty ryhmän nimissä ja ryhmän mainetta hyväksikäyttäen.	Taloudellinen hyöty.	Törkeä kiristysten yritys, pahoinpitely	Helsinki
Pohjois-Karjalan KO 21.3.2013 R 13/349	Cannonball MC	Rikokset tehty ryhmän puolesta ja tarkoituksena edistää sen toimintaa. Rikos tehty ryhmän aloitteesta, käskyvalta ja työnjako.	Toiminnan edistäminen.	Törkeä kiristys ja ampuma-aserikos	Joensuu
Pirkanmaan KO 5.2.2013 R 13/125	United Brotherhood	Rikos tehty ryhmän tunnuksia ja mainetta hyväksikäyttäen. Ei henkilökohtaista intressiä.	Toiminnan edistäminen.	Törkeä kiristysten yritys ym.	Sastamala ja Tampere
Rovaniemen HO 26.4.2013 R 12/721	United Brotherhood	Jengiliivit päällä velan perintää, kosto vasikoinnista, kiristyksellä varoja kerholle.	Toiminnan edistäminen.	Törkeä pahoinpitely, törkeä kiristuksen yritys ym.	Oulu
Helsingin HO 17.5.2013 R 12/1492	Bad Machine 81 Finland 1 %	Ryhmän nimissä tehty, ryhmän toiminnan edistämiseksi.	Toiminnan edistäminen, taloudellinen hyöty.	Törkeä huumausainerikos, törkeä ampuma-aserikos ym.	Vantaa

Taulukko 5. Tuomiot, joissa on sovellettu JR-koventamisperustetta

Bandidos MC Downtown Chapter säännöt

1. Kerhossa oltava valmis palvelemaan kerhon tarpeita 7 päivää viikossa 24 tuntia vuorokaudessa.
2. Kyttille ei kerrota mitään ennen kun olet puhunut asianajajasi kanssa, jonka kerho sinulle soittaa.
3. Kerholta varastamisesta ja valehtelusta poistetaan kerhosta.
4. Kerhoon liittyttäessä omistettava Harley-Davidsson. Pyörien oltava ajokunnossa 1.5. mennessä.
5. Donation maksu 300,-.
6. Kun kerhosta poistuu BS, kukaan ei saa olla yhteydessä tähän.
7. Kun kerhosta poistuu GS, tämä voi aloittaa hangina vuoden kuluttua lopettamisesta jos chapter tähän suostuu.
8. Jos kerhosta poistuu palvelematta viisi vuotta moitteettomasti, pyörä, jonka omistat, jää kerholle.
9. Värien kanssa ei käytetä verkkareita, eikä lenkkareita.
10. Värit päällä ei nukuta.
11. Värit päällä ei oksenneta, eikä sammuilla.
12. Värit esillä ei ajeta autoa.
13. Heroiinin, ecstacyn tai poltettavan kokaiinin ja suonensisäisten huumeiden tai lääkkeiden, joita lääkäri ei ole määrännyt, käyttö kielletty.
14. Jos kerhosta poistuu olematta siinä 5 vuotta, klubitatuoinnit on poistettava.

15. Hangaround-aika 6kk.
16. Prospect-aika 12kk.
17. Probationary-aika 6kk.
18. Jokaisella prospectilla oltava sponsori 5 vuotta.
19. Jos ei pärjää englannilla kerhoon liityttäessä, sen opiskelu on aloitettava välittömästi.
20. Oltava ajokortti.
21. Oltava aina tavoitettavissa.
22. Älä jätä mitään korvan taakse, puhu asioista kokouksissa.
23. Kerhon sisällä ei ole vasikointia.
24. Esiinnyttävä korrektisti kaikissa tilanteissa ja paikoissa.
25. Oma-aloitteisuus erittäin tärkeä asia.
26. Ei tyhjiä lupauksia.
27. Pysy sanassa.

Kunnioita ja ole lojaali Bandidos Nationille.

(Mölsä 2009, 319)